

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BİR KAR MAKİNESİ - II

Grup Yorum

Grup YORUM

BİR KAR MAKİNESİ II

tavir
YAYINLARI

tavir
YAYINLARI

Grup Yorum
Bir Kar Makinesi II

I. Basım: Ocak 2003 İstanbul

Baskı hazırlık: **tavir**

Baskı, Cilt: Aspaş

ISBN takım no: 975-6433-00-0
ISBN 975-6433-02-7

tavir

YAYINLARI

Kuloğlu Mh. Ağakülhani Sk. No:13/8
Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: 0 212 244 31 60
Tel/Fax: 0 212 245 00 70
e-mail:tavir@grupyorum.net

Grafik **YORUM**

BİR KAR MAKİNESİ II

ÖNSÖZ

Hazırlıklarına 1999 yılında başladığımız bu kitabın duyurusunu, okuyucularımıza ve Grup Yorum dinleyicilerine çok uzun bir zaman önce yapmıştık. Aradan geçen bu üç yıl süresince, Bir Kar Makinesi 2'nin yazımı tamamlandı. Çeşitli sebeplerle basımı ertelendi. Bu zaman içerisinde, haksızlığa, zulme ve sömürüye karşı mücadele sürdü; büyüdü. Grup Yorum yine hayatın içindeydi. Yine yaşananlara tanıklık ediyor, onları türkülerine aktarıyordu. Grup Yorum, kültür sanat cephesinden, hayata müdahale ediyordu. Kitap bekliyordu ama Kar Makinesi yol açmayı sürdürüyordu. Onların yolu, beklemeye tahammülsüz bir yoldu.

Yayınevimiz, kitabın beklediği ve bekleyenlerin bilmediği, öğrenmek istediği bu dönemlerin de kaleme alınması için tekrar hazırlıklara başladı. 1999-2002 yılları arasında, Grup Yorum'un yaşadıkları tekrar kaleme alındı. Eski yazılan bölümler tekrar tekrar gözden geçirildi. Birçok bölüm kitaptan çıkarıldı ve sadeleştirildi. Birbiriyle benzeş gelişmeler içinde, daha çarpıcı olanlar seçildi. Tekrar okunduğunda, göze çarpan gereksiz ayrıntılar elendi. Bu süreç içinde, Bir Kar Makinesi 2, adeta yeniden yazıldı.

Tüm bu yazdıklarımız, Bir Kar Makinesi'nin size ulaşmasındaki gecikmenin mazereti değil tabi ki. Okuyucularımızdan, Grup Yorum dinleyicilerinden bu gecime için, özür diliyoruz.

Grup Yorum tarihini, Bir Kar Makinesi aracılığıyla size aktarabiliyoruz. Aktarabildiklerimiz ise kuşkusuz, Grup Yorum'un yaşadıklarının içinde, çok küçük bir kesittir. Öyle anlar ve zamanlar vardır ki, bunları yarattığı hisleri kağıda dökmek için kelimeler yetmez. Bu anları tüm boyutlarıyla ve oluşan anlamlarıyla aktarabilmek bizim için pek kolay olmadı. Bizim için çıkış yolu, okuyucularımızın anlayışına sığınarak, en yalın haliyle anlatımı seçmek oldu. Bu kitaba alamadığımız daha yüzlerce anı, ise, Yorumcular'ın belleğinde.

Bir Kar Makinesi isimli kitap, yayınevimizin okuyucularına sunduğu ilk kitaptı. O günden bugüne yayınevimiz bir çok kitap yayınladı. ancak, ilk kitap, yayınevimizin de gözağrısı. Bir Kar Makinesi 2'yi de, birincisini olduğu gibi beğeneceğiniz umuduyla sunuyoruz sizlere.

1. BÖLÜM

YOLA DEVAM...

Özgürlüğün tadıyla, sevinç içinde, kıvançla dönüyor İstanbul'a OKM'ye, yani, "evimiz" dedikleri, sıcak mekana. Firar koşullarındayken çıkan "Cesaret" kasetlerini, bu kez, özgürlük koşullarında dinliyorlar, 'Dağlara Gel'le halay çekiyorlar, OKM'de. Grup Yorum için; özgürlük, dışarda olmak değil elbette. Halkların kurtuluşu için; özgür, bağımsız bir Türkiye için, mücadele edebilmek; bu uğurda, üretim ve faaliyetleri şekillendirebilmek, sanatı bu uğurda mücadelenin ateşine sürebilmek... yani, asıl özgürlüğün, yürekte ve beyinde olduğunu biliyor Grup Yorum. Tutsaklık ve firar koşullarında gösterdiği tavır, üretimden düşmemeleri, hiç yitmeyen özgürlük tutkuların bir ifadesi.

Mahkeme sonrası, dinlenmeye fırsat bulamıyor Grup Yorum. Bu kez de, OKM sanatçıları ve çalışanları, Zonguldak Alaplı'da, bir dinlenme tesisinde; askerin ve polisin, ortak operasyonu ile gözaltına alınıyor. Solist Nu-ray da, gözaltına alınanlar arasında. Zonguldak Emniyetinde sekiz gün sürüyor gözaltı. Ankara DGM Savcılığı'nca, arkadaşları bırakılıncaya kadar, OKM'nin tüm yükünü, Yorumcular omuzluyor. Bir yandan gözaltına alınan arkadaşlarının aileleriyle görüşüyor; basın açıklamaları yapıyor, kitle örgütleriyle ve sanatçılarla görüşüp, gözaltı karşısında duyarlılık oluşturmaya çalışıyor. Son süreçte, yaşadıklarını, baskıları, acılarını ve umutlarını bir kez daha paylaşmak için, Ruhi Su'nun mezarı başındalar. 20 Eylül'de, ölümünün yedinci yılında, Ruhi Su'yu anmak için toplanan kalabalıkla birlikte, "Bize Ölüm Yok" marşını ve "Dağlara Gel" türküsünü söylüyorlar. Ruhi Su'nun, çok büyük anlamı var Yorum'un yaşamında. Türküleri onunla sevmişler, onun gibi etkilenmişler ve devrimci müziği yaratma yolunda, ilk örnek aldıkları sanatçı olmuş. Ruhi Su'nun anmasında bulunmak ve her yıl duygularını onunla paylaşan bir mektup okumak, artık bir gelenek Grup Yorum için. O yıl okudukları mektupta, dirençle söylüyorlar son sözlerini ve kendi sesleriyle, onun gür sesini bütünleştirip, "Siz merak etmeyin, bu ses hiç susmayacak." diyorlar.

Крупнейшие из них — «Автоматизированная система управления» (АСУ) и «Система управления производством» (СУП).

Grup Yorum'un imza günü

Isatomb Holier Service - Circa
Yorum, Ciltin, Ser-
ikler, Kapsamında, 1970
ine, 1970, 1970, 1970, 1970
ve 1970 Yorum, 1970, 1970
1970, 1970, 1970, 1970, 1970

Bir insanın bir şeyleri de
kavrayış ve anlayışında bir
değişim olur mu? Ya da bu
insanlar arasında bir değişim
var mıdır? Bu sorulara cevap
vermek için önce kavrayış ve
anlayışın ne olduğunu bilmeliyiz.
Kavrayış ve anlayış, bir şeyi
gözlemlemek, onu düşünmek,
onunla ilgili bir fikir edinmek
ve bunu ifade etmek demektir.

tersebut oleh individu
propaganda yang ada meli-
narak bakti mereka sebagai
bawa dari pahlawan Grog
Yoran et al., 2015, 2016
karakter 12 agama dan budaya
karakter "karakter" yang

Milori Yarayica, Nuray Er-
den, Eda Semra Girici, Tamer
Tosunlu, Kemal Cankiriden

carson Corry & Co., Inc. Jirbyaci-
lariya haliusmakton anaka.
Dok lanna soraki

Haber gücün, sanayinin geleceğinden koparılmasıyla ilgili söyleyişin Cengiz Yorum'un yorumuna göre şöyle olabilir:

Çıragı idmanları, dinleyicilerine yeni kazaferis uykularını: hui:ı' shuach' tina sövendi

Canlı ele geçirildiler!..

[illegible][illegible]

gastgeberinnen können sich dafür einsetzen, dass die beengenden Zustände der Unterbringung der Geflüchteten, die sie aufnehmen, nicht zu einer Verschärfung der Lage werden. Dazu ist es notwendig, dass sie sich mit den Behörden und den anderen Beteiligten abstimmen und sich gegenseitig unterstützen.

[illegible]

Grup Yorum'a tahliye

KONYA- Grup Yorum'un dört üyesi hakkında verilen gyabi tutuklama kararı kaldırıldı. Eskişehir'de düzenlenen konserde sonra Eskişehir 3. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından haklarında gyabi tutuklama kararı verilen Grup Yorum'un dört üyesi dtin Konya DGM'ye çıktılar. Mahkeme, Kemal Sahir Gürel, Elif, Sınur Gürel, Taner Tanıverdi ve Hüsnü Yarıyıcı hakkında tutuklama kararını kaldırdı ve Ömer Akbulut dışında tüm tutukluları serbest bıraktı.

Sanatçılar tatilde gözaltına alındı

İSTANBUL, Gündem - Aralarında Grup Yorum'un 2 elemanının da bulunduğu bir grup amatör sanatçı tatil için gittikleri Zonguldak'ta gözaltına alındı. Ortaköy Kültür Merkezi (OKM), Fotoğraf ve Sinema Emekçileri (FOSEM), Ayşe Gülen Halk Sahnesi oyuncularını, Tavır Dergisi çalışanları, Grup Özgürlük Türküsü ve Grup Yorum elemanlarından oluşan toplam 10 günlük bir tatil için Karadeniz Ereğlisi'ne gittiler. Ereğli ve Alaplı ilçeleri arasında kurdıkları çadırlarda kalan grup, 24 Ağustos akşamı saat 21.00 sıralarında "püphe" üzerine gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar Özgür-Der'den yapılan yazılı açıklamada, devletin insanları tatil yaparken bile rahat bırakmadığı bildirilerek, "Bu ülkede en temel insan hak ve özgürlükleri ayatlar altına alınıyor. Militarist güçlerin himnuna uğramak, gözaltına alınmak, işleniciler sorgulardan geçmek için arkadaşlarımızla bir araya gelip tatil yapmanız bile yeterli oluyor. Bu uygulamaları protesto ediyoruz" denildi.

CANEVİMİZ HANÇERLENMİŞ YARALI

"Bir kez daha sınavdan geçtik. Bir kez daha göğüsledik fırtınayı, boranı. Bir kez daha sınadık irademizi ve bilincimizi. Engellerle, aman vermez zorluklarla dolu bir yoldu yürüdüğümüz. Koşulsuz yürünecek bu yol. Karşımıza çıkan her zorluk, daha fazla özveri, daha fazla sabır, daha fazla cesaret gerektirdi. Her engeli aşarken, daha fazla inanç, daha fazla güven, daha fazla umut kazandık. Tarihin içinden, çekip aldık kolektivizmi, adaleti, bağlılığı. Kuşandık, geleceğe yürüdük. Cüretkarlığımızın bedeli, şehitlerimiz oldu. Kazandığımız tüm değerlerle, sarsılmaz bir yapı yükselttik. Çelikten bir irade önderlik etti bize. Koskoca bir dünya imparatorluğunun karşısına dikilip, geleceğe umutla bakabilmek; yeni bir kültür, yeni bir kimlikti kuşkusuz... Yaratılacak yeni bir dünyanın kültürü!"

13 Eylül 1992... O gün, sarsılıyor Grup Yorum ve hislerini böyle ifade ediyor. Sadece Grup Yorum mu? Emekçi mahalleler, gecekondulu semtleri, işçiler, memurlar, sağlıkçılar, öğrenci gençlik, tutsaklar, tutsak aileleri... Sonra, dağlarla şehirlerin, umut ve adalet taşıyıcıları... Aynı umuda, aynı inanca ve düşünceye sahip, "büyük aileyi" sarsıyor, o gün yaşananlar. Halkların onur dolu tarihine, kara bir lekeyi yerleştirmek istiyor "darbeciler". Devrimci hareket, içten sarsılıyor; soysuz, ahlaksız, tüm insani erdemlerden yoksun, zavallılar; yıllardır biriktirdikleri ihtiraslarını, kine dönüştürüp, saldırıyor halkın umuduna.

Devrimci hareket içinde yaşanan darbe, Grup Yorum'un ve aynı mücadeleyi soluduğu tüm devrimci sanatçıların önüne de, kara bir gölge gibi dikiliyor. Bugüne kadar, zorluklara, baskı ve yasaqlara, tutsaklıklara ve şehitliklere karşı, onurlu, başı dik yürünen yolda, aşılması gereken zorlu bir engel daha var Grup Yorum için. Hayatın ve mücadelenin içinden doğan, yürüyen ve yetkinleşen Grup Yorum; kendi dışında değerlendirmiyor yaşanan süreci. Çünkü, bu saldırı aynı zamanda, Yorum'u, Yorum yapan tüm değerlere. Halkın içinde kök salan kültüre, yoldaşlık ilişkilerine,

12 yoldaşça güvene ve şehitlere.

Böylesi bir yapının içinde, devrimci sanatçıların da alinteri ve emeği var. Ayşe Gülen ve Ayşe Nil Ergen, bu yapının harcını oluşturan, iki şehit. Ve Yorum; tüm programını, darbeciliği ve onun emekçi halklarda yaratmaya çalıştığı sıkıntıları, aşma yönünde düzenliyor. Bir kısım Yorumcu ve OKM çalışanı, yurtdışına gidiyor. Çünkü, darbecilerin en fazla propaganda yaptıkları yer, yurtdışı. Geri kalanı, ülkede. Dernekler, kurumlar, mahalleler, işyerleri, evler... Dört bir yanda, Grup Yorum da, dolaşıyor, Darbeciliği, anlamını, amaçlarını, devrimci değerleri, önderliği, bağlılık ve

güvenin önemini anlatıyor halka. Elele yükselttikleri, o sarsılmaz yapının tarihinin, kirletilmesine, geleceğin yokedilmesine göz yummuyor. Sahiplenmeleri ve bağlılıklarını, darbecilere olan öfkelerini, Grup Ekin, Özgürlük Türküsü, Koma Berfin, Ayşe Gülen Halk Sahnesi, Kültür ve Sanatta Tavır Dergisi FOSEM'in birlikte yaptığı ortak açıklamayla dile getiriyor;

"Bestelerimizde, oyunlarımızda, fotoğraflarımızda, sinemamızda, edebiyatımızda; Türkiye halklarının, tüm dünya halklarının, acısını, sevincini, umudunu, öfkesini ve mücadelesini anlattık. Kavga alanlarına taşdık

sanatımızı. Sanatımız, kavga alanlarında değer kazandı; kavga alanlarında düşenlerimizi anlattık. Onların, bize miras bıraktıklarını kuşandık; çıktık sokağa; sahneye, salonlara. Savaşı, savaşın yarattığı değerleri, kondularda, fabrikalarda, amfilerde, tarlalarda, madenlerde yaratılan, yeni kültürü soluduk, özüksedik; yeneden yaratıp, devrimci sanatı inşa ettik. Sanatı, gelecek adına namluya sürdük. Siz geleceğimizin düşmanısınız. Sanatımıza hükmedemezsiniz!.. ama biz sizi de anlatacağız. Darbecilikle, ihanetle anlatacağız."

Anlattılar da... Acı, sevgi, bağlılık, öfke ve umut; tüm yoğunluğuyla yaşanan bu duygular, bir bir döküldü şiire. Ve besteyle birlikte şekillendi "Hiç Durmadan" parçası.

Uzun bir sürece yayılıyor yaşananlar. Bu süreç içerisinde konserlerden, ülke gündeminden ve gündemler çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerden de, uzak kalmıyor Grup Yorum. Tabi, yasaklar da gündemin bir parçası olmaya devam ediyor. Ekim ve Aralık aylarında, Malatya ve İzmir-Aliağa'da gerçekleştirmek istedikleri iki konser, bildik gerekçelerle yasaklanıyor. Her konser ve etkinlikte, darbeyi, darbecileri anlatıyor. Öfkesini dillendiriyor ve her şeye rağmen, tarihin kirletilemeyeceğini, umut ve zaferlerle dolu yürüyüşün devam edeceğini müjdeliyor, Grup Yorum. Coşku ve mücadele heyecanı taşıyıp, moral aşıyor izleyenlere. Gaziantep İHD'nin düzenlediği, "8 Mart Şenliği"nde, yaklaşık 5000 kişiye sesleniyor. Nisan ayı içerisinde ise, "30 Mart/17 Nisan-Devrim Şehitlerini Anma Günleri" çerçevesinde, Almanya-Wuppertal, Londra, Viyana ve Innsburg'da düzenlenen etkinliklerde, yaklaşık 8000 kişiye konserler veriyor. Grup Yorum dışında, Grup Ekin, AGHS, Nihat Behram ve Ali Asker'in de katıldığı etkinlikler düzenleniyor. Bu etkinliklerde, devrim şehitlerini, özlem ve coşkuyla sahiplenmenin yanı sıra; darbeciliğin bölme ve yıpratma çabalarına karşı, mücadeleye ve önderliğe sahip çıkmanın, ifadeleri oluyor.

14 FARKLI BİR MÜHÜRLEME

1993'ün Nisan ayına kadar, Kültür Bakanlığı, böylesi cüretli bir saldırıya maruz kalmamıştır. O güne kadar, artık kanıksadıkları pek çok protestoyla karşılaşmış olsalar da, bu kadarı fazla. Özgürlük Türküsü ve Grup Ekin elemanları, TAYAD'lı ailelerle birlikte, Özel Kalem Müdürü'nün, bizzat gösterdiği, Fikri Sağlar'ın odasını mühürlüyor.

"Bakanlıktan içeri girdiğimizde, görevlilere, Bakan Fikri Sağlar'la görüşmek istediğimizi söyledik. Görevli; Bakanın içerde, Kırgızistan'dan gelen bir heyetle görüştüğünü, ayrıca, randevumuz bulunmadığı için, görüşemeyeceğimizi belirtti. Israrımız sonucunda, bizimle, Özel Kalem Müdürü Nebi Demir görüştü."

OKM ve Ekin Sanat Merkezi'ni, böyle bir eyleme yönelten neden, birkaç gün öncesine dayanıyor. Devrim Şehitlerini Anma Günleri'nde, Ankara'da, devrimci sanatçıların yoğun bir etkinlik göstermesi, saldırıları da gündeme getiriyor. Devrim şehitlerinin sahiplenilmesini hazmedemeyen polis, 18 Nisan 1993'te, Ekin Sanat Merkezi'ne saldırıyor ve 85 kişiyi gözaltına alıyor. Dahası, sanat merkezinin içini talan ediyor, ne var ne yoksa parçalıyor; Ekin Sanat Merkezi'ni mühürlüyor.

Baskının ertesi haftasında, Grup Ekin'in, Merzifon'da bir konseri var ve tüm Ekinciler gözaltında. Hemen, İstanbul'dan, Özgürlük Türküsü elemanlarından oluşan bir grup, Ankara'ya geçiyor; çünkü, bu konser yapılmalı. Onlar gittiği sırada, gözaltına alınanların bir kısmı da bırakılıyor. İçlerinde bir Ekin elemanı da var. Grup Ekin ve Özgürlük Türküsü'nün oluşturduğu topluluk, Merzifon'da coşkulu bir konser verip Ankara'ya dönüyor. Şimdi sıra, planlanan ikinci eylemde.

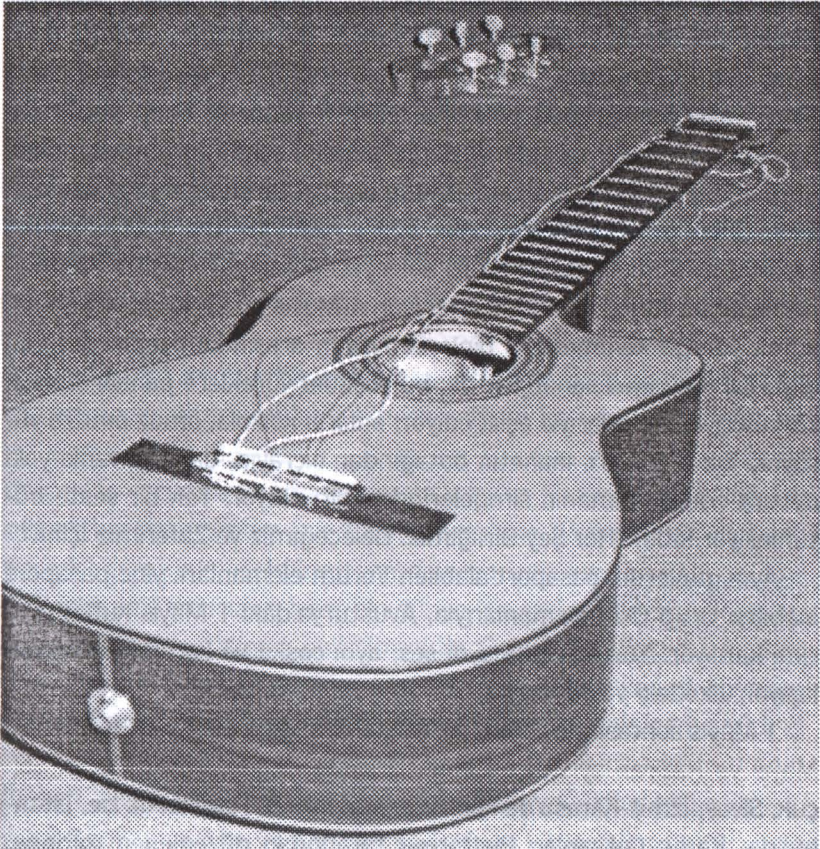
Dönemin iktidarı, DYP-SHP koalisyonun, çok sık başvurduğu "şeffaflık" nutuklarına karşılık; her alanda süren saldırılara cevap veriliyor. "Bizi Susturamazsınız!" diyor eylemle.

"Bakan'ın Özel Kalem Müdürü, alabildiğine muğlak ifadelerle, demokrasi söylemini elden bırakmıyordu. Biz ise, çok somut olaylardan bahsediyorduk. Gözaltına alınan ve işkence gören sanatçılardan, parçalanmış enstrümanlardan. Bu konuşmadan sonuç alamayacağımız, daha baştan belli olmuştu. Teşekkür edip, Nebi Demir'in odasından ay-

rılırken, Bakan'ın odasını sorduk. Kendisi de odayı gösterdi. Önce açıklamamızı okuduk. Bakan, içerde görüşme yaparken, mumdan yaptığımız bir mühür kapiya astık. Hatta, mühür işlemini yerine getirsin diye; mumu kilide, iyice soktuk.”

O günlerde, Özgürlük Türküsü elemanı olan ve 1993 yılının sonunda Yorum'a katılacak olan, Hakan ve Ufuk'ta, bu protesto eyleminde yer alıyor. Mühürleme işini Ufuk yapıyor. Bakanın kapısı mühürlenirken, şaşkınlıktan küçük dillerini yutmuş ve oldukları yerde donup kalmış olan bakanlık çalışanları; sanatçılar sakin adımlarla çıkış kapısına doğru yürürken, birbirlerini suçluyor, bağıryorlar.

“Nasıl yaptırırsınız efendim?”

1 MAYIS 1993

"HER ŞEY BİRLİĞİMİZ, GELECEĞİMİZ VE ZAFERİMİZ İÇİN"

Baskı, yasak ve mühürlemeler karşısında; "Bu Ses Hiç Susmaya-cak!" şiarını, konserlerinde, kitlelerle birlikte daha güçlü ve coşkulu haykırıyor devrimci sanatçılar. 1 Mayıs günü yaklaştıkça da, coşkuları, heyecanları artıyor. Çünkü, bu "1 Mayıs", özel bir anlamla yüklü. Darbeciliğe ve ondan güç alıp, bunu fırsat bilip halka ve devrimcilere saldırılarını yoğunlaştıranlara karşı; devrime daha güçlü adımlarla, birlikte yüründüğünün ifadesi olacak, 1 Mayıs '93. Bu heyecanla ve yoğun hazırlıklarla geçen günler içinde, iki İYÖ-DER'li öğrenci katlediliyor. Uğur Yaşar Kılıç ve Şengül Yıldırım, "hücre evi baskını" süsü verilerek, 30 Nisan akşamı, katlediliyorlar. Bu katliam, iktidar ortağı olan, sahte demokrat, SHP'nin binalarında bile, "Yargısız İnfazlara Son!" yazılı pankartlarla protesto ediliyor. Katliam, Grup Yorum ve devrimci sanatçılar dışında, yüzlerce sanatçı, sanat kurumu, sendika, dernek, hukukçu ve demokratik kitle örgütü tarafından protesto ediliyor. Ortak imzayla yapılan basın açıklamasında; "Bu, açık bir devlet terörüdür. Gün, sinsice sıramızı bekleyeceğimiz gün değil, katliamların hesabını sorma günüdür!" deniyor. 1 Mayıs günü, Uğur ve Şengül, yürek yüreğe kenetlenmiş binlerce kişinin arasında, özenle yerlerini alıyorlar. Devrimci sanatçılar da, bu coşkulu yüreklerle pankartlarıyla, türkülerıyla, marşlarıyla eşlik ediyor; onlarla kolkola, omuz omuza yürüyor. '93 1 Mayıs'ı, ihanetin batağından sıçrayıp, daha güvenle yola devam edecek olmanın simgelerinden biri oluyor. Tek bir seste bütünleşiyor kitle: "Her Şey Birliğimiz, Geleceğimiz ve Zaferimiz İçin!"

Aynı günlerde, pasaport alabilen Yorum elemanları, yine pasaport alabilen Grup Ekin elemanlarıyla, Avusturya'daki 1 Mayıs kutlamalarına katılıyor. Yürelerinde aynı ses, aynı coşku ve kararlılıkla kucaklaşıyor ülkedeki yoldaşlarıyla.

1 Mayıs sonrasında yoğun bir konser trafiğine giriyor Grup Yorum. Mayıs ve Haziran ayları içerisinde, sırasıyla, Niğde, Tokat, İzmir, Selçuk, Sivas, İzmit-Karasu'da konserler veriyor. 20 Haziran'da ise, İstanbul'da, Kamu Çalışanları Platformu tarafından düzenlenen mitinge,

türküleriyle katılıyor. Bu konserler içerisinde, 18 Haziran'da, Sivas'ta verdikleri konser, farklı bir yanıyla günlüğüne ekleniyor Yorum'un. Hemen her Yorum konseri, daha ön çalışma aşamasında bir çok baskıyla karşılaşır. Afişler engellenir, bilet dağıtımları durdurulmaya çalışılır, konser çalışması yürütenler gözaltına alınır; konser salonu sahipleri, yerlerini kiralamaması için tehdit edilir, ya da, organizasyonu yapan kişiler, gözaltına alınıp başvurudan vazgeçirilmeye zorlanır. Tüm bunlar, gariptenecek durumlar değildir artık. Ancak, Sivas'ta, konser öncesi, polisin organizasyon komitesine baskı yaparak, konseri engelleme çabalarına gönüllü destek verenler oluyor. Yakın dönemde yaşanan, devrimci hareketteki darbeyi fırsat bilerek, darbecilere kol-kanat geren, saldırı ve karalama peşinde olan siyasi bir grubu temsil eden bir kaç kişi, konsere katılımı düşürmek için, her şeyi yapıyor. Devrimcilikten dem vuran bu kişiler, konser çalışması yapılan ve bilet satılan yerlere giderek, "Biz, katılmama tavrı aldık. Siz de, bu tavra uyun." diyor. "Konserde olay çıkacak!" gibi kışkırtıcı sözlerle, insanlarda yılgınlık yaratmaya çalışıyorlar. Ancak, tüm engellemelere rağmen, iki bin kişinin katılımıyla gerçekleşiyor Sivas konseri. İlginç olanı; karşı faaliyet yürüten iki kişi de konseri izlemek için salona geliyor. Yaptıkları ahlaksızlık kendilerine hatırlatılıp, "Bir parça onurunuz varsa, bu salonu terk edersiniz.", denildiğinde ise yüzüstü bir şekilde cevaplıyorlar; "Biz, buraya bireysel olarak geldik. Yapısal olarak böyle bir kararımız var ama insanlara, bireysel olarak katılım konusunda bir şey söylemedik." Bu durum, o dönem yayınlanan "haber" dergisi "Gerçek"te çarpıtılarak anlatılıyor ve "Sivas'ta Gergin Konser" başlığı kullanılıyor. Grup Yorum ise, Tavir Dergisi'nde "Yeter Artık" diyerek, "Gerçek" dergisinin spekülasyonlarına cevap veriyor:

"Bizim tek amacımız, yeni bir dünya için mücadele etmek ve bu mücadele için, sanatımızı geliştirmektir. Sizlere önerimiz de, budur. Kalemlerinizi, dillerinizi düşmana çevirin; dedikodulardan ve önyargılardan uzak durun. Yaşanası bir dünya için mücadele etmeyi, dert edin; mücadele edenleri yıpratmayı değil. Onları sahiplenin; engel olmayın. Aksini yaparsanız, bizden uzak durun. Yeter artık..."

SENİN DE DAĞLARIN VAR SİVAS DAĞLARINDA ŞAHANLARIN

Beşinci kez düzenleniyordu, "Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat Etkinlikleri". Dört yıldır, Pir Sultan Abdal'ın köyü Banaz'da yapılan etkinlik, o yıl, Pir Sultan'ın asıldığı, Sivas-Merkez'de yapılacaktı; yapılamadı... Gergin başlayan etkinlik, üçüncü gün, katliama dönüştü. 35 Aydın ve sanatçı diri diri yakılarak, ülke bir kez daha kana bulanmış. 35 can... ilerici, demokrat, sosyalist düşünceye sahip yazar, şair, halk ozanı, oyuncu, 35 insan... 2 Temmuz 1993 Cuma günü galeyana getirilmiş, gerici, yobaz, faşist güruh tarafından; barındıkları, Sivas Madımak Oteli'nde diri diri yakıldı. Saldırı, yalnızca o insanlara değildi kuşkusuz. Onların şahsında, sahip oldukları düşüncelere, halka, devrimcilereydi. Yüzyıllar öncesinin köklü gelenekleriyle, geleceğe umutla bakan; özgürlük özlemiyle dolu, Anadolu halkları yakılıyordu o gün. Halkların özünde varolan, haksızlığa karşı isyan geleneği tümünden yokedilebilir mi?

O gün, başaracaklarını sandılar; saldırdılar, yaktılar... Günler öncesinden gerginlik hakimdi şehre. Pir Sultan Şenlikleri'nin şehir merkezinde yapılacağı haberi, gerici-faşist çevrede rahatsızlığa yolaçmıştı. Kontrgerilla ise, aradığı fırsatı bulmuştu. Şehirde, "Müslümanlar" imzalı kışkırtıcı bildiriler dolaşıyor; çevre illerden faşistler, şehre yerleştiriliyor, yerel basın kışkırtmayı körüklüyor; camilerde verilen vaazlarda, "Dinsiz imansızlara yaşama hakkı yok!" deniliyordu. Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun, tüm bunları destekleyici tavırla da katliamın zemini iyice hazırlanıyordu. Cuma namazı çıkışı, saldırı başladı; standlar yıkıldı. Pir Sultan'ın heykeli taşlandı. Şenliğe izin verdi diye, Valilik'e yüründü... Ve sanatçıların kaldığı Madımak Oteli'ne gelindi. Artık iş, oteli tutuşturacak ele kalmıştı. O el de, tereddüt etmedi.

Dönemin hükümeti ise, yaptığı açıklamalarla, saldırı ve katliamın ardında yatan gerçeği gözler önüne seriyordu. DYP Genel Başkanı ve dönemin Başbakanı Çiller; "Otel dışındakilere hiçbir zarar gelmemiştir." derken; hükümet ortağı, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, ise bir bilgisi olmadığını söyleyerek, katliamı onayladıklarını açıkça ortaya

koyuyordu. Sivas Katliamı, ülkenin pekçok yerinde, kitlesel olarak protesto ediliyordu. Sivas şehitlerinin Ankara ve İstanbul'daki cenazelerine, on binlerce insan katılıyor. Protesto gösterileri, durmaksızın sürüyor.

Grup Yorum, İstanbul'daki cenazeye katılıyor enstrümanlarıyla. Kabataş'tan başlayıp, Karaköy-Kasımpaşa-Dolapdere-Mecidiyeköy güzergahını izleyip, Zincirlikuyu Mezarlığı'na kadar yürüyen ve sayısı yüz bine yaklaşan kitlenin içerisinde, "Devrimci Mücadelede Sanatçılar" pankartının arkasında yürüyor.

Alevi-Sünni, Türk-Kürt ayrımları yaratılarak, halkların birbirine kırdırılmaya çalışılması ve Sivas Katliamı'yla somutlaşan, bu iktidar politikası; aynı günlerde, devrimcilere yönelik infaz ve katliamlarla bütünleşiyor. İstanbul PERPA Ticaret Merkezi'nde, beş devrimci, Aydın'da ise, Baki Erdoğan, gözaltında işkenceyle katlediliyor. Ülke, siyasi iktidarın halka ve devrimcilere yönelik saldırıda hiçbir sınır tanımadığı, azgın bir süreci yaşıyor. Bu süreçle birlikte; Grup Yorum, uzun bir süre konserlerinde, Sivas Katliamı'na, infazlara ve iktidarın böl-parçala-yönet politikalarına karşı; ısrarla, halkların kardeşliğini vurguluyor, "Çözüm, faşizme karşı savaşta." diyor. Geleneksel Hacı Bektaş-ı Veli Şenlikleri dolayısıyla, Kırşehir'de; Altı Nokta Körler Derneği'nin organizasyonu, Ankara'da; fuar nedeniyle, İzmir'te; Sivas şehitleri anısına düzenlenen bir gece nedeniyle ise, İzmir'de konserler gerçekleştiriyor. Yirmi bine yakın insana sesleniyor konserlerinde. Aynı günlerde, Keşan-Enez'de, her yıl geleneksel olarak düzenlenen, "Av ve Balık Festivali"nde verecekleri konser, Belediye Başkanı tarafından sansürlenmek isteniyor. Haber gönderiyor Grup Yorum'a, "Kürtçe okumasınlar!" diye. Yorum ise sahneye çıkmaktan vazgeçiyor, protesto ediyor, SHP'li başkanın bu yasakçı tavrını. Özellikle, Grup Yorum'u izlemek için, konser alanına gelen bine yakın insan ise, oturma eylemi yaparak ve sloganlarla, Yorum'un protesto-suna katılıyor. Yaşanan zorlu günlerde azimle çıkıyor halkın karşısına Grup Yorum. Direncini, halklara ulaştırmaya çalışıyor. Sivas Katliamı'nın ardından, bir büyük ustanın kalbi, bu acıya dayanamıyor. Rifat Ilgaz, 'Koca Çınar' devriliyor, 7 Temmuz günü göçüp gidiyor aramızdan...

YORUM DİNLEYİCİLERİ YILDIRILMAK İSTENİYOR.

Sivas Katliamı'nın iki gün sonrasında, Gemlik'te konserleri var Yorumcular'ın. Tüm Yorumcular, yaşanan bu katliam sebebiyle, konserin de yasaklanacağını beklerken; bu kez, beklenen olmuyor ve konser engellenmiyor. İstanbul'daki dostlarından biri, minibüsüyle götürüyor Yorumcuları, Gemlik'e. Gemlik'te, konseri organize eden Mücadele Dergisi çalışanları tarafından karşılanıyor, Yorumcular.

Ev ev dolaşıp, insanları konsere gitmemek için ikna etmeye çalışan gruplar, burada da, iş başındalar. Bunu başaramadıklarında, konserin olmayacağını; çünkü, iki gün önce, Sivas'ta katledilen Hasret Gültekin'in, Yorum solisti olduğu ve şehit düştüğü için de, Yorum'un konsere gelemeyeceği yalanını yayıyorlar. Halkın acısını, böyle pis bir politikaya alet ediyorlar. Polis ve jandarma ise, hazırlıklarını, konserin bitimi için yapıyor.

Binlerce kişiyle gerçekleşen ve Sivas Katliamı'nın anmasına dönüştürülen konsere, ev ev dolaşıp, konsere gidilmemesi için çağrı yapanlar yine katılıyor. Sonuna kadar, konseri izleyen bu çevreler, son şarkısı, "Haklıyız Kazanacağız" söylenirken, protesto ederek, salondan ayrılıyor. Konserin bitiminde, Jandarma, Gemlik çıkışında tüm araçları durdurarak, kimlik kontrolü ve arama yapıyor. Cumhuriyet Gazetesi taşıyan insanlar dahi gözaltına alınıyor. Yorum'un arabasına gelindiğinde, Özgürlük Türküsü elemanı olan ve konserde, Yorum'la sahneye çıkan Yusuf Karadağ, çantasından Özgürlük Türküsü'nün, Eskişehir'de verdiği konserin fotoğrafları çıktığı için gözaltına alınıyor. Yusuf'u vermek istemeyen Yorumcular, jandarma tarafından tartaklanır. Üç ay tutuklu kalan Yusuf için, hazırlanan savcılık iddianamesindeki suçlama antolojilere geçecek niteliktedir. "Jandarmaya mukavemet ve Grup Ekin kaseti bulundurmak."

Yusuf'un eksikliğiyle, yola devam ediyor Yorumcular. Bursa'ya geldiklerinde, mola sonrasında, minibüslerinin etrafını saran polisler tarafından gözaltına alınıyorlar. Üç saat gözaltında tutulduktan sonra, serbest bırakılan Yorumcular bildik bir tehdidi duyuyorlar. "Altı aya kadar kökünüzü kazıyacağız!" Bu olay, dokuz yıl önceydi!.. Eylül ayında ise, Yorumcular, yeni il olan Aksaray'da, konser verecek. Halkevi'nin organizasyonuyla şehre gelenler, Yorumcular'ın oluşturduğu alternatif

bir kadro. Üç gün sonra, Yunanistan'da, bir konser var ve Yorumcular; aynı anda iki yerde olma esprisiyle, bölünüp, Aksaray'a gidiyor. Bu durum, Yorum'u, yurtdışında dinleyen memleketine gelen bir dinleyici için ise, "Sahte Yorumcular" olarak değerlendiriliyor. Gülüyor Yorumcular; böyle şeyler duymaya da alışıklar. Özgürlük Türküsü'nden, Hakan ve İrşad; Grup Ekin'den İhsan ve Eren'le birlikte çıkacak bu konsere.

"Her zamanki gibi bir konser olacaktı. Bizim için, tek heyecanlı yanı; Grup Yorum adına sahneye çıkacak olmamızdı. Belki, tek problemi-miz; Ankara'dan gelecek arkadaşlarla, hiç prova yapmadan, sahneye çıkmamız olabiliirdi ama gecenin sonunda ve bunca yıl aradan sonra, gerçekten aklımızda kalan, konser anından başka her şeydi."

Sabahın erken saatlerinde, şehre geliyor Yorumcular. Tipik bir Orta Anadolu şehri Aksaray. Bozkırın rengini taşıyor. İstanbul'dan, yeni tanıştıkları, konserin organizasyonunda yer alan bir arkadaşlarının evine gidiyorlar, dinlenmek için. 'O gün için, yeni başlayan bu dostluk; bugün kopmaz bağlarla, sıkı sıkıya örülüyse o gün yaşadıklarımıza, birlikte direnmemizdedir kökü.' Böyle diyor, Yorumcular. Sabah çalan telefon, enteresan bir durum olsa da, gelişmelerin sinyali olarak görülüyor. Yorumcular'ın kaldığı evi arayan polis, Yorumcular'ın gelip gelmediğini soruyor. Yorum için güvenlik alacaklarını söylüyor.

Salona gelen Yorumcular, prova hazırlıklarıyla uğraşırken bir polis gelip, Aksaray Emniyet Müdürü'nün, grubun yetkilisiyle görüşeceğini söylüyor.

"Aramızda zaten yetkili olma durumu yok ki. İki kişiyiz. Ekinciler, henüz gelmemiş. İrşad, enstrümanları kurarken ben de Emniyet Müdürü'yle görüşmeye gidiyorum. Müdür, konuşmaya direk giriyor. 1 Mayıs marşı söylenmeyecek; Kürtçe söylenmeyecek, slogan atılmayacak. Aksi takdirde yaptırmam." diyor.

"Bugüne kadar, kimse karışmadı türkülerimize. Bestelerken onların iznini almadık ki, söylerken alalım. Kaldı ki, tüm türkülerimiz meşru ve yasal türkülerdir."

Müdür, Elazığ'dan yeni geldiğini, buralarda, kimseye pabuç bırakmayacağını söylüyor.

"İşin rengi anlaşılmıştı. Karşılaştığımız durum, bir devlet politikası

22 olmakla birlikte, karşımızdakine has psikolojik bir travmayla da uğraşacaklık.”

Görüşmeye, Ankara'dan henüz gelen İhsan da katılıyor. Müdür'ün söylediklerinin, iler tutar yanı yok. Yorumcular'ın söylediklerine, bağıra çağıra cevap veriyor. Bu, Yorumcular'ı sinirlendiriyor. Onlar da, bağır-maya başlıyor. "Sen böyle konuşursan, biz de böyle konuşuruz." diyor-lar. Müdür, birden duruyor ve onun konuşma tarzının böyle olduğunu söylüyor ama ne hikmetse sonrasında hiç bağırıyor.

"Böyle bir görüşmeden, haliyle sonuç çıkmazdı. Biz, tavrımızı belirt-tiğimizi söyleyerek, odadan ayrıldık. Herkes, bildiğini yapacaktı. Bu olaydan sonra, polis terörü başladı. İki seans yapılacak konserin, ilk se-ansına gelen herkese kimlik kontrolü yapılıyor ve hemen hepsi gözaltı-na alınıyordu. Çünkü, Emniyet Müdürü, nüfus kaydı Aksaray'a bağlı ol-mayan herkesin gözaltına alınmasını buyurmuştu. Gözaltı sayısı 200'ü aşmıştı. Salondan ayrıldık, halkevine geçtik. Müdür, salona gelip kon-sere başlanmamızı istiyordu. Gözaltındakiler bırakılmadan bu konser ol-mayacaktı, bunu ilettik. Bu dakikadan sonra, sinir harbi başladı. Gözal-tılar bir süre daha devam etti. Sonra, durdu ama Müdür'ün bırakma-ya niyeti yoktu. İlk seansın zamanı, geçmişti. İkinci seansın başlaması-na ise az bir zaman kalmıştı ki, halkevine bir haber geldi. Herkes bıra-kılıyordu. Müdür haber göndermiş; yalvarırcasına konsere başlanmamı-zı istiyordu. Gözaltındakileri salonda görmeden konsere başlamadık. Konsere ise, nasıl başladık, nasıl bitti hatırlamıyoruz. İki seansın seyir-cisi, hınca hınç dolmuştu. Konser bitiminde ise, aynı müdür gelip, bi-ze konserden dolayı teşekkür etti."

Konser bitiminde; son otobüse yetişmeye çalışan Yorumcular, oto-büsün kalkış saatini kaçırdıklarını düşünerek, otogara ümitsizce gi-diyor. Kalkış saati geçen otobüs, içindeki yolcularla Yorumcular'ı bekle-mektedir. "Tabii şoföre kalsa çoktan yola çıkmış olurdu. Başında bekle-yen polislerin tehdidi, bunu engellemeye yetip artıyordu."

Yorum'un, bir an önce, şehri terketmesini isteyen polisler, otobüsü bekletmiş; hatta eşyaları bile, bagaja kendileri yükletmişti. Bununla da yetinmemiş, emin olmak için, Aksaray il sınırına kadar, otobüse eşlik etmişti.

2. BÖLÜM

RIFAT ILGAZ'A VEDA VE HALKIN SANATÇISI OLABİLMEK

Sivas Katliamı'nın acısıyla yumuyor gözlerini Rifat Ilgaz... Ülkemizin onurlu aydın-sanatçılarından. 83 yıllık direnç dolu yaşamından son anına kadar taviz vermemiş; eğilip bükülmemiş. Döneklik rüzgarına kaptırmamış kendini. Kavganın sıcaklığını, yüreğinden hiç eksik etmemiş. Eserlerine de yansıtmış bunu. Yaşamı boyunca; yasaklara, kovuşturmalara, hapislere ve işkencelere rağmen, ısrarla, aydınının mücadelecisi olması gerektiğini savunmuş. Grup Yorum'un dostlarından biri.

Rifat Ilgaz, 1991 yılında, ABD'nin, Irak halkına bombalar yağdırdığı emperyalist savaş döneminde oluşturulan, "Emperyalist Savaş Hayır Komitesi"nde, hasta yatağından kalkıp hiç tereddütsüz yeralıyor. 17 Nisan 1992'de, 10 devrimciyle birlikte katledilen Ayşe Gülen için açılan kampanyalara, korkusuzca ve cesaretle katılıyor. "Düzene karşı olan herkese bu uygulanıyor. Bir gün, benim de kapım çalınabilir ama bunun genç kuşaklarda korku yaratmaması gerekir." diyor. Gençliğe çok önem veriyor; bunu, sık sık dile getiriyor. İYÖ-DER (İstanbul Yüksek Öğrenim Derneği)'in kurucu üyeleri arasında yer alıyor.

Cenaze töreni öncesinde, Atatürk Kültür Merkezi'nde bir anma yapılıyor Rifat Ilgaz için. Son yolculuğunda, onu yalnız bırakmıyor Grup Yorum. Sahne üzerindeki naaşı önünde, ilk önce Dev-Genç'liler saygı duruşunda bulunuyor ve nöbet tutuyorlar. Grup Yorum da, yumrukları havada nöbet yerinde. Anma törenine katılımın azlığına tepki gösteriyor Yorumcular. Naaşı başında, tüm aydın ve sanatçıları, misyonlarının gereğini yerine getirmeye çağırıyorlar. Cenazesinde, "Bize Ölüm Yok" marşını ve "Ölümden Öte" türküsünü seslendiriyor Grup Yorum ve bir açıklama yapıyor:

"... O, 82 yıllık çınar Rifat Ilgaz; devrimci sanatçılara yapılan tüm baskılarda yanımızda yeralmasını bildi. Kendi şiirinde dediği gibi O,

26 hep ömrünün baharını yaşadı. 'YAZ'ı, GÜZ'ü gitti, karlı, tipili KİŞ'ı gitti' diyor ve ekliyordu. 'Yemyeşil bir bahar kaldı'. O'nu ömrünün hep baharındaymişçasına yaşatacağız. O'nu soyut bir biçimde anarak değil; duyarlı, mücadeleci, onurlu aydın olarak yaşatacağız. İki kolunu, iki yanına açıp korkuluk olmayı dahi başaramayanlara inat, "bizden geçti" demeyeceğiz. Yollar kesilmiş, alanlar sarılmış olsa da; yöremizi tel örgüler çevirmiş, alıcı kuşlar fırl fırl dönüyor olsa da tepemizde, onurlu ve özgür geleceğe olan umudumuzu yitirmeyeceğiz. Sen çok yaşa Rıfat Ilgaz!"

Grup Yorum, Rıfat Ilgaz'ın cenazesinde, tüm aydın ve sanatçıları sorumluluğa çağırırken, aydın ve sanatçıların, emekten ve halktan yana tavır almaları konusunda yoğun çabalar içerisinde olmuştur her zaman. Hemen her röportajında, yazısında, her fırsatta, ülkemiz aydın ve sanatçılarının içinde bulunduğu olumsuz durumu eleştirmiş ve onları duyarlı kılacak çağrılarını yinelemiştir. Ülkenin gelişen bir gündemi üzerine, kimi zaman, onları eyleme çağırmış; kimi zaman, ortak etkinliklere davet etmiş; kimi zaman, onlardan bir imza alabilmek için, elde kağıt, kapı kapı dolaşmıştır. Kimi zamansa, onları bir araya getirebilmek, aydın-sanatçı birliğini sağlayabilmek için yapılan bir çok çalışmanın, başını çekmiştir. Aydın-sanatçının üretememesi, yalnızlığı, kendine güvensizliği, halktan kopukluğu, devrimci kültür ve sanat üzerine yazdığı yazılardaki

eleştiriler, değerlendirmeler ve yaptığı çağrılar; Grup Yorum'un, bu konuda, nasıl bir çaba ve sorumluluk duygusu içinde olduğunu gösteriyor bize.

"Kültür emekçileri; yasaklamalar karşısında, düzenin belirlediği platformda düşünmemek, bağımsız politikalar geliştirmek, iktidarın attığı adımları iyi izleyip, yeni yöntemler bulmak zorundadır. Yani gün-

demi belirleyen; koyduğu baskı yasalarıyla, sanatı susturmaya çalışan oligarşi değil, bizler olmalıyız. Egemenler, bütün olanakları; silahlı ve silahsız güçleri; bankaları, kasaları, karakolları, kışlaları, mahkemeleriyle, bu savaşın içindeyse; bizler de, emekçilerin olanaklarını, yaratıcı yeteneğini ve enerjisini seferber ederek, dimdik ayakta durmayı başarmalıyız. Duyarlı, devrimci, demokrat, tüm aydın ve sanatçılar, sözünü ettiğimiz sorunlarla karşı karşıyayız. Dolayısıyla, çözüm noktasında herkese sorumluluk düşüyor. Önemli olan, bu sorunları tespit etmek değil, somut adımlar atmaktır. Yasallık bittiği an, devrimci kültür-sanat faaliyetlerinin aksamadan devam etmesi için, şimdiden hazırlanmalı gerekli olanaklar yaratılmalıdır. Atılacak adımlar, bu faaliyetlerin kendini somutlamasını, ses getirmesini ve her süreçte mücadelenin gereklerinin yerine getirmesini sağlayacaktır.

Halkla iç içe yaşayan, halktan öğrenmesini bilen ve halka bildiklerini öğretmesini hedefleyen sanatçıların ürünleri de, kişilikleri gibi halklaşacaktır. Burjuva ve küçük-burjuva sanatçının sığ dünyasında yaşadığı sorunlar, bunalımlar, konu sıkıntıları, açmazlar; halkın sanatçısının dünyasına bu sayede uzak duracaktır. Halkın yaşamı, hüznü, sevinci, ekonomik ve demokratik talepleri, devrimci sanatçının ürünlerinin konusunu oluşturacaktır ki, bu da, tükenmez bir kaynaktır.

Ülkemiz aydını bugüne dek, haksızlıklara ve zulme duyduğu öfkeyi daha çok örgütlü mücadelenin dışında ifade etmiş; varolan potansiyelini, bireysel karşı çıkışlara ya da düzen sınırları içindeki örgütlenmelere hapsedmiştir. Ülkemiz aydınının karakterine baktığımızda, bariz bir “örgüt fobisi”nin varlığını görüyoruz. Bunun da, sorunun her iki muhatabından kaynaklanan, başlıca iki nedeni vardır. Birincisi; sol, bugüne dek devrimci sanat ve örgütlü sanatçı kavramını sağlıklı temeller üzerinde şekillendirememiştir. Sanatsal uğraşlar ve sanat örgütlülükleri, sosyalist kültürün yaratılması ve yaygınlaştırılmasıyla birlikte iktidar mücadelesinin bir parçası olarak kavranmamış; bu alan; daha çok, kitlelere ulaşmanın pragmatik bir aracı olarak benimsenmiştir. Diğer yandan, sanatçıların da, yaşanan sorunları, devrimci bir yapı içerisinde çözmek, örgüt işleyişini yerleştirmek ve örgütlülüğü içselleştirmek yerine, örgütlü mücadeleden kaçışı tercih ettiklerini görüyoruz. Ülkemiz aydınının, örgütlülükten

28 böylesi uzak durmasının sebebini, mücadelenin getirdiği bedelleri ödeme noktasındaki cesaretsizliğine; örgütlü mücadelede, kendilerini ifade edemeyecekleri yönündeki kaygılarına ve ülkemiz koşullarında, aydın kişiliğinin, örgüt disiplinine, Nazım'ın deyişiyle; 'zora gelememesi'ne bağlayabiliriz. Bu, bir anlamda, aydının, aydın olma sorumluluğunu içsel-
leştirememesidir. "Aydınlar; bugün, halk nezdinde, büyük ölçüde öncü olma ve yön gösterme misyonlarını yitirmişlerdir. Halk, yarattığı örgüt-
lülükler ve mücadeleyi getirdiği boyutla, politik olarak günümüz aydını-
nın ilerisindedir. Bugün, hayatın her alanında, aydınlarımızın, halktan öğ-
reneceği çok şey vardır.

Söylenmesi zor ve üzücü ama ülkemiz aydınları ve sanatçıları; bir kaç istisna dışında, büyük bir çürümeyi, yozlaşmayı yaşamaktadır. Burjuva-
zinin icazet alanında politikacılık yapanlar; sistemin yozlaşma politikaları-
na, eklemek parası edebiyatıyla, dört elle sarılanlar; tekellerin gölgesinde,
solculuk yapanlar; halka küfredenler, burjuvaziye övgüler dizener, tek
kutuplu dünya masallarının teorisyenliğine soyunanlar ve emperyalizme
yaltaklananlar; küçük farklarını koruyarak ama birbirlerine hoşgörülle
yaklaşarak, bir arada yaşamaktadır. Özünde, hepsi aynı çıkar çevreleri ve
sisteme hizmet eder bir role bürünmüştür. Üretimlerini, halka ulaştır-
mada sorunlar yaşamakta ve yalnızlaşmanın daha hazin bir boyutunu
yaşamaktadırlar."

BİR SINIRDIŞI ÖYKÜSÜ

1993 yılında yapılmak istenen Kıbrıs Konseri'nin, Grup Yorum'un müzikal serüveninde ilklerle anılan yanları var. İlk yurtdışında karşılaştıkları ilk yasaklanan konser. Bu olaydan sonra, özellikle Almanya'da çok sık karşılaştıkları yasak ve engellemelerle. İkincisi ise, bu kitap yazılırken hala ilk olma özelliğini koruyor. Şu ana kadar başka hiç bir ülkeden sınır dışı edilmedi Grup Yorum.

Lefke Spor Kulübü'nün organizasyonu ile düzenlenen konser için Kıbrıs'a davet ediliyor Grup Yorum. Konser dışında bir program olmamasına karşın, söyleşiler gerçekleştirebilmek, yeni insanlar tanımak ve ilişkiler yaratabilmek düşüncesiyle, üç gün önceden yola çıkıyor Yorumcular; başlarına geleceklerden habersiz. Beş kişi çıkıyorlar yola; Sumru, Kemal, Nuray, Taner ve daha sonra Yorumcu olacak Özgürlük Türküsü elemanı İrşad. İlk engel, ülke çıkışında, havaalanında çıkıyor Yorumcular'ın karşısına. Taner, giyabi tutuklaması olduğu gerekçesiyle havaalanında gözaltına alınıyor. Daha önce, Eskişehir'de verdikleri bir konserden dolayı açılan davada, mahkeme ifadesi olmadığı için engelleniyor. Taner, tüm çabalarına rağmen bırakılmayınca, Grup Yorum apar topar uçağa yetişiyor ve yola dört kişiyle devam etmek zorunda kalıyor. Büyük bir ilgiyle karşılanıyorlar Kıbrıs'ta. Gelişlerini ve verecekleri konserleri, Kıbrıs günlük basınının, günler öncesinden ve manşetten duyurmuş olması, şaşırtıyor Yorumcular'ı. Burada da, tanınmış olmalarına seviniyorlar. İlk izlenimlerini ve gelişmeleri şöyle anlatıyorlar;

"Sıcak, içten bir karşılama oldu. Türkiye'deyken, Kıbrıs'ın politik durumu ve genel siyasal gelişmeler hakkında bazı bilgilerimiz vardı. Özellikle, Rum kesimiyle yaratılmaya çalışılan gerginlikten dolayı, bölgenin, sürekli kontrgerilla denetiminde tutulduğunu biliyorduk. Tanışıp, sohbet ettiğimiz insanlar, demokratik hak alma eylemlerinin ve girişimlerinin önüne geçildiğini; örneğin, dernek açmak isteyen bir kişinin, yakın bir zaman önce arabasına bomba konulduğunu; özellikle, Türkiye'den gelen öğrencilerin, çok kolay sınır dışı edildiğini söylediler. Dingin, durağan bir yapısı var halkın; birbirinden yalıtılmışlar. Tüm bunları gözönünde bulundurarak, konserlere fazla izleyicinin gelmeyeceğini düşünüyoruz."

Programa göre, iki konser gerçekleştirilecek. 2 Eylül'de, Lefke'deki Soli Harabeleri'nde; ertesi gün ise Magosa Kalesi'nde olacak konserler. Önce, bir söyleşiye katılıyor Yorumcular. Yoğun bir ilgi oluyor söyleşiye. Kıbrıs basını da geliyor. Sanatı yorumlayışları, yasaklar, yaşam biçimi, hedefleri... hatta, gruptan ayrılan insanlar... Pek çok soruyla karşılaşılıyor Grup Yorum. Ancak, bu söyleşinin haberini ertesi gün gözaltında okuyacaklar.

"Konser günü, Soli Harabeleri'ne oldukça erken gittik. Sıkı bir prova ya ihtiyacımız vardı. Taner gözaltında olduğu için repertuarda değişiklikler yapmıştık. Bu nedenle, konser öncesi günlerimiz, asıl olarak provayla geçmişti. Soli Harabeleri'ndeki prova esnasında, henüz birkaç türkü söylemiştik ki, bir sivil polis geldi yanımıza. Konserin yasaklandığını söyledi. Böylesi anlar, başımıza daha önceden de gelmişti. Bu anlarda sunulan gerekçeler, keyfiliğin anıtı gibidir. Konser mekanının, tarihi bir yapı olduğunu, konserin gürültüsünü kaldıramayacağını gerekçe gösteriyorlardı bu kez. Bu nedenle, konser sırasında yıkılabileceği iddia ediliyordu. Düşünsenize! Bir konser mekanı, bizim türkülerimizin gürültüsünden yıkılacak. Üstelik, orası bir açık hava tiyatrosu, antik tiyatro. Adı harabe ama yirminci yüzyılda yapılan bir çok binadan daha sağlam. Daha da ilginç; her yıl, onlarca konser veriliyor orada."

Yorumcular, konser salonunda gözaltına alınıyor. Kendilerinden sonra harabelere gelen ve aynı salonda Yorum'dan önce sahneye çıkacak olan Gaziantep Üniversitesi Konservatuarı öğrencilerinin kurduğu 'Şafağa Özlem' adlı koronun elemanları da gözaltına alınıyor. Neden gözaltına alındıkları açıklanmıyor Yorumcular'a. "Karakolda, bir polisin, yanındaki fısıldadığı sözleri duyduk. Türkiye'den emir gelmiş. Bu arada, karakol karakol dolaştırılıp duruyoruz. Bir günde, üç karakol değiştirdik ama bunun nedenini izah ettiler. Güvenlik gereğiymiş. İnandırıcı değil tabi. Asıl nedenini, sonradan öğreniyoruz. Gazetecilerden ve bizi bıraktırmak için peşimizden gelen kalabalık bir izleyici topluluğundan kaçırıyorlarmış. Son olarak, Magosa Limanı'na geldik. Sınırdışı edeceklerdi bizi. Ne sorduklarımıza cevap veriyorlar ne de bir açıklama yapıyorlardı. Gözaltında, açlık grevine başladık; serbest kalana dek sürdü bu. Her şey, hızlı ve gizli geliyordu. Gizli bir operasyon gibiydi sınırdışı edilmemiz.

Açıkça kaçınılmıştık. Resmi hiçbir şey yoktu ortada. Bu arada, limanda, bizi Türkiye'ye götürecek olan vapurun kaptanı, can güvenliğinin olmadığını, can güvenliği sağlanmadığı takdirde, bizi götürmeyeceğini belirtti. Kaptanı ikna edememiş olmalı ki, o gün, Magosa Karakolu'nda tutulduk. Ertesi gün, Girne'ye götördüler bizi ve üç ayrı vapura bindirip, bir-birimizden ayırıp, öyle sınırışı ettiler. Giderken de bir karar ilettiler bize. Bundan sonra Kıbrıs'a bir daha hiç giremeyecektik. Kontrgerillanın; Kıbrıs'ı, pilot bölge haline getirdiğini, Susurluk süreciyle birlikte herkes öğrenecekti. Biz yaşıyorduk."

Yorumcular gözaltındayken, durumdan habersiz, antik tiyatroya gelen üç bin kişi, gözaltı durumunu öğrenince protesto etmeye başlıyor. Grup Yorum'un türküleriyle birlikte, halay çekmeye başlıyorlar. Türkülerin çaldığı teybe, polis el koyuyor. Bunun üzerine, izleyiciler, türküler kendileri söylemeye başlıyor ve halaya devam ediyor. Daha sonra, Grup Yorum'un ilk götürüldüğü karakolun önüne gelip, oturma eylemi yapıyorlar. Yorumcular'ı istiyorlar. Almadan gitmeyeceklerini söylüyorlar. Ancak, Grup Yorum elemanları, farklı karakollara götürüldüğü için, bulamıyorlar. Gazetecilerin de, görüşme çabaları sonuçsuz kalıyor. 2 Eylül günü yaşanan gelişmeler, Kıbrıs basınının baş sayfalarında yayınlanıyor. 3 Eylül günü, sınırışı edilen Yorumcular ise, uzun süren bir yolculuğun ardından Mersin-Taşucu'na getiriliyor ve bu kez de Türkiye'de gözaltına alınıyor.

"Bizi, Silifke Karakolu'na götördüler. Polis, Kıbrıs polisinin tam tersine, olayın Kıbrıs'ta planlandığını ima eden şeyler söyledi. Açıkçası, topu Kıbrıs'a attı. Bir gün de, orada tutulduk. Ardından, savcılığa bile çıkarılmadan serbest bırakıldık. Gözaltına alınmamızla birlikte, Kıbrıs'ta yaşananları, İstanbul'a döndüğümüzde öğrendik. Günlük basının haberleri OKM'ye fakslanmış. "Soli Harabeleri'nde türkülerimizi çalan teybin bile gözaltına alınması, aslında her şeyin ifadesi. Türkülerimiz, nasıl da korkutuyor onları. İçinde, umut, direnç, mücadele azmi varsa; insanlar el ele; omuz omuza halaylar çekip, bir güç olduklarının farkına varıyorlarsa; halkı birbirinden koparan, yalnızlaştırma politikalarının tersine dönmesiydi bu ama engelleyememişlerdi işte! Üç bin kişi halaylarımızı çekti. Kıbrıs'ta az görülür şekilde, karakol önünde eylem yaptı. Bizi engelleyerek,

32

halkın öfkesini daha da açığa çıkardılar. Kazanan biz olduk!"

İstanbul'a dönüştü, OKM'de bir basın açıklaması düzenliyor Grup Yorum;

"... Türkülerimiz sınırdışı edilebilir mi? Kıbrıs tarihinde, bu engelleme bir kara leke olarak kalacaktır ama Grup Yorum türküleri, sınırları aşıp, dilden dile söylenecektir. HALKLARIN TÜRKÜLERİ, SINIR TANIMAZI"

● Grup Yorum'un sınırdışı edilmesi konusundaki emri kimin verdiği tartışıyor:

Kolordu'ya suçlama

Lefkoşa (Yenidüzen). Kanlılar vermek amacıyla ülkemize gelen Grup Yorum ve Safağa Özlem Korosu elemanlarıyla Biröl Topaioğlu'nun sınırdışı edilmeleri konusundaki emrin kimin tarafından verildiği tartışılmaya devam ediyor.

yaptırmıştır" dedi. Gazetemizin isim aramalarına rağmen Lefkoşa Türk Spor Kulübü yetkilileriyle telefonla görüşmek mümkün olmadı. Bölgeyle telefon irubasının kesik olduğu öne sürülüyor. Censüre husu

polisi tarafından sorgulandı. Özümüşahıtlığına göre, Grup Yorum üstlerine "Türküler Susmaz" yarıdıkları ve sınırdışı olayını protesto eden basın bildirisi dağıttıkları için sorgulandıkları öğrenildi. Konuyla ilgili polis araştırmasını devam ettiriyor

cezaevine gönderildiği bildiriliyor. Tanes Tanıverdi, Elif Sumru Üşel, Naray Erdem adlı Grup Yorum elemanları ile karacere destek için Grup Özgürlük Türküsü'nden Kıbrıs'a gelen İşaret Ayden'in kaç gün daha tutuklu kalacakları

Türkülerden korktular

Sertaç Görgüner
Oya Gürel
Grup Yorum'un dün akşamki

Özgürlük kelimesinden ürken ve bunu türkülerde duymaya bile dayanamayan zihniyetin

HIÇ DURMADAN

“Hiç DURMADAN” kasetimiz; yaşadığımız sürecin, kendine has sorunlarını, kazanımlarını, yarattığımız yeni değerleri ifade etmeye çalıştığımız bir kaset. Toplumsal gelişmelere duyarsız ve sınırlı değil, rengini ve derinliğini mücadelenin zenginliğinden alan bir çalışma yalamayı hedefledik. Bu çalışmayla; hayatın her alanında, alternatif bir güç; doğru-tutarlı bir politika ve etkinlikleriyle halkların umudu haline gelen bir anlayışın dağlarda, sokaklarda ve fabrikalarda yoğunlaşarak biçimlendiği, ‘yeni insan’ın sesini taşımak istedik. ‘Hiç Durmadan’ ismini; tüm saldırılara rağmen, her seferinde, daha da ilerisini yaratan bir anlayışın kesintisizliğinin ismi olarak düşündük. Bu isim; aynı zamanda bizi, yani Grup Yorum’u da ifade ediyor zannediyoruz.”

Sözlerin hazırlanmasından, stüdyo kayıtlarına kadar, ‘Devrimci Mücadelede Sanatçılar’ın” yoğun emekleriyle oluşturulan ‘Hiç Durmadan’ ın kayıtlarına, Hilmi olmadan giriyor Yorumcular. Taner, Sumru, Nuray ve Kemal’den oluşan grubun kayıtlarında, Grup Ekin’den Metin de yer alıyor ve üç şarkı seslendiriyor. 250 saatlik bir çalışma sonunda tamamlanıyor kaset. Yorum profesyonelleştikçe, stüdyo çalışmasındaki olanaklar da genişliyor. Bu da parçaların çalımı ve yorumundaki kaliteyi artırıyor.

Kaset tamamlandıktan sonra, ismin ne olacağı net. “Selam Olsun” olacak. Fakat, bu parça denetimden geçmiyor. Denetim Kurulu’na verilen dosyada, “Selam Olsun” adı kullanıldığı için, marşı, kasetten çıkarmanın yanı sıra, kasetin adını da değiştirmek zorunda Yorumcular. O zaman, kasetin adını “Hiç Durmadan” olarak, değiştiriyorlar.

“Önceki kasetlerimizden farklı olarak, ‘Hiç Durmadan’da alet

34 kullanımına daha fazla önem vermiştik. Enstrümantal parçamız dışında, hemen tüm bestelerimizde, çalgıların canlı olarak kullanıldığı daha zengin orkestrayla gerçekleştirilen bir çalışma çıktı sonuçta. Önceki kasetlerimizde kullanmadığımız elektrik gitar, klasik kemençe gibi enstrümanları, ilk kez kullandık. İlk kez bu kasette, okuduğumuz Kürtçe parçaların ezgileri, tümüyle bize aitti." 'Hiç Durmadan'ın ardından uzun ve yeni gelişmelere gebe bir turne başlıyor Yorumcular için. Üç ay sürecektir olan Avrupa turnesi.

3. BÖLÜM

TÜRKÜLERİMİZ KAZANACAK

"Hiç Durmadan" kasetinin sonrasında, yeni bir dönem başlıyor Grup Yorum için. Yasak ve engellemelerle birlikte devam eden faaliyetleri, bir engelle daha karşılaşıyor. 1992 yılında, Denizli'de verdikleri bir konser sonrası, İzmir DGM'de açılan dava, sonuçlanıyor ve hızla Yargıtay'dan onayını alıyor. Kemal ve Sumru, yirmişer ay hapis ve kırk ikişer milyon para cezasına maruz kalıyor. Ve kısa süre içinde aranır duruma düşüyorlar. Yurtdışında Yorumcular. Kemal ve Taner, pasaport alamadıkları için; turneye Sumru ve Nuray çıkabiliyor. Grubu tamamlamak için. Özgürlük Türküsü'nden Hakan ve Ufuk, destek olarak katılıyor. Grup Yorum'un yarısı, yurtdışındayken; diğer yarısı Türkiye'de konserler veriyor.

Bu dönemde, Bursa'dan bir haber geliyor. Bursa-Orhangazi'de, yerel bir radyoda, müzik programı yapan bir sunucu; Grup Yorum'un şarkılarını çaldığı için, işten atılıyor. Tepki gösteriyor bu duruma Grup Yorum; açıklamalarla protesto ediyor. Aynı tepki, o bölgedeki radyo dinleyicilerinden de geliyor.

Konserlere izin verilmeyerek başlayan bu süreç, Valilik genelgelerine ve Milli Güvenlik Kurulu'nun yasak kararlamalarında, Grup Yorum isminin geçmesine kadar uzayacak. Yurtdışı turnesinde, Ekim '93'te başlayıp Aralık'ın sonuna kadar uzayan konser dizisinde; Almanya'da, Dortmund, Bielefeld, Bremen, Münih ve Stuttgart; ayrıca, Londra, Paris, Viyana, Linz ve Rotterdam'da, yirmi bine yakın gurbetçiye konserler veriyor; bir dizi söyleşi gerçekleştiriyor ve Almanya'nın Bonn kentinde, Küba Halkıyla Dayanışma Yürüyüşü'nde konser veriyor. Denizli konseri nedeniyle, İzmir DGM'den aldıkları cezanın onayladığı haberi, bu yoğunluk içerisinde ulaşıyor kendilerine.

Grup Yorum elemanlarının, yargılanıp ceza aldıkları konser; 15 Mart 1992 tarihinde, Denizli'de gerçekleşiyor. Görünürde, her zamanki konserlerden biri bu. Konser öncesi engelleme girişimleri; polisin, konser salonundaki keyfi tutumu, konser sırasında zabıt tutan polis görevlileri... her şey olağan seyrinde... Konserden sonra öğreniyorlar, haklarında dava

38 açıldığını. Üç nedenle suçlanıyor Grup Yorum: Bölücülük propagandası yapmak, örgüt üyesi olmak ve izinsiz para toplamak. Tüm bunlar ise, konser sırasında, polisin zabıt tutarken yaptığı teyp kayıtlarının çözülmesi sonucu "ortaya çıkıyor". İzleyicilerin attıkları sloganlar, Grup Yorum'un söylediği türküler ve bazı türkülerin öncesinde yaptıkları konuşmalar, söyledikleri Kürtçe türküler, bölücülük propagandası suçlaması için yeterli oluyor. Atılan sloganlar ve Yorum'un yaptığı konuşmalar ise, örgüt üyeliğine kanıt oluşturuyor. Konserin bir yerinde, Grup Yorum; elde edilen gelirin, Zonguldak maden işçilerine dayanışma olarak gönderileceğini ifade ediyor. Bu da 'izinsiz para toplamak' suçuna dahil ediliyor. Böylelikle, Denizli Savcılığı maharetiyle davaya başlanıyor. Önce, Denizli Ağır Ceza'da görülen dava, kısa bir süre sonra, İzmir DGM'ye sevk ediliyor. İki Yorumcu'nun suçlandığı bant çözümlmeleri, ciddiyetsizliğin, ön yargının ve ceza verebilmek için, hukuk ve yasa tanımazlığın bir kanıtı olarak, tarihe yazılıyor.

Her şeyden önce; varolan yasalarda, teyp kaseti, telefon sesi ya da video görüntüsü gibi, sese ve görüntüye dayalı unsurlar, suç delili olarak gösterilemez. Ancak, Grup Yorum'un suçlanmasında, mahkemenin ele aldığı en önemli kanıt olarak, bu kaset çözümlmesi gösteriliyor. Komedi, tam da burada başlıyor. Örneğin, Yorum'un konserde söylediği, "Çav Bella" kaset çözümlmesinde "Çal Meryem" olarak geçiyor. Aynı şekilde, bir şarkının içinde geçen, "Senin de sesin olmalı", "Senin de bebeğin olmalı", ya da bir şarkının öncesinde, Küba Devrimi'ne ilişkin okunan, Nazım Hikmet şiirinde geçen: "Bir anda başlayan top ve mitralyöz sesleri" dizesi çözümlmede, "Fidanda başlayan top ve mitralyöz sesleri"ne dönüşüyor. Elleriindeki tek delil olan kasetin bütünün ne hale geldiği ve amaçladıkları sonucu çıkartmalarının hiç de zor olmadığı

ğı da ortaya çıkıyor. Mahkeme, kasedi bir hukuksuzluk örneği olarak, delil kabul ediyor ve Grup Yorum'un geleceğini şekillendirecek, yeni bir süreçte, başlamış oluyor.

ÖZGÜRLÜK HAKKI VE KAMPANYA

Yorumcular, bu haksız kararı kabul etmiyor ve bir kez daha özgürlük haklarını kullanıp, teslim olmama kararı alıyor. Sumru, karar açıklandığında, yurtdışı turnesinde olduğu için, Türkiye'ye dönmüyor. Yollarının, gerçek anlamda ayrı düşmesine dek, mücadelesine, orada devam ediyor. Kemal ise, OKM'nin dışında, devrimcilik yaşamının yeni adımlarını atmaya hazırlanıyor. Özgürlük Türküsü elemanları, Ufuk, İrşad ve Hakan; Grup Yorum'a geçiyor ve hapis cezası öncesi, eleman sayısı dört olan Grup Yorum'un, yedi elemanı oluyor. OKM'ye, hemen hemen aynı zamanda gelen bu üçlü; turne sonunda, gene birlikte, aynı anda Yorumcu oluyorlar.

Yaşanan bir çok sıkıntının, üretimlerin ve devrimci sanatçı sorumluluklarının içerisinde, alternatiflerini de yetiştiriyor Grup Yorum. Bir "Kar Makinesi" gibi açtığı yolda, peşinden gelen müzik grupları ve oluşturduğu koroların elemanları; zamanı geldiğinde, bir çok deneyimi yaşamış insanlar olarak, Grup Yorum'a katılıyor. İleriki süreçte, benzer örnekleri çok sık yaşanacak bu durumun. Yani, "bir elemana ihtiyacımız var" deyip eleman aramıyor Grup Yorum. Böylesi bir ihtiyacı duymadan önce, eğitmeye başladığı bir çok yetenekle içiçe. Bu da, Grup Yorum'un, en belirgin özelliklerinden biri oluyor. Hiçbir zaman, elemansız kalmıyor ve sürekli kendini yenileyebiliyor. "Yorumcu olmanın" zorluklarından dolayı; sık sık değişen elemanlara rağmen, bu durum, Grup Yorum'un kalıcılığını etkilemiyor. Kuşkusuz, bu özellik tek başına, Grup Yorum'un değil; onu vareden politik şekillenmenin yarattığı bir kültürün yansımasıydı.

Cezayla birlikte, yeni Yorumcular'ın da dahil olduğu bir kampanya başlatılıyor. Eylemlerle, konserlerle, sanatçı dayanışmasıyla, zenginleşen yoldaşlık ilişkileriyle, ayrılımlar ve yeni katılımlarla, Kemal'in tutsak düşmesiyle, yasaklanan konserleriyle, gelişen kolektivizmiyle yetkinleşerek çıkacak bu süreçten Grup Yorum. Kazandığı tüm değerleri; yaşadıklarıyla birlikte, "İleri" kasetine, bir kolektivizm ve yaratıcılık örneği olarak aktaracak. Birlikte faaliyet gösterdikleri OKM emekçilerinin yanı sıra, Ankara Ekin Sanat Merkezi çalışanları ve yurtdışında bulunan Sumru da yürütülen kampanyaya bulundukları yerlerden katılıyor. İlk

Grup Munzur ve OKM'li sanatçılar katılıyor. Basının ilgisi yoğun.

Karikatürist Mordillo'nun bir çizimi vardır. Kurşuna dizilmek üzere olan bir kişi, tam ateş edilmek üzereyken, ısıklıkla bir melodi çalar. Askerler de, silahlarını, havada uçuşan notalara çevirirler. Öyle ya; o isyancı ölse bile, çaldığı melodi, kulaktan kulağa dolaşacaktır. Grup Yorum, kendisiyle bütünleştirdiği bu karikatürü, 1992 yılında yaşadığı firar döneminde, büyükçe bir beze çizdirmişti üzerinde "Bu Ses Hiç Susmayacak!" yazan bu pankart, o dönem yapılan röportajlarda hep arkalarında idi. Bir süredir arşivlerinde duran büyük bez karikatür, bir kez daha çıkıyor günışığına. Taner'in okuduğu açıklama sonrası, hep birlikte, "Dağlara Gel" türküsünü söylüyorlar. Basın açıklamasının ardından, Adalet Bakanlığı'na ulaştırmak üzere, bir imza kampanyası ve yine Adalet Bakanlığı ile Kültür Bakanlığı'na yollanmak üzere, telgraf kampanyası başlatıyor Grup Yorum.

Ankara'da ise, Ekin Sanat Merkezi, bir dayanışma gecesi düzenlemek için kolları sıvıyor. Telgrafi, bakanlıklara, basın eşliğinde Sirkeci Postanesi'nden, ilk kendileri çekiyor. Telgraf metnini, gene basın aracılığıyla ve Tavr Dergisi'nin eki olarak, halka ulaştırmaya çalışıyorlar. İmza kampanyası, düşündüklerinden çok daha başarılı geçiyor. İstanbul dışında, başta Ankara olmak üzere, ülkenin pek çok yerinden, binlerce imza geliyor. Telefonda, isimler yazdırılıyor; faks yoluyla, birçok kurumdan, adeta imza yağıyor OKM'ye. Yurtdışında ise, Avrupa'nın bir çok ülkesinin yanı sıra, Filistin'den, Kıbrıs'tan, yüzlerce imza gönderiliyor, Grup Yorum'la dayanışmak için. OKM, yoğun bir ziyaretçi akınına sahne oluyor. Bazen, bir imza atmak; bazen de, topladığı imzaları iletmek için, birçok Yorumsever ziyaret ediyor, OKM'yi. Tek tek kişiler dışında, liseli ve üniversiteli gençlik grupları, belediye işçileri, Gebze-Darica SHP İlçe Gençlik Komisyonu, toplu olarak ziyarete geliyor. O günler, yüz günü aşkın bir süredir direnişte olan Gebze- Öncü Plastik işçileri, yanlarına basını da alarak, geliyor. İki ayn direnişin sahipleri, OKM'de buluşuyor.

Bir gün, küçük bir kız geliyor ve "Tek başıma topladım." deyip 450 imzayı, Yorumcular'a veriyor. Grup Yorum da, kampanya için yaptırdığı rozeti, törenle(!) takıyor genç Yorumsever'e. Dostlukları pekiştiriyor; yeni dostlukların da, başlangıcı oluyor kampanya.

SUSTURULAMAZ!

**“Kar Makinası” Engelleri Aşarak
Yoluna Devam Edecek!**

Sevinçli bir haber gibi sıyrılıp geldiniz koyu karanlıkların içinden. Türkülerinizle soluk oldunuz aydınlık bir kavgaya. Sizin türküleriniz güç verdi ellerinde taş ve sopalarla direnen gecekondlu halkına... Kömüre kazmayı sevdiren maden işçisinin yoksulluğu sizin türkülerinizle dönüştü öfkeye....İnsanlık onurunu çiğnetmemek için açlığın koynuna yatan devrim hamalları sizin türkülerinizle selam durdu geleceğe koşanlara...Baharın müjdecisi şahanların barikatlardan yükselen direnç dolu zılgıtları sizin türkülerinizle yayılıyor ovalarda dağlarda... Bedeni yorgun analar

“ Düşmem o güne kadar oğul!” diyor sizin türkülerinizle...

“Çiya Ez İm” diyor dörtbin yılın sevdası sizin sesinizde...

Sesiniz insana yaraşır bir geleceğin müjdecisiyken susturulmak isteniyorsa eğer, türkülerinizle kenetlenip halaya durmuş bedenlerimiz şimdi bir kat daha hızlanacak.

**TÜRKÜLER SUSMAZ
HALAYLAR SÜRER!**

İmza kampanyasına destek veren Grup Yorum
dostları ve Ortaköy Kültür Merkezi adına
Ayçe İdil Erkmén

POLİS EŞLİĞİNDE RUHİ SU ZİYARETİ

Ankara'daki dayanışma gecesinin, yoğun hazırlıkları sürerken; kampanya programları çerçevesinde, Ruhi Su'nun mezarını ziyaret ediyor Yorumcular. Mezarlık ziyaretine, OKM'li sanatçıların yanısıra, kampanyanın birçok etkinliğinde, yanlarında olan Karikatürist Ahmet Erkanlı ve ÇASOD (Çağdaş Sinema Oyuncuları Derneği) üyesi, Sinema ve Tiyatro Sanatçıları Nur Sürer, Orhan Aydın ve Nükhet Egeli de geliyorlar. Polis ablukası eşliğinde gerçekleşen ziyarette, hep birlikte, "Bize Ölüm Yok"u söylüyor Yorumcular ve bir mektup okuyor Ruhi Su'ya;

"Sevgili hocamız Ruhi Su,

Bugün ne ölüm yıldönümünüz, ne de doğum... ama bir kez daha mezarınızın başındayız. Sizin de hiç yabancı olmadığınız, onurlu yaşamınız boyunca temsil ettiğiniz; ilerici halk kültüründen ve kişiliğinizden dolayı, nasibini aldığınız ve özellikle son dönemlerde, üzerimizde yoğunlaşan, anti-demokratik baskı ve uygulamaları protesto etmek; bunu da, sizinle paylaşmak istiyoruz.

...Bu ne ilk dava ve cezaydı, ne de son olacak. Çünkü amaç; yoz, çürümüş, ahlaksız bir burjuva kültüre ve faşist uygulamalara karşı, emekten ve halktan yana bir mücadeleyi, halkların kardeşliğini, birlikte bağımsızlığını ve ilerici halk kültürünü boğmaktır. Pir Sultanlardan, Dadaloğlular'dan, Karacaoğlanlar'dan, Bedreddinler'den, Nazım'dan gelen direnişle, paylaşım la simgeleşmiş halk kültürümüz; bugün, ancak mücadeleciler bir anlayışla geliştirilebilir, çağdaş kılınabilir. Sizin de dediğiniz gibi, "ekmekten aşka kadar", emeğin hakkını ve özgürlüğü amaç edinmiş bir mücadeledir bu. Eğer türkülerimizde, yazılarımızda ve yaşamımızın her anında, halkın içinde, onun sıkıntılarını, özlemlerini içimizde taşıyabiliyorsak ve emekçilerin istekleriyle, kendi isteklerimizi buluşturabiliyorsak, sanatımızın bir değeri vardır. İşte, tahammülsüzlük bunadır. Baskılar bunun içindir.

Burada, mezarınızın başında, bir kez daha söz veriyoruz. Bizi susturamayacaklar! Ve gözünüz arkada kalmasın, Ruhi Su hocamız; yarattığınız değerleri koruyacağız. Ve yenilerini katarak geliştireceğiz!

Türküler Susmaz Halaylar Sürer. Emekten, Halktan Yana Kültür ve Sanat Susturulamaz!"

ANKARA'DA, YORUM'LA DAYANIŞMA GECESİ

Ankara Yükseliş Koleji Salonu'nda yapılıyor, "Grup Yorum'la Dayanışma Gecesi". Etkinlik, Ankara Ekin Sanat Merkezi'nin yoğun çabalarıyla ve yerel bir radyonun izin almasıyla gerçekleşiyor. İzin konusundaki sıkıntının yanı sıra, konserden iki gün önce, Kemal'in yakalandığı haberi, oldukça üzüyor Yorumcuları. Önce, İstanbul Siyasi Şube'de tutulduğu haberi geliyor. Ancak; daha sonra, Edirne'de gözaltına alındığını ve Edirne Siyasi Şube'de tutulduğunu öğreniyorlar. Bu gözaltıyla birlikte, Kemal'in, onaltı ay sürecek tutsaklık süreci başlıyor. Etkinliğin yapılacağı gün, Ekin Sanat Merkezi basılıyor. Gecede yer alması gereken Grup Ekin ve Ankara Halk Sahnesi sanatçılarının çoğu, gözaltına alınıyor. Bu baskınla; polis, fiili olarak, geceyi engellemeyi amaçlıyor. Ancak, 23 Ocak 1994 Pazar günü, dayanışma gecesi yapılıyor. Onüç bin dinleyici katılıyor geceye. Sanatçı katılımı da, oldukça yoğun. Grup Yorum'un dışında, Ezginin Günlüğü, eksik kadrosuyla Grup Ekin, Grup Dalga, Fevzi Kurtuluş, Korna Agire Jiyan, Ayşe Gülen Halk Sahnesi, Genç Ekin Sanat Merkezi Tiyatro Grubu ve sergilediği slayt gösterisiyle Fotoğraf Sanatçısı Engin Kaban katılıyor. Ayrıca, konuşmalarıyla, Öykücü Hayati Azim, Fotoğraf Sanatçısı Mehmet Özer ve Yazar Ali Balkız da sahneye çıkıyor. Birçok mesaj geliyor geceye. Etkinliğin sunuculuğunu, Sinema ve Tiyatro Sanatçıları Nur Sürer ile Orhan Aydın üstleniyor. "Sömürünün, haksızlıkların,

işkencenin zulmün olduğu bir dünyada, halkın aydınlarının ve sanatçıların direnişi sürecektir. Onları bir kez de buradan selamlıyoruz!" sözleriyle başlıyor program. Oldukça başarılı geçiyor dayanışma gecesi. İzleyiciler, program boyunca neredeyse hiç oturmuyor. Sahneye, son olarak, Grup Yorum çıktığında, coşkulu bir birliktelik, en üst boyutuyla yaşanıyor. Yeni Yorumcularla eski Yorumcular, heyecanlı ama uyumlu bir konser veriyorlar. Konserlerinin son parçasında, sahneye tüm sanatçılar çağrılarak, "Dağlara Gel" söyleniyor. Tatlı bir yorgunlukla, İstanbul'a dönüyor Grup Yorum ve birlikte yolculuk ettiği sanatçılar. Fakat, önlerinde fazla bir dinlenme payı yok. Kampanyaya devam ediyorlar ve her etkinliklerini kampanyanın bir parçasına dönüştürüyorlar. Bu kapsamda, Ankara'daki dayanışma gecesini, İstanbul'a taşıma fikri doğuyor. Böylelikle, İstanbul Valiliği tarafından, beş yıldır devam eden konser yasağını da delmeyi hedefliyorlar. Konseri, Yedikule Zindanları'nda yapabilmek için yoğun olarak çalışıyor Grup Yorum. 3 Temmuz 1994'te gerçekleştirmek istedikleri konser, son gün yasaklanıyor. Konser alanı önünde, protesto açıklaması yapan Grup Yorum ve üçyüz kişiye, polis saldırıyor. Aralarında, Tavir Dergisi çalışanı olan ve daha sonra, 1996 Ölüm Orucunda şehit düşen, Ayçe İdil Erkmen'in de olduğu, onbeş kişi dövülerek gözaltına alınıyor. Ankara'daki program nedeniyle, sunucular Nur Sürer ve Orhan Aydın hakkında, bölücülük propagandası suçlamasıyla, Ankara DGM tarafından dava açılıyor.

Harcına; halkın öfkesi, coşkusu ve alınterinin katıldığı; yeni insanın ellerinde şekillenen bir yapı yükseldi o gün. Adım attıkça; verimli toprakları, ovaları; vadilerinde, mitralyöz seslerinin yankılandığı dağları ve ardındaki şafağı müjdeledi hayat. Ve güneşte parlayan taze bir buğday yemişi gibi boy verdi... Ermeği ve onuru yağmalananlara umut olarak doğdu... Selam olsun!.. İşçımız, hürriyetimiz, ekmeğimiz... Soğuktan elleri çatlamış, kel kafalı, ayakları çıplak çocuklar onun yolunu gözledi. Önderdi, yol göstericiydi. Artık onun adıyla çınlayacak, sokaklar. Onun adı yazılacak, engin maviliklere. Işıkları sönmüş, hayata küsmüş sokaklar, onun sesiyle şenlenecek. Halkların iktidarı adına, zorlu, sınanmış günlerin, yılların arasından sıyrılıp geldi UMUT...

Halkların, her geçen gün daha ağır bir zulüm ve sömürü cendresine sokulduğu bir süreci yaşıyordu Türkiye. Hak gaspları, özelleştirme politikaları artarken, kapsamı genişletilen anti-terör yasasıyla, halkın ve devrimcilerin sesi, daha da boğulmaya, yokedilmeye çalışılıyordu. Türkiye, '94 yılına, köy yakmalar, Ali Efeoğlu'nun kaybedilmesi, İsmail Beşikçi'nin tekrar tutuklanması; DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılıp tutuklanması; özelleştirme uygulamaları, anti-terör yasası, binlerce tutsak, acı, kan ve gözyaşıyla giriyordu.

Ancak, onlarca iş kolunda, onur dolu direnişlere de sahne oluyordu aynı günler. Aylardır devam eden, Gebze Öncü Plastik işçilerinin, işten atılan Adana Toros Gübre işçilerinin, Kağıthane işçilerinin direnişleri, tüm baskılara rağmen, tarihin o dilimine, adını yazdırıyordu. Bir yandan, çırpınan ve kanlı yüzünü gizlemeye çalışan düzenin partilerinin, Mart ayında gerçekleşecek yerel seçim konvoylarını izliyordu halk. Yalan ve iki yüzlülük akıyordu, attıkları her nutukta; verdikleri her vaatte.

İşte bu yalanın, sahtekarlığın, ahlaksızlığın, kayıp ve katliamların yaşandığı; işkenceler ülkesinin, işgal edilmiş topraklarında; 30 Mart 1994'te, özgürlük ve bağımsızlık güneşi olarak doğdu umudun adı. Bir güvenli el, bir güvenli yol. Bu yol; yasaklarla anılan Grup Yorum'un, tüm engeller içinde, savrulmadığı, geriye düşmediği; halktan koparılmaya çalışıldıkça, onunla daha da içiçe olduğu, güçlendiği, bir yoldu.

MHP, KANLI ELLERİNİ ŞARKILARIMIZDAN ÇEKMELİDİR

Emeğin ve alınterinin suladığı sokaklar, caddeler, meydanlar; ısrarla, yalanın, ikiyezülülüğün, sahtekarlığın aktığı seçim kampanyalarıyla, kirletilmeye çalışılıyordu.

27 Mart'ta yapılacak yerel seçimler için, partiler afişleri, pankartları ve konvoylarıyla, gürültüye ve kirliliğe boğuyor şehri.

Ankara'daki dayanışma gecesinden birkaç gün sonra, telefonlar yağıyor OKM'ye. Aynı gün, gazetelerde de okuyor Grup Yorum. MHP, seçimlere ilişkin hazırladığı propaganda kasetinde, "Dağlara Gel" türküsünü, sözlerini değiştirerek kullanıyor. Düzen partilerinin özelliğidir. Günün popüler şarkılarını, her seçim döneminde, sözlerini kendi amaçlarına göre değiştirerek kullanır. Halkın dilinde olan kimi şarkıları, kendilerine yontarak, halkta bir şartlandırma yaratmaya çalışırlar. Sahtekar yüzlerini örtmeye çalıştıkları makyajlardan biridir bu yöntem. MHP de, Yorum'un, "Cesaret" kasetinin öne çıkan ve geniş halk kesimlerince beğenilen "Dağlara Gel" türküsünü, aynı kirli amacına

Grup Yorum'un açtığı davada bilirkişi raporu istendi. (Fotograf: HATİCE TUNCER)

Grup Yorum şarkısının MHP'ye bırakmıyor

İstanbul Haber Servisi - Grup Yorum'un, "Dağlara Gel" adlı parçasının Milliyetçi Hareket Partisi'nin (MHP) seçim şarkısı olarak kullanılması üzerine açtığı davada, bilirkişi

kurumundan sağlanacak bilirkişi raporunun hazırlanması için duruşma 23 şubat ertelendi. Duruşma sonrası Grup Yorum tarafından yapılan basın açıklamasında Dağlara

48 alet etmek istiyor. Hemen, bir basın açıklamasıyla, bu kirli yöntemi protesto ediyor Grup Yorum.

"Türkülerimiz emekçi halklarındır" diye başlıyor açıklama; "(...)'Dağlara Gel' türkümüzün sözleri, Gevheri'ye; bestesi ve müzik düzenlemesi ise, Grup Yorum'a aittir. Dolayısıyla, bizim iznimiz dışındadır, herhangi bir biçimde değiştirilerek ya da değiştirilmeden kullanılması, tümüyle bir hak gaspı ve hırsızlıktır.

(...) Türkümüz, emekçi halkın diliyle konuşmakta; onun yaşadığı sıkıntılar ve acılar karşısında, dirençli ve umutlu olmayı, haksızlıklarla mücadele etmeyi öğütlemektedir. Türkümüzde, 'Dağlara Gel' diye sesleniyoruz. Dağlar, ezilen halkların umududur. Geleceğin müjdecisidir. MHP'yi ise, Kahramanmaraş, Çorum Katliamları'ndan tanıyoruz. Kontrgerillanın maşası olduğunu biliyoruz. Devrimcilerin ve halkların katili, faşist MHP'nin, Grup Yorum'un şarkısını kullanması, emekçi halklara ve onların özgürlüğü için yürütülen bir mücadeleye hakarettir.

(...) Grup Yorum'un türküleri emekçilerindir. Onların acılarını, sevinçlerini, özlemlerini anlatır; direnme ve mücadele azmi verir. Geleceğin ve özgürlüğün düşmanı katiller tarafından kullanılmasına izin vermeyelim. MHP, kanlı elini, derhal şarkımızdan çekmelidir."

Açıklama bir çok günlük gazetede yer alıyor ve konu bir anda medyaya yayılıyor. Röportajlar yapılıyor Grup Yorum'la. Gazete haberlerinde, Grup Yorum'un açıklamalarının yanı sıra, MHP'nin açıklamaları da yer alıyor. MHP, kullandıkları parçanın, "Dağlara Gel" olmadığını iddia ediyor ama daha da önemlisi, Yorum'un yaklaşımını hak etmediklerini belirtip, tüm seçim döneminde böylesi bir teşhirin yarattığı sıkıntıdan kurtulmaya çalışıyor. Ardından, MHP aleyhine bir dava açıyor Grup Yorum. Konuya ilişkin yaptığı açıklamalarda, bunun, türkünün izinsiz kullanımı karşısında açılmış bir telif hakkı davası olmadığını özellikle belirtiyor. Bilirkişi raporları da, bestenin, Grup Yorum'a ait olduğunu belirtilince, Yorumcular, davayı kazanıyor. Dava boyunca, basının yanı sıra, kamuoyunun da ilgisi yoğun oluyor. Çeşitli sanatçılar dışında, öğrenciler, TİYAD'lı aileler, Bern-Sen(Belediye Emekçileri Sendikası)'li memurlar, mahkeme boyunca destek sunuyorlar Grup Yorum'a.

4. BÖLÜM

AÇLIĞA VE ZULME KARŞI AYAĞA KALK

5 Nisan 1994 tarihi, kriz içinde çırpınan siyasi iktidarın, emperyalizme ve tekelci sermayeye nefes aldirmek için, tarihin en ağır ekonomik kararlarını aldığı gün olarak geçiyor, halkın belleğine.

DYP-SHP hükümetinin, önce IMF'ye sunduğu, sonra da, uygulamaya koyduğu "5 Nisan Ekonomik İstikrar Paketi"; bir karabasan gibi giriyor halkın yaşamına. Paketin diğer adı, "Acı Reçete". Yani, zam, ücretlerin dondurulması, işten atılmalar, açlık, yoksulluk, ekmek kuyukları... Önce, şaşkın; peşisıra, öfkeli emekçi. Egemenlerse, panik içinde. Patlarsa bu volkan, son çırpınılar da boşa gidecek. İktidar, hiç beklemeden, "Haydi Türkiyel.. " edebiyatına başlıyor.

Aynı günlerde, Haklar ve Özgürlükler Platformu ise, bir açıklama yaparak. "Hayırlı " diyor: "Biliyoruz ki, bu krizin sorumlusu, biz değiliz. Krizin sorumluları, halklara hizmet yerine bomba yağdıran, kurşun yağdıran, jopluyan, işten atanlardır!"

Bu açıklamayla birlikte, bir kampanya başlıyor; tepkileri örgütlemek, emekçi halkın öfkesini bilinçli mücadeleye aktarmak için... Grup Yorum ve bünyesinde çalıştığı Ortaköy Kültür Merkezi de, bu platform içinde. Böylelikle, "Açlığa ve Zulme Karşı Ayağa Kalk" adıyla, büyüyerek şekillenen kampanya, Ağustos ayına kadar devam ediyor. Kampanyada; eylemlilikler boyunca, Grup Yorum ve Özgürlük Türküsü direnişlere türkülerıyla can katıyor. Ayşe Gülen Halk Sahnesi, "Zamlara Hayır " adlı sokak oyunuyla; FOSEM ise, video çekimleri ve dia gösterileriyle kampanyada yer alıyor. Devrimci sanatçılar, kampanyanın önemli unsurlarından biri haline geliyor. Grup Yorum, bu süreçte, Anadolu'da da birçok konser veriyor. Bandırma, Sivas, Muğla, Amasya-Gümüşhacıköy, Adana -Yenice, Gaziantep, İzmir, Denizli ve Antalya'da gerçekleşen konserlerde içinde bulunduğu sürecin şiarını taşıyor halka. Adana ve Mersin'de, tıpkı İstanbul'daki gibi, valilik emriyle konser yasağı olan Grup Yorum'un, Adana-Yenice' deki konseri, büyük bir ilgiyle karşılanıyor. Dört bin kişi izliyor konseri. Ancak, konser sırasında, bir

54 "mesaj krizi" yaşıyor. Konseri izlemeye gelen DSP'li Belediye Başkanı, konsere gelen mesajları okutmamak için, Grup Yorum türkü söylerken, zabıtalara sahneye salıyor. Yorumcular, ellerindeki mesajları vermemek için direnirken türküyü de kesmiyorlar. Konser devam ederken sahne kaşıyor. İzleyicilerin bir kısmı, sahne üzerinde, zabıtalara kovalayıp, adeta uçururcasına, aşağı atarken; Grup Yorum da, türküsüne devam ediyor. Şarkı bittiğinde ise, enstrümanlarını silah gibi kullanıp, gitar ve bağlamalarla zabıtalara kovuyor Yorumcular.

Antalya'da, özürli bir çocuğun tedavisi için gerçekleştirdikleri ve üç bin kişinin izlediği konser sonrasında, polis, izleyicilere saldırıyor ve 25 kişiyi gözaltına alıyor. Gaziantep'te, dört bin kişinin izlediği konser sonrası, bu kez, polis; izleyicilerin üzerine ateş açarak, 52 kişiyi gözaltına alıyor. Yorumculara da saldıran polis, Yorumcular kolkola kenetlenince, alamıyorlar. Denizli'deki konser sonrası ise, bir kez daha dava açılıyor. Bu kez, Ufuk, altı ay hapis cezasına çarptırılıyor. Denizli Savcısı, yasaklamak yerine, dava açarak ve cezalar yağdırarak, Grup Yorum'un kente gelmesini engellemeye çalışsa da, bir işe yaramıyor. Artık bir irade savaşı yaşıyor Grup Yorum ve Denizli Savcısı arasında. 1994 yılında, 19 Haziran'da gerçekleşen Denizli Konseri sonrası, sekiz yıl, bu şehirde konser veremiyor Yorum. Ta ki, 2002 yılına dek. Sekiz yıl sonra, aynı salonda coşkulu bir kitleye sesleniyor.

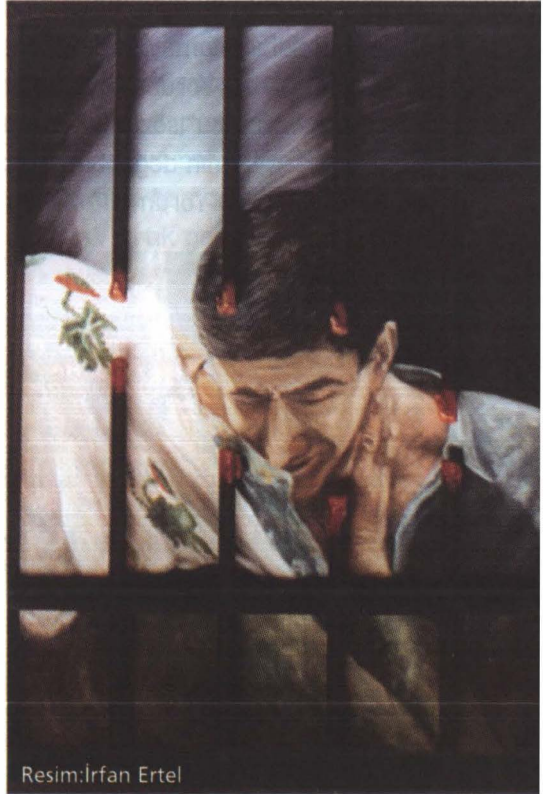

GÖRÜŞ GÜNÜ KABİNLERDE KONSER

55

Emekçi halk, zam ve artan işsizliği yaşarken, hapishanelerdeki devrimci tutsaklar da, yeni saldırı ve tecrit politikalarıyla karşı karşıyaydı. Daha önce, Eskişehir'deki hücre tipi hapishane uygulaması, devrimci irade karşısında ters teperken, bu kez bölgesel hapishane uygulaması için, yeni kararnameleler çıkartılıyordu. Karar gereği, tutuklanan birçok devrimci, yargılanacakları illerin dışındaki hapishanelere gönderilmeye başlandı. Tutsakları birbirinden koparıp, tecrit etmek ve böylelikle, daha kolay saldırı zemini yaratıp, boyun eğdirmeye yönelik bu politikaya, hapishanelerden, kısa sürede cevap geldi. Tutsaklar, sınırsız açlık grevine başladı. Açlık grevi, otuzuncu gününe geldiğinde ise bir kez daha devrimci irade kazandı. Ve tutsaklar, bulunmaları gereken hapishanelere geri getirildiler.

Direnişin bittiği gün, 6 Nisan 1994'te, Bayrampaşa Hapishanesi'ne gidiyor Grup Yorum. Kalabalık görüş günü, Yorum'un, tutsaklarla birleşen sesiyle çınlıyor duvarlar. Kabinlerin bir tarafında, tutsaklar; diğer tarafında Grup Yorum ve aileler. Direnişi kazanmanın mutluluğuyla, açlık grevinin yarattığı bitkinliğe rağmen halay çekiyor tutsaklar. 1988 yılındaki açık görüş ziyaretinden sonra, bir kez daha devrimci tutsaklarla, buluşuyor Grup Yorum. "Bayrampaşa konseri" sırasında bir türkü isteniyor Grup Yorum'dan. Görevli Gardiyanlar istiyor türküyü. Grup Yorum'un türküleri, hapishane görevlilerini de sarıp sarmalıyor.

Resim:İrfan Ertel

ÇAYCIDAN YORUM ELEMANI

Bayrampaşa konserinden üç gün sonra, Bandırma'ya geçiyor Grup Yorum. Ancak, konserden önce bir telefon geliyor. Arayan, konseri düzenleyen kişi. Grup Yorum'la görüşmek istiyor. Bir Yorumcu da kendini tanıttınca, bu kez, "Gerçek Grup Yorum'la mı görüşüyorum?" diyor. Telefonun ucundaki Yorumcu şaşırınca, nedenini anlatıyor, organizatör. Günlendir, kapısını aşındıran, tanımadığı bazı kişiler, Yorum'un gelmeyeceğini; çünkü, dağıldığını; gelse bile, sahte bir Grup Yorum'un geleceğini, aldatıldığını söylüyor. Sonra da, ekliyorlar; "Zaten bütün elemanları içerde, dışarda doğru dürüst Yorumcu bile kalmadı. Git bak istersen; çaycıcı Yorumcu yapmışlar." Organizatörle konuşanlar, açık ki kontra. Moral bozmak, kafaları karıştırmak ve konserden vazgeçirmek için, böylesi bir yöntemle başvuruyorlar. Yorumcular, gerekli açıklamayı yapıp, Bandırma'ya gidiyor ve Bandırma hal- kı "Gerçek Grup Yorum"la halaylar çekip, zafer türküleri söylüyor. "Çaycıcıdan Yorumcu" sözünü ise, hiçte şaşırtıcı bulmuyor Yorumcular. Günlük yaşamlarının doğal bir parçası olan işler, devrimci sanatçılığın da bir özelliğidir; "Yorumcu" olabilmenin, içselleşmiş bir ifadesi.

KONSER DEĞİL NİŞAN

Nisan ayı içinde, Grup Ekin için, Sivas'ta bir konser başvurusu yapılıyor. Ancak, Grup Ekin elemanı İhsan'ın tutuklu olması ve Ankara Ekin Sanat Merkezi'ne yoğun baskılar nedeniyle; Grup Yorum'la birlikte, ortak bir ekip oluşturarak, güçlü bir şekilde Sivas'a gidilmesi kararlaştırılıyor. Sivas Katliamı sonrası, Sivas'ta yapılacak ilk devrimci etkinlik bu. Bu etkinliği, heyecanla anlatıyor Yorumcular:

"Katliam sonrası değil Grup Yorum veya Grup Ekin, tek bir konser dahi yapılmamış Sivas'ta. Oradaki arkadaşların yaptığı başvurunun sonucunda, tahmin ettiğimiz gibi, konser yasaklandı. Ancak, bir daha izin başvurusu yapılmasını istedik. Gene izin çıkmadı. Vazgeçmedik. Katliamın etkisinin halen sürdüğü ve faşist gösterilerin sık sık yaşandığı Sivas'ta vereceğimiz bir konser, halka moral verecekti. Bu düşünceyle, yeni yöntemler aradık. Ne yapıp edip, konseri yapmak istiyorduk. Sonunda, bir yöntem bulduk. Orada okuyan TÖDEF'li iki öğrenci arkadaşsa, sahte bir 'nişan töreni' yapmayı kararlaştırdık. Nişan, bir düğün salonunda gerçekleşecek ve sonra da biz, davetli olarak sahneye çıkacaktık. Düğün salonunu hemen ayarladılar. 'Nişanlanacak' arkadaşlar ise 'ikna edilmiş'. Artık gerisi, oradaki arkadaşların yapacakları sıkı çalışmaya kalıyordu. 'Konser' günü, Sivas'a vardık. Düğün salonunda, 'davetliler' toplanmış. Ancak, umduğumuz kalabalık yoktu. Nedenini sordüğümüzda, iyi bir çalışma yapamadıklarını söylediler. Konser başlamadan önce, göstermelik gelin ve damat adayına, nişan yüzüklerini biz taktık. Aileleri olmayınca, iş bize kaldı. Tüm izleyenler, durumu bildiği halde, yüzük takma töreni, belli bir ciddiyet içinde geçti. Biz de ciddiyiz; ancak, gülmemek için zor tutuyoruz kendimizi. Tören sonrası, konsere başladık. Konser ilerledikçe, düğün salonunun etrafı da, polislerle dolmaya başladı. Farkına varmışlar...

Coşkulu geçen bir konser oldu. Konser sonrası, zor da olsa salondan uzaklaşıp, kalacağımız eve ulaştık. Geceyi Alibaba Mahallesi'nde, bir evde geçirdik. Eve vardikten kısa bir süre sonra, polisin, bizi aradığı haberini getirdi arkadaşlar. Ertesi sabah, bu aramanın

58 gece boyunca sürdüğünü öğrendik. Fakat o gece boyunca aranmak değildi düşündüğümüz. Sivas Katliamı sonrası, şehirde ilk defa, biz konser vermiştik; bunun sevinci vardı. Bu konserin istediğimiz düzeyde geçmemiş olması ise, bizi üzmüştü. Sadece birkaç yüz kişi gelebilmişti. Gece gittiğimiz aileye, bizi tanıştırdıklarında, 'Bugün konser mi vardı?' diye şaşkınlıkla tepki vermişlerdi. Biz ise, daha çok şaşırmıştık. Yani, pek iyi olmayan bir çalışma değil, hiç çalışma yapılmaması sözkonusuydu."

Katliamcı bir zihniyete, baskıcı bir iktidara karşı geleneksel değerler ve bunun sağladığı moral; halkı ayakta tutan güçlerden biridir. Güçlü bir konser çalışması aynı zamanda bir kitle çalışmasıdır da. Yeni dostlukları ve ilişkileri geliştirir. Yaşanan bu durum, meşruluğun da kavranamamasıydı. Gece boyunca, bu konu üzerine tartışıyor Yorumcular.

Bu konser sonrası, yürütülen tartışmaya da denk düşen, Kültür ve Sanatta Tavır Dergisi'nde, "Faşizm Koşullarında Sanatsal Faaliyetler" yazısı yayınlanıyor. Yazıyı, Yorumcular kaleme alıyor. Yasaklar ve engeller karşısında, devrimci sanatçıların nasıl bir düşünce tarzı içinde olması gerektiğini, yaşadıkları deneyimlerden yola çıkarak yansıtıyorlar bu yazıda.

18 Haziran '94 tarihinde, İzmir Fuarı-Ekici Över Açık Hava Sahnesi'nde büyük bir konser veriyor Grup Yorum. Dokuz bin kişinin izlediği ve izdiham nedeniyle çok sayıda insanın giremediği konserde, Taner yok. İzmir'den önce gerçekleşen, Antep konserinin sonrasında, Taner'in ayrılması sorunuyla uğraşıyor Yorum. Uzun süredir devam eden tartışmaların sonucunda, kendini dayatmakta ısrar eden Taner, ayrılıyor gruptan. Kolektif yaşam ve mücadelenin gereklerini kavramak istemeyen, "Benim isteklerim oldukça ben varım." tavrını sürdüren Taner, verilen emeği boşa çıkartıyor ve ayrılığı tercih ediyor. Kemal ve Sumru'nun ceza aldığı; grupta, ağırlıklı olarak yeni Yorumcular'ın bulunduğu bu zorlu dönemde Taner'in bu kararı, yeni zorluklara neden oluyor. Yola, Ufuk, Hakan, İrşad ve Nuray'dan oluşan kadroyla devam ediliyor. İzmir konserine ise, solist olarak, Özgürlük Türküsü'nden Zülfü katılıyor.

"HALKÇI" JANDARMA MI - YORUM MU? KÖYLÜ CEVAP VERİYOR: GRUP YORUM...

19 Temmuz 1994 tarihinde, Karaman'a bağlı Taşkale Köyü'ne gidiyor Grup Yorum. Köy derneğinin çağrısıyla, bir konser verecek. Küçük bir köy Taşkale. Hatta, birçok köyden daha küçük. Ancak, bir o kadar da güzel bir yer. Konya gibi, düz ova bir şehirde; dağlık, kayalık bir bölgede kurulmuş. Köylü ilgiyle, sımsıcak karşılıyor Grup Yorum'u. Derneğe varıp, kahvaltı edilirken, köyün özelliklerini öğreniyor Yorumcular. Köyün hemen dibinde olan kayalıklar oyuklarla kaplı. Eskiden oralarda yaşanmış. Şimdi ise, tahıllarını saklıyorlar.

Dernek yöneticileri, konser izninin sorun olduğunu, henüz kendilerine izin belgesi verilmediğini söylüyor. Bu nedenle, çevre köyler ve şehir merkezinde bilet satışı yapmamışlar. Ancak gene de, herkese haber vermişler. Dernek yöneticilerinin anlattığına göre, köyde hiçkimse, Grup Yorum'un geleceğine inanmamış. "Ancak, Yorum'u görürsek inanırız." demişler.

Küçük dernek giderek kalabalıklaşıyor ve Yorumcular, tek tek köylülerle tanışıyor. Daha sonra da, hazırlıklara başlıyorlar. Henüz izin konusu netleşmese de, konseri yapmayı düşünüyor Yorumcular. Karaman ve çevresinde, açık alana uygun ses düzeni bulunamadığı için, Ankara'dan, kendi olanaklarıyla ayarlıyorlar ses düzenini. Grup Yorum'un köye gelişi, kısa sürede çevre köylere yayılıyor. Akşama doğru, birçok insanın köye geleceği haberini veriyorlar Yorum'a. Ancak, jandarmanın konsere izin vermeyeceği haberi de ulaşıyor. Bölge, jandarma bölgesi; izin de, onlardan alınıyor. Dernek yöneticilerinin, jandarma yetkilileriyle görüşmeleri de, sonuç vermiyor. Konseri, "kesinlikle" yaptırmayacaklarını söylüyorlar. Bir gerekçe bile söylenmiyor köylüye. Ancak, nedenin, bizzat Grup Yorum'un kendisinin olduğu kesin. Konseri yapacaklarını söylüyor Yorumcular. Dernekte toplanmış köylüler de, bu düşüncüyü destekliyor ve ses düzenini konser alanına kurmaya başlıyorlar. Akşama doğru, jandarma, köyün giriş yollarını tutuyor ve dışarıdan gelenleri sokmuyor. Konser saatine doğru da, köye yığınak yapılıyor. "Yaparız, yaptırmayız" tartışmaları

60 sürerken, yeni bir karar alıyor köylüler ve Yorumcular. Ses düzenini, köye piknik alanına taşıyorlar. Bunu da, bir yandan, jandarmayı oyalayarak, farkettilmeden gerçekleştiriyorlar. Üç yüze yakın köylü, piknik alanında toplanıyor. Hiç prova yapmadan konsere başlıyor Yorum. Çünkü, biliyorlar ki, fazla zamanları olmayacak. Henüz birkaç türkü söylemişken; jandarma. Grup Yorum'a müdahale ediyor ve gözaltına almaya çalışıyor. Ancak, köylüler bırakmıyor Yorum'u. O an Jandarma Komutanı bir söylev çekiyor köylüye;

"Bu köyde, bütün sorunlarınızla biz ilgileniriz. Hastanız olsa, biz hastaneye götürürüz. Trafik kazanız olsa, biz yetişiriz. Yaşadığınız bütün sorunlarla biz ilgileniriz. Öyle değil mi?"

Köylüler cevaplıyorlar bir ağızdan: "Hayır!.. "

Cevaba bozuluyor komutan. Dağıtmak için talimat veriyor. Grup Yorum'u da, tekrar gözaltına almaya çalışıyor. Ancak, köylü gene vermiyor sanatçılarını. Konser olanağı kalmayınca; Yorum, köylüyle birlikte, köye yöneliyor. Yol boyunca da, türküler söylüyorlar. Gece, Taşkale'de, birkaç eve dağılıp konuk oluyorlar. Ertesi gün de, köylünün kendilerine hediye ettikleri curayı da yanlarına alarak İstanbul'a dönüyorlar. Köylü, aynı sıcaklıkla uğurluyor Grup Yorum'u.

Temmuz ayı sonunda, iki mitinge katılıyor Grup Yorum. 5 Nisan kararları sonrası, Türk-İş'in; emekçilerin tepkilerini pasifleştirmek amacıyla göstermelik olarak ilan ettiği, bir günlük Genel Grev kararı, işçilerin eylem gününe dönüşüyor. Aksaray'da toplanan binlerce işçinin arasında, Grup Yorum da yer alıyor ve kürsüden türkülerini söylüyor. Bir hafta sonra, birçok kurumun içinde yer aldığı, Haklar ve Özgürlükler Platformu'nun çağrısıyla kurulmuş olan, "Sömürü ve Zulme Karşı Güçbirliği"nin, Kadıköy'de düzenlediği, Bu Memleket Bizim Mitingi'nde, kürsüye çıkıyor; türkülerini seslendiriyor.

İktidarın 5 Nisan saldırısı sonrası işçi eylemleri ve protestolar devam ediyor, 4 Ağustos' ta halkın sesine, İstanbul Bağcılar'da üç devrimcinin sesi ekleniyor. Ateş altında, sloganlar ve zılgıtlar yükseliyor kuşatılmış bir evden... Gecenin karanlığı yırtılıyor...

İLERİ

ZORLUK VE BASKILAR karşısında iki farklı tavır gelişir. Ya, varolan durum kabullenilir ve uygun bir tarz geliştirilir; ya da, durum kabullenilmez, zorlukları aşmak için koşullar zorlanır, olanaksızlık olanağa dönüştürülür. Yalnızca, bu amaç için düşünülür. İrade savaşıdır bu. Düzenin, insanın onuruna ve geleceğine yönelttiği her saldırı, çelişkileri artırır. İnsanın, düzenle olan savaşı, kendi içindeki savaştır aynı zamanda. Ya irade kazanacaktır ya da, iradesizlik yani düzen. Grup Yorum'un, müzik ve özgürlük serüveni, her döneminde bir irade savaşının yansımasıdır. "İleri"nin hazırlanma süreci bu savaşımın, en özgün deneyimlerinden birini oluşturur.

Kemal'in tutukluğu, Sumru hakkında da tutuklama kararı bulunması; Taner'in gruptan ayrılması ve Nuray'ın da, sorunlar ve çelişkiler yaşamayıyla birleşince, sıkıntılı bir süreç yaşanıyor. Bütün yük, deneyimsizliklerine rağmen, Ufuk, İrşad ve Hakan'ın üzerine kalıyor. Varolan durum, yani cezalar ve ayrılmalar, sistemin saldırısının boyutunun bir ifadesi. İktidar, yasaklarken, davalar açarken, hapis cezaları verirken, gözaltına alırken; Grup Yorum'u yoketmeyi amaçlıyor. İktidar Grup Yorum'u oluşturan elemanların, iradelerine de saldırıyor. Böyle bitireceğini düşünüyor. Grup Yorum'un devrimci yaşamı, bu yaşam içerisinde ördüğü, paylaşım, yoldaşlık ilişkileri ve ortak üretim yokolduğunda, Grup Yorum da yokolacak.

Sadelik, mütevazilik, emekçilik yerine, sanatçı olmanın besleyebileceği popülizm, kariyerizm, kendini üstün görme, bencillik gibi duygular ve zaafılar hakim olduğu sürece, Grup Yorum da, birçok

62 gelip geçici grup gibi, yitip gidecek. Ülkemiz halkları üzerinde oynanan, kişiliksizleştirme, kimliksizleştirme; onur, namus, ahlak gibi değerlerde, deformasyon yaratma çabaları; elbette ki Grup Yorum gibi devrimci bir müzik topluluğunu da kapsayan politikalar. Bu nedenle sadece baskı ve yasaklar değil Grup Yorum'un karşılaştığı. Her saldırı, Yorum'un devrimciliğinedir; onu oluşturan insanların kişiliğine, o an temsil ettiği değerlerinedir. Grup Yorum'dan ayrılan her insan, bunca saldırı sonucu düzenin bir kazancıdır. Fakat, siyasi iktidar, bir şeyi iyi hesap edemiyor. Grup Yorum, örgütlü bir topluluktur. Bu örgütlülüğün yarattığı, yeni devrimci değerler ve bu değerlerle, Grup Yorum'un ruhunun beslenmesi; Grup Yorum'u, üretken bir grup olarak tutar ve bu yüzden, Grup Yorum hep diridir. Bu nedenle, bitmiyor Grup Yorum; kırkın üzerinde eleman değiştirmiş olsa bile, halkın sesi olmaya devam ediyor.

Grup Yorum'un "İleri" kaseti, "bitti" denilen bir anda, kolektivizmi bir adım ileri taşıdığı bir eser olarak doğdu. Çalışma tarzı olarakta, sonraki süreçlere aktaracağı, örnek bir nitelik oluşturmuştur.

Kaset süreçlerinde, deneyim çok önemli bir unsur. Ancak, Hakan, Ufuk ve İrşad bugüne kadar bir çok konsere katılmış olsalar da, kaset çalışması, onlar için bir ilk. Müzikal birikim çok fazla olsa dahi, stüdyo deneyimi çok farklıdır. Bu nedenle, Yorumcular, öncelikle varolan problemleri çözebilmek için, önlerine koyacakları bir program oluşturmaya çalışıyor. Günler boyunca kimi zaman sabahlara kadar süren toplantılar yapıyorlar. Nasıl bir kaset çıkacak? Temel sorun, bu. Çerçevesi, ne olacak? Hangi konuları işleyecekler? Çünkü, bir yılı aşkın bir süredir kaset çıkaramamış, olmak, yaşanan süreçlerin gerisinde kalmış olma ihtimalini de doğuruyor.

Konuları belirlemeye çalışırken, aynı zamanda, bir çalışma tarzı da oluşmaya başlıyor. Nuray, toplantılarda yer almıyor. Gerek, Tanner'in gidişinden etkilenmesi, gerekse, devrimciliğine ilişkin yaşadığı sorunlar, çalışmalarına katılımını etkiliyor Nuray'ın. OKM, hapishane ve yurtdışı... Üçgen esprisiyle adlandırıyorlar durumu. Çalışma tarzları, bu üçgen olacak. Fakat önce, üç nokta arasında hızlı

bir koordinasyon sağlamak gerekiyor. Önce, bunun olanaklarını yaratmaya çalışıyor Grup Yorum. Hazırlıklarının en önemli aşamalarından biri de, bu oluyor.

Kemal'in görüş günü, Pazar. Yorumcular, bu görüş gününe, bir gün daha eklemek istiyor. Hafta içi de, görüşebilmek için, savcılıktan izin çıkartmaya çalışıyorlar. Savcı, ilk anda kabul etmiyor ama çok fazla sorun da yaratmak istemiyor; Yorumcular'a yasaları hatırlatırken. Yorumcular da, bu olanağı yaratabileceğini söylüyor. Karşılıklı ikna çabalarıyla geçiyor görüşmeler. Öyle ki, bir süre sonra, Savcı ezberliyor, Yorumcular'ın isimlerini. Bir süre sonra da, Pazar gününün yanısıra; Çarşamba günleri için de "izin" çıkıyor. Sumru'yla iletişim ise, fax ve telefon yoluyla oluyor.

Yapılan toplantılarda, ilk olarak, ülkenin gündemini ele alıyor Yorumcular. Yakın dönemin gündemleri, bir bir dökülüyor kağıda. Öne çıkan gündemler üzerinden, konular belirlenmeye çalışılıyor. İktidarın, halklara saldırısı, köy yakmalar, sürgünler, katliamlar, kayıplar, tutsaklıklar, emperyalist masalarda alınan kararlar, satılığa çıkarılan değerler... Bunların yanında direnişler, yitirilmeyen umutlar, özgürlük sevdaları, korunan değerler, direnen halklar, devam eden mücadele...

Toplantılar sonucu, bir görev paylaşımı yapılıyor. Belirlenen maddelerin konu başlıkları hakkında, gazete kupürleri; yazılı ve görsel tüm bilgi ve belgelerin toplanıp, bir dosya haline getirilmesini, bir Yorumcu üstleniyor. Bir diğer Yorumcu, elde bulunan müziklerin ve türkülerin, bir kasette toplanması işini üzerine alıyor. Üçüncü Yorumcu ise, yapılan tüm tartışmaları toparlayıp, bir mektup hazırlıyor. Mektup, Sumru ve Kemal'in dışında, tüm hapishanelerdeki devrimci tutsaklara gönderiliyor. Böylelikle, tartışmaları daha da boyutlandırıp, daha nitelikli bir üretime ulaşacaklarını düşünüyor Yorumcular. Yapılan her tartışma, tartışmalardaki her detay ve ortaya çıkan sonuçlar, Kemal ve Sumru'ya iletiliyor; düşünceleri alınıyor. Konular belirlendikçe, her konunun çerçevesi ve anlatım tarzı üzerinde durulmaya başlanıyor. Neyin anlatılacağından sonra, nasıl anlatılacağı üzerinde çalışılıyor. Bir süre sonra, çalışmalara, OKM

64 emekçileri ve Bayrampaşa Hapishanesi'ndeki tutsaklar dahil ediliyor. Bununla birlikte, sözlerin oluşturulması sırasında, Şair İbrahim Karaca ve zaman zaman eski Yorumcu Efkân da, bu kolektivitizmin parçası oluyor. İbrahim Karaca, üretim faaliyetlerinde daha yoğun yer almaya başlıyor. İzmir'de bulunan, Ege Kültür ve Sanat Merkezi'nde çalışan, Grup Günişiği elemanları da, İstanbul'a geliyor ve çalışmalara dahil oluyor. Bu arada, bir Yorumcu, Bayrampaşa Hapishanesi ile iletişim sağlama görevini üstleniyor. Haftada iki

'İleri' kasetinin tanıtım çalışmasını Yorumcular kendileri yapıyor

gün, ziyarete gitmeye başlıyor. İlk aşamada, eldeki ürünlerin toplandığı kaseti, onlara ulaştırıyor. Tam bu günlerde, bir yıldır Ankara Merkez Kapalı Hapishanesi'nde tutsak bulunan Grup Ekin elemanı İhsan tahliye oluyor ve İstanbul'a gelip, çalışmalara katılıyor.

Emperyalizm, üzerinde en çok durulan konulardan biri. Tartışmalar sonucu, ezilen halkların sesinden, her halkın kendisini ifade ettiği "Bu memleket bizim, bu dünya bizim" sözünü merkezini bir marş olmasını istiyor Yorumcular. Daha önce bestelenen, enstrümantal parçalardan birini de değerlendirmeyi düşünüyorlar. Tek tek, defalarca dinleniyor ezgiler. Sonuçta, herkesin ortak düşüncesi, 1991 yılındaki, emperyalist savaş sırasında göçe zorlanan Kürt halkı için yaptıkları, "Göç Yolları Destanı" oluyor. "Hiç Durmadan" kasetinde yer alması düşünülen ama yetersiz buldukları için, kullanmadıkları "Ölümsüz" parçasını, "İleri"de değerlendirmek istiyor Yorumcular. Uzun bir süre tartışılıyor bu durum. Sonunda, İbrahim Karaca'nın bir şiiri olan "Ölümsüz" ün, gene Karaca'yla birlikte, sözleri üzerinde çalışılarak kasete hazır hale getirilmesine karar veriliyor. "Hiç Durmadan" kasetinde, denetime takılan, "Selam Olsun" marşı, tekrar denetime gönderiliyor ve bu sefer denetimden, takılmadan çıkıyor. Hiçbir yerine dokunulmayan bu marş, bir yıl sonra denetim kurulunca sakıncalı bulunuyor.

Kayıpların giderek çoğaldığı ve kayıp analarının, evlatlarını arama mücadelesinin de yükseldiği bir dönemde, bu konuyu özellikle işlemek istiyor Yorumcular. Bir yurtdışı turnesinde, konu üzerine, Şair Nihat Behram'la görüşmelerinde; Nihat Behram, bir şiir yazabileceğini söylüyor. Bir süre sonra da, fakstan Nihat Behram'ın şiiri akıyor; "Anacan Yiğitlemesi"... Şiirle birlikte, bir de not var faksta. Nihat Behram, yazdığı şiiri besteleme hakkının, yalnızca Grup Yorum'da olduğunu belirtiyor. Şiirlerin bestelenmesindeki telif hakkı tartışmalarının yoğun yaşandığı bir dönemde, şiiri Tavır Dergisi'nde yayınlayan Yorumcular; bu nota da özellikle yer veriyorlar. 1992 yılındaki, firar koşullarında oluşturdukları "Ayşe Gülen'e Ağıt" parçasının sözleri, yetersiz geliyor Yorumcular'a. Bunun üzerine, İbrahim Karaca'yla birlikte, türkünün sözleri üzerinde

66 çalışıyorlar. Ayşe'nin sanatçılığı ve devrimciliğini, birlikte işlemek istiyorlar.

Üretimlerin, sürekli dağılıp, daha sonra OKM'de toplanması, kuşkusuz, çalışmayı yavaşlatıyor; ancak, oluşan kolektivizm, Grup Yorum'un gelişimini hızlandırıyor. Artık, yeni Yorumcular, sadece program oluşturan ve iletişimi sağlayan değil; aynı zamanda, denetleyen ve sonuç alan bir gelişim de gösteriyor. Beste ve düzenleme konusunda da, giderek yetkinleşiyorlar. Stüdyo çalışmalarında, özellikle Ufuk, deneyim kazanıyor ve deneyimini sonraki kasetlere de taşıyor.

Çalışma şekillendikçe, başta düşünülen türkülerin bir çoğu ele alıyor. Yerine, yeni üretimler geliyor. Bir süre sonra, eldeki türkülerin sayısı artıyor.

Kemal'den de, yeni üretimler gelmeye başlıyor. "Özgürlük Tutkusu", ilk gelen şarkı oluyor. Başlangıçta, Nazım Hikmet'in sözleriyle bestelenen şarkı, deneme kaydında da, bu sözlerle okunuyor. Emperyalizme karşı, halkların direnişini anlatan şiirde, sözleri itibarıyla, müzikalite problemi olduğunu düşünüyorlar. Parçanın sözlerini yeniden yazma düşüncesi ise, konu değişikliğini gündeme getiriyor. Sonunda, hapishanelerdeki tutsakların, yokedilemeyen devrimci kimlikleri ve özgürlük tutkularını ifade eden bir içeriğe bürünüyor sözler. Ancak, şiirde geçen, "O duvar duvarınız, vız gelir bize vız" dizesi, şarkının nakarat bölümünde değiştirilmeden kullanılıyor. Bu durum da, kaset kapağında özellikle belirtiliyor.

Kasetin en özgün yanı, "Dersim'de Doğan Güneş" oluyor. Tüm Yorumcuların ve türküyü dinlettikleri herkesin, "Mutlaka olmalı." dediği bir türkü. Çünkü, Dersim dağlarından ulaşmış Yorum'a. Sözleri, bestesi gerillalara ait. Bir süre, bu türkü üzerinde çalışan Yorumcular, sözler üzerinde bir takım değişikliklere gidiyorlar. "İleri"nin hazırlıkları sırasında gelen bir haber, bu türküyü çok daha anlamlı kılıyor onlar için. Dersim'de çıkan bir çatışmada, bu türküyü besteleyen, kaydeden ve okuyanlar, şehit düşmüşler. Hem de, direniş tarihine, yeni yeni değerler ekleyerek. Bunun üzerine, türkünün başına, bir çatışma kurgusu hazırlıyor Grup Yorum. Bu kurgunun

içinde, orijinal kayda da, yer veriyorlar. Yorumcular'dan önce, Erkan Akçalı sesleniyor dinleyicilere: "Şu Dersim'in Dağları" diyerek.

Taner'in ayrılmasından dolayı, grubun erkek solistinin olmaması, en önemli problem. Bu konuda, arayışları var Yorum'un. O günlerde, İstanbul'a gelen, Grup Günişığı solisti Özcan'la sorun çözülüyor. Yorum'la, aynı dünya görüşü ve sanata bakış açısına sahip yeni bir Yorumcu olarak, gruba katılıyor, Özcan. Ege Üniversitesi Konservatuar bölümü üçüncü sınıfta okuyor. Yorumcu olmasıyla birlikte, okuldan ayrılıyor. Özcan'ın da, ilk stüdyo deneyimi olmasına karşın, olumlu bir sonuç alıyor Grup Yorum. Nuray'ın ise, önceki kasetlerden deneyimi var. Eski Yorumcu Efkan'la da görüşülüyor. Efkan, önce çekincelerini ifade etse de, sonunda belirlenen türküleri okumayı kabul ediyor. Grup Yorum, gruptan ayrılmış olsalar da, eski elemanlarını bir şekilde kolektivizmin içine katmaya çabıyor. Sadece kasetler için değil, bir çok nedenle, kimi eski Yorumcular'la iletişimde ısrar ediliyor. Grup Yorum, vokallere Yorum Korosu'nu da katıyor. Kasetteki vokallerin birçoğunda Grup Yorum Korosu yeralıyor. Ve artık, son aşamaya gelindiğinde kasetin isminin ne olacağı tartışılıyor;

Öneri aldıkları tüm kesimlerin, "İleri" isminde ortaklaşması, sevinçle karşılanıyor. Çünkü, Yorumcular da, bu isimde hemfikir. İsmi benimsenmesinin, tesadüf olmadığını düşünüyorlar.

Kaseti tamamladıklarında, Bayrampaşa'ya toplu bir ziyaret yapmayı kararlaştırıyor Yorumcular. Onların da, bu albümde emekleri var. Stüdyo çalışmaları bittiğinde, ilk iş, ziyarete gitmek oluyor ve bir sürprizle karşılaşıyorlar. Tutsaklar, Yorumcular'ı açık görüşe alıyor. Kucaklaşmalar, karşılıklı yenen yemekler, uzun sohbetler... Bir de, hediye veriyorlar Yorum'a. Resmi bir havada yapılan tören eşliğinde, tutsaklar, portakal sandıklarından yapılmış bir Yorum tablosunu veriyorlar.

"İleri" kaseti böyle doğdu. İnce ince örülmüş bir kolektivizmle, sabırlı bir çabayla ve Grup Yorum'u, daha ileri süreçlere taşıyacak deneyimleri kazandırarak. "İleri", Grup Yorum'un iradesinin, zaferidir.

ÇORLU'DA KURULAN STÜDYO

Çorlu Kapalı Hapishanesi çok küçük bir yer. Kemal ise, tek siyasi tut-sak. Bu durum, Kemal'in, çalışma ve üretim olanaklarını da oldukça sınırlıyor. Yorumcular, Kemal'in başka bir hapishaneye, özellikle, Bayram-paşa'ya gelmesi için girişimlerde bulunsalar da, sonuç alamıyorlar. Red-dedilme nedeniyle birlikte, Kemal'in devletin gözündeki niteliğini de öğ-reniyorlar. Kemal, "hafif terör suçlusu" kapsamında. Bunun üzerine, Ke-mal'e, Çorlu Hapishanesi içinde, daha rahat çalışma olanakları aranıyor. İlk aşamada, bir bağlama ve gitar götürülüyor. Bunların, Kemal'e ulaş-ması için, Kemal'in on beş gün süren bir açlık grevi yapması gerekiyor. Ülkenin tüm hapishanelerinde, gerek adli, gerekse de, siyasi tutsakların birer enstrümanı olması, filmlerde bile karşımıza çıkan bir gerçeklikken; bunu elde etmek, Çorlu Hapishanesi'nde, siyasi bir direniş biçimine gi-dilebilecek denli bir çatışmayı gerektiriyor.

Açlık grevinin ardından, bağlama ve gitarını elde eden Kemal'e, ikin-ci aşama olarak, bir klavye götürülüyor. Bir de, sadece müzik düzenle-melerini yapabilecek kapasitede imal edilmiş, Atari 1040 isimli müzik bil-gisayarı. Klavye, yine uzun uğraşlardan sonra içeri sokulabiliyor ama bil-gisayar, Yorumcular için bile fazla bir beklenti tabi. Bu girişim boşa çıkı-yor. Bu arada, kapıdaki görevli askerlerden birinin ilginç bir yorumuyla da karşılaşılıyorlar. Asker, bu bilgisayarın hapishane kapılarını açmaya yara-yabileceğini düşünüyor ve "Ben biliyorum; bir düğmeye basıyorsun, bü-tün kapılar otomatik olarak açılıyor" diyor. İşin komik tarafı, bu hapisha-nenin bütün kapılarının ancak asma kilitle, kilitleniyor olması. Amerikan filmlerinin, düşgücümüze olumsuz etkilerinden biri de, bu olsa gerek. Son çare olarak savcılık kanalıyla bu aletleri, Kemal'e iletmek istiyor Yo-rumcular. Ancak, askerin almak istemediği sorumluluğu savcı da almak istemiyor. Daha üst makamla Tekirdağ Savcısı'yla görüşülüyor. Ancak, ondan da onay alamıyorlar. Sonuç, olumsuz.

Mersin'de, enstrümansız kalan Yorumcular, nasıl ranza demirlerini kaval haline getirdilerse; Çorlu'da da, küçük bir stüdyo kuruluyor. İlk ka-yıt, "Özgürlük Tutkusu" şarkısı.

Önce, gitar ve davul kaydına giriliyor. Hapishanede kalan, Trakyalı bir

ERZİNCAN, ÇAĞLAYAN'DA BİR KÖY KAHVESİ

Saatler süren yolculuktan sonra, Kayseri'yi geçtiğinizde, ne yorgunluğunuzu hissedersiniz, ne de uykusuzluğu. Dalıp gider gözleriniz. Otobüs ilerledikçe, eşsiz vadiler, sarp yamaçlı uçurumlar, engin dağlar ve coşkuyla akan Fırat Nehri karşılar sizi. Türkülerin Kömürhan Geçidi gerçektir. Ve aynı türküdeki gibi dertlidir.

O topraklar, sizi sımsıkı sarar, coşkulandırır. Başeğmez insanlarıyla, kucaklamaya hazır iklime varılır.

Grup Yorum; 1995 yılına, önce "İleri" kaseti, ardından da, Artvin ve Erzincan konserleriyle giriyor. Artvin Kapalı Spor Salonu'ndaki konsere, yaklaşık bin kişi katılıyor. O geceyi, Artvin'de geçiriyor ve ertesi gün İstanbul'a dönüyorlar. Dönüşle birlikte, Erzincan konseri için izin alındığını öğreniyorlar. Kış ortasında oldukları için, yolda kalma tehlikesi var. Bunun için, bir gün erken çıkılıyor. Hakan, Ufuk, İrşad ve Özcan'ın yanı sıra, Yorum Korosu'ndan Şen-

gül de var. Nuray, "İleri" kasetinin tamamlanmasının ardından, gruptan ayrılıyor. Uzun süredir devam eden tartışmaların sonunda, Nuray da; tıpkı Taner gibi, kendi isteklerini, Grup Yorum disiplinin-den ayrı ele alıyor; kendine özel bir statüyü dayatıyor; kabul ettirmek istiyor. Gerçekleştiremeyince de, Yorum'un harcadığı tüm emekleri bir tarafa itip, ayrılıyor Grup Yorum'dan.

Diz boyu karlar arasında, ağır ağır hareket ediyor otobüs. Yirmi saati

aşan bir yolculuktan sonra varılıyor Erzincan'a. Şehre yaklaşırken, polis ve asker "arama noktaları" giderek yoğunlaşıyor. Özellikle, şehrin giriş ve çıkışlarında; polis, asker ve özel timin beklediği kulübeler dikkati çekiyor. Erzincan'ın girişinden itibaren, yoğunluk artıyor. Caddelerde, özel tim araçları dolaşüyor. Yüzünü aşkın nüfusuna karşılık, sakin bir kent görünümünü almış Erzincan. Halk, tedirgin, bu yoğun "güvenlik"ten. Yorumcular, Erzincan'a ulaştıklarında, konserin, merkeze yakın Ulalar Beldesi'nde yapılacağını öğreniyor. Yanlarında bulunan bir dostları, "Zaten, olsa olsa Ula-lar'da yapılabilirdi." diyor. Erzincan merkezinde, faşist örgütlenmenin fazla olduğunu belirtiyor. Ulalar ise, devrimci-demokrat kesimin daha yoğun olduğu bir yer. Erzincan'da bulunduğu süre içinde, Şeker Fabrikaları Misafirhanesi'nde kalıyor Grup Yorum. Ula-lar'da, büyük bir düğün salonunda gerçekleşiyor konser. İlgi de, yoğun oluyor. Grup Yorum'un, Erzincan ve çevresinde bugüne kadar konser verememesinin etkilerini yansıtıyor izleyiciler. Oldukça coşkulu ve üç bini aşkın izleyicinin neredeyse oturmadan katıldığı konser, coşkuyla tamamlanıyor.

Konser sonrası, İstanbul'a hemen dönmüyor Yorumcular. İlk defa geldikleri Erzincan'ı ve insanını tanımak istiyorlar. Geceyi misafirhanede geçiriyorlar. Sabah, işten atıldıkları için, SHP' de basın açıklaması yapan Erhaz Tekstil işçilerini ziyaret ediyorlar. Direniş-çi işçilerle yaptıkları sohbetlerden sonra, Çağlayan Beldesi'ne geçiyorlar. Erzincan'ın iç kısımlarındaki dağlık bölgede bulunuyor Çağ-layan. Bir kahveye giriyorlar, Elllerinde, bağlama, gitar, davul. Çay-lar söyleniyor hemen. Köylüler ilgiyle karşılıyorlar. İçlerinde, Grup Yorum'u duymuş ya da dinlemiş olanlar var; hiç duymayanlar da. Kısa sürede, sohbet koyulaşiyor. Bulundukları yöreyi anlatıyorlar köylüler. Dağın daha iç kesimlerindeki köylerden bahsediyorlar. Gerillanın, zaman zaman, bölgeyi geçiş yeri olarak kullandığını söy-lüyorlar. Devrimcilere ilgililer. Sıra, konsere geliyor. Türkülere baş-lıyor Grup Yorum. Önce, halk türküleri, sonra da, kendi türkülerini söylüyor. Bir süre sonra, halaylar başlıyor. Halaylar sonrası, sohb-etin rengi daha koyu. Artık, yıllar önce kurulmuş dostlukların

72 üzerinden bakıyor gözler. Bir yerde, dostluk olur da, zulüm durur mu? Kardeşler yanyana yürür de, setler kurulmaz mı? Jandarma durumu öğrenip, kahveye giriyor. Köylüler, Yorumcular'ı kamufle ediyor. Jandarma gittikten sonra, enstrümanları, gizlice, köylüler çıkarıyor. Akşam üzeri, Çağlayan'dan ayrılıyor Yorumcular. Bu dağ köyünde geçirdikleri saatler, Yorumcular için hiç unutmayacakları bir iz bırakıyor belleklerinde.

1995, Grup Yorum Kadıköy'de bir memur mitinginde

5. BÖLÜM

GAZİ'NİN YOKSUL KONDULARI

12 Mart gecesi, kurşunların üzerine yürüyordu Gazi halkı; ölüyor ama direnmekten vazgeçmiyordu.

Ateş, yığınların üzerine giydirilen bir gelinliği andırıyordu. Direnişçiler, barikatın önünde. Halk, öfkeyle ayaklanmış; yollarda taşlar... ve barikatlar... ve ardındaki vatan...

12 Mart 1995'te, Gazi Mahallesi'nde yaşanan ayaklanma; halklar üzerinde oynanan pis bir oyunu, boşa çıkarıyordu. Daha önce, Maraş'ta, Çorum'da, Malatya'da, Sivas'ta oynanan oyun; halkları birbirine kırdırma, halkların düzene olan öfkesini, alevi-sünni çatışmasına sevketme politikası, bu kez; Gazi'de deneniyordu. Ancak, düzenin oyunu tutmuyor. Halk tüm bunların hesabını sormak için sokaklara dökülüyor. O güne kadar, kurtuluş mücadelesine sunduğu onca evladının cenazesini kaldırmış, acılı, yoksul halk, biliyor asıl suçluyu. İstanbul'un dört bir yanından, kendileri gibi yoksul mahallelerden onbinlerce emekçi, Gazi'ye akıyor.

On sekiz şehit veriyor halk. Öfkenin yanan ateşi, İstanbul'un dört yanına yayılıyor.

Gazi'ye yabancı değil, Grup Yorum. Onlar, Gazi'yi tanıyorlar; Gazi halkı da, Yorum'u.

"Yıllar boyu adımladık Gazi sokaklarını. Türkülerimizle, halaylarımızla omuz başlarında yeraldık."

Olaylar sırasında, yurtdışı turnesinde Grup Yorum.

"Ayaklanma haberini, İngiltere'deyken öğrendik. Duyar duymaz, televizyon başına koştuk. Sonra telefona. Daha çok haber almak istiyorduk."

Yüreği, Gazi'de atıyor Grup Yorum'un. Konserlerini, katliamın lanetlendiği gösterilere dönüştürüyor. Sonra da, direnişle ilgili bir şarkı yapmak için, Ayaklanma ile ilgili tüm haberleri topluyor.

"Hepsini, tekrar tekrar okuduk. Ayaklanmayı, en ufak ayrıntısına kadar öğrenmek istiyorduk. Duygularımızın olanca gücüyle, 'Gazi Marşı'nı

76 yazmaya başladık. "

Dizeler düşmeye başlıyor. Önce kağıda sonra ezgiye.

'Gazi'nin yoksul kondularından/ Aktık öfkeyle sokaklara'

"Bizim marşımızla da, gürlenmeliydi sokaklar. Hernen, OKM'ye yolladık 'Gazi Marşı'nı. Biz de, düzenlemesini yapmaya başladık."

Mart sonunda, turne sona eriyor. Fakat, Gazi Şehitleri'nin mezarlarının yapımı için, İstanbul' da başlatılan kampanyaya destek verme kararı alıyor Yorumcular.

"Almanya'da, 'Gazi Halkıyla Dayanışma Gecesi' programlandı. Dönüşümüzü bir süre erteledik. Dayanışma gecesinin tüm programını, biz üstlendik."

Katılacak sanatçıların ayarlanmasından, afişe; el ilanından, bilet satışına, tanıtıma kadar, tüm işlerde görev alıyorlar. Organizasyonun, emekçisi oluyorlar. Avrupa'nın bir çok şehri dolaşıyor; gittikleri yerlerde, konserler, söyleşiler, radyo programları yapıyorlar.

"Önce, sanatçılarla görüşmeye başladık, Masraflar dışında, para talep etmemelerini istedik. Hepsini kabul etmedi tabi. Ali Ekber Eren, Fuat Saka, Gülbahar, Koma Denge Azadi, Nihat Behram, Muammer Ketencoglu, Deste Günaydın, Hawva Karadağ, Ozan Şahturna, Adnan Yücel ve Hayati Azim, Dayanışma Gecesi' nde bulunmayı, kabul etti.

"Sonra, büyük bir pano hazırladık. Neredeyse, yirmi metre kare. Üzerinde, Gazi Ayaklanması'ndan görüntüler vardı. Sürekli yanımızda taşıdık panoyu. Her gittiğimiz yerde, açıyorduk. Gittiğimiz şehirlerin kalabalık meydanlarında; panonun önünde, türkü ve marşlar söyleyip, el ilanlarını dağıttık etkinlik gününe kadar. Bir de, gitar kutumuzu açıyor ve bu kampanyaya destek topluyorduk"

Birçok Alman kitle örgütünü, geceye davet ediyor Yorumcular. 6 Mayıs 1995, gecenin tarihi olarak belirleniyor. Bu, aynı zamanda; Avrupa halklarının, Hitler faşizmini altedişinin 50.yılı. Faşizmi, birlikte lanetlemeye çağınıyorlar.

Günler boyunca, gecelerini yolda geçiriyor Yorumcular. Gündüzleri ise, konserler, söyleşiler, dinletiler. Tanıtım için, İsviçre'den çağrılıyorlar. Ancak, sınırda problem çıkıyor ve İsviçre'ye sokulmuyorlar.

"Almanya'ya, geri döndük. Ancak, bu sefer de, Alman polisi almadı

bizi. Gecenin el ilanlarını, gerekçe gösterdi. İki sınır arasında, yüz metrelik bir alan içinde, sıkışıp kaldık. Sonra, ne yapıp edip, geçtik İsviçre'ye. Gazi Ayaklanması'nı ve önümüzdeki Dayanışma Gecesi'nin, amacını anlattık onlara."

Tüm bu program gereği, ikiye bölünmeye karar veriyorlar. Daha çok yere ulaşmaları gerekiyor ve enerjilerini buna göre harcıyorlar.

Grup Yorum'un çalışmalarını destekleyenler olduğu gibi, farklı yaklaşımlar da çıkıyor. Avrupa Alevi Dernekleri Federasyonu, Dayanışma Gecesi'ne katılmama kararı alıyor.

"Toplanan paranın, Gazi'ye gitmeyeceğini düşünüyorlardı. Öyle ki, geceye katılacak sanatçılara bile, tavrı aldılar. Kendi etkinliklerine, bu sanatçıları çağırma kararı aldılar. Avrupa'da, Türkiye için, halktan para toplayıp, o amaca uygun değerlendirmeyen, hatta kimilerini zengin eden çalışmalar var. Bunun yarattığı güvensizlik ve önyargı, bize de gösterildi ama bizi tanımadıkları belliydi. Biz, her sabah aynada gördükleri, kendi yüzleri değiliz."

Almanya, Frankfurt'ta yapılan, "Gazi Halkıyla Dayanışma Gecesi" Alman Polisi'nin bütün provokatif tavrına rağmen, yapılıyor. Binlerce izleyici, o gün, halkın ayaklanmasını ve barikatları tekrar yaşıyor.

"Sonuçta, Gazi Şehitliği için gerekli paranın büyük bir bölümü toplandı. Dayanışma Gecesi sona erdiğinde, bunun gururunu yaşıyorduk."

Gecenin geliri ve toplanan yardımların tamamını üzerlerinde taşıyan Ufuk ve İrşad, bir trafik kazası geçirir.

"Kullandığımız arabanın, otobanda, tekeri patladı ve yan tarafımız, uçurumdu. Araba, ancak, bir ağaca takılarak durdu. O anda, dışarı çıkıp kurtulmayı değil de, ilk olarak paraları kurtarmayı düşündük. Zor da olsa, paralarla birlikte çıktık arabadan. Uzaklaştıktan sonra, geri dönüp, arabanın patlamasını bekledik. Neyse ki, filmlerdeki gibi olmadı. Ya, bu kaza sonucu, gecenin gelirine bir şey olsaydı; hakkımızda önyargılı davranıp, dedikodu yapanların, konuşacak çok şeyi olacaktı sanırsınız."

Grup Yorum, Gazi halkıyla dayanışma için toplanan geliri, Türkiye'ye, Haklar ve Özgürlükler Platformu'na ulaştırıyor. 14 Ocak 1996 tarihinde, Gazi Şehitliği açılış törenindeyse, marşlarıyla yer alıyor.

GAZİ HALK KÜLTÜREVİ AÇILDIĞI GİBİ KAPANIYOR

Gazi'nin dar bir sokağında, ayaklarını tüm güçleriyle asfalta vurarak yürüyor gençler. Rap rap rap... Küçük bir kortej oluşturmuşlar. Yürürken de marş söylüyorlar;

"Adımlarımız yeri göğü sarsıyor/ihtilalimiz büyüyor"

Daha tam olarak ezberleyememişler; bilmeyenler, bilenlere uyuyor. Sözlerde şaşırdıklarında, daha sert vuruyorlar tabanlarını yere. Polis, sokağın iki yanını tutmuş. Dar bir sokakta; Gazililer, Yorumcular'la mütevazi bir tabelayı asıyor.

"Gazi Halk Kültürevi"

28 Mayıs '95, açılış günü... Küçük bir yer ama büyük bir mevzi. İçeri sığmayanlar, sokağa taşıyor. Gençleri izliyor herkes. Grup Yorum Kültürevinin kapısında. Enstrümanlar kuruluyor; türküler, söylenmeye başlanıyor. Kemal de, aralarında. On altı aylık tutsaklık sonrası, ilk konseri. O gün, Gazi Halk Kültürevi'nin açılış konuğu değil Grup Yorum; bizzat kendileri açıyor, bu kültürevini. Kültür ve Sanatta Tavrı Dergisi Gazi Temsilciliği olarak kuruluyor burası. Açılış şenliği, halaylarla son buluyor. Halkın önemli bir kısmının dağılmasıyla birlikte, saldırıyor polis. 66 kişiyi gözaltına alıyor. Bir hafta sonra da, kapatılıyor Gazi Halk Kültürevi.

Valilik'in gerekçe yazısında, "yasadışı örgüt üyelerinin buluşma yeri" olarak geçiyor. Gazi halkını, potansiyel bir tehlike olarak gören siyasi iktidarın, bu anlayışına karşı, yaptığı açıklamayla cevap veriyor Grup Yorum ve kültür merkezi çalışanları. "Yasadışı örgüt üyelerinin buluşma yeri" demogojileriyle, saldırılarını meşrulaştırmaya çalışan ve sesimizi boğmak isteyen siyasi iktidarın çabaları, boşunadır. Bizi susturamayacaklar! Onlara vereceğimiz en güzel cevap, en kısa zamanda, Gazi Mahallesi'nde yeni bir kültürevi açmak olacaktır. Kalemlerimizle, türkülerimizle, resimlerimizle, repliklerimizle, fotoğraflarımızla, emekçi halkın içinde, sanat yapmaya devam edeceğiz."

Bir süre sonra, iki katlı bir kültür merkezi açılıyor Gazi'de. Defalarca basılıp, içeridekiler gözaltına alınmasına rağmen, faaliyetlerini sürdürüyor Gazi Halk Kültür Merkezi.

ÖZEL KASET VE GAZİ MARŞI'NA GÖZALTI

79

Grup Yorum'un, "Geliyoruz" isimli kasetinde yeralan, 'Gazi Marşı'yla; kasetten çok daha önce tanışıyor, Gazi halkı. Eylemler, onunla başlıyor; onunla bitiyor. "Geliyoruz" kasetinden önce, özel bir kaset olarak çıkıyor "Gazi Marşı". Katliamın birinci yıldönümünde, yalnızca, Gazi Mahallesi'nde dağıtımı yapılıyor. Beş yüz tane çoğalttıkları kasetin, önemli bir kısmı, polislin eline geçiyor. Mahalleli bir genç, kasetleri, Grup Yorum'dan teslim alıp, götürürken, Gazi girişinde durduruluyor ve arama sonunda, kasetlerle birlikte, gözaltına alınıyor. Genç cepheli, birkaç gün sonra, bırakılmasına karşın; polis, kasetleri vermiyor ama "Gazi Marşı", Gazi halkının marşı olarak dilelere dökülüyor. Ayakları sertçe yere vurarak söyleme biçimi de, "Gazi Marşı"nın vazgeçilmez özelliği oluyor.

BİR DESTAN DOĞUYOR: SİBEL YALÇIN DESTANI

9 Haziran 1995 sabahı, Okmeydanı semtinin dar sokakları, silah sesleriyle çınlıyor. Henüz, on sekizinde, genç bir kız olan Sibel Yalçın, çatışarak ilerliyor. Siyasi iktidarın, gözaltında kaybetme politikasına karşı düzenlenen eylem sonrası başlayan çatışmada, Sibel Yalçın; ekibinde yeralan arkadaşlarını, bölgeden uzaklaştırıp, polisi, kendi üzerine çekiyor. Seçtiği bir eve, güvenle girerken; dar sokağın, yoksul insanları onu görüyor. Ama hiçbir ses çıkarmıyor. Biri hariç. Hacı Hasan Levent adlı bir ihbarcı, polise haber veriyor. Merdivenli dar yokuş, polislerle doluyor. Sibel Yalçın, evdeki aileyi dışarı çıkarıyor. "Teslim ol" çağrılarına cevabını veriyor. "Halk kurtuluş savaşçıları teslim olmaz; siz teslim olun!"

Bu çatışma; iktidarı, önce bir hükümet krizine, ardından da, yeni bir hükümet arayışına götürecek bir sürecin başlangıcı. Dönemin İstanbul Emniyet Müdürü ve daha sonra DYP' de bakanlık yapacak olan, Necdet Menzir; Sibel Yalçın'ın eyleminden dolayı, SHP'yi suçluyor. SHP ise "Emniyet Müdürü istifa etmezse hükümetten çekiliriz!" diyor.

Yenibosna' da, bu krizi, iyice derinleştiren gelişmeler yaşanıyordu. Sibel'in cenazesinin ailesine verilmemesi ve adli tıp morgunda tutulmasına karşılık; yüzlerce insan, ailesinin evinin önünde, günler boyu sürececek bir direniş başlatıyor. Cenazenin teslim edildiği, 16 Haziran gününe kadar, sokaklarda barikatlar kuruluyor ve polis, sokaktan içeri sokulmuyor. Cenaze günü, binlerce insan, Sibel Yalçın'ı bağrına basıyor. Sibel, milyonların adalet duygusu. Sibel, devrimcilerin tüm tarihini dakikalara sığdıran bir kahraman.

Yenibosna'daki küçücük bu sokak. bayram yeri gibi. Tüm ülkeden kopmuş sanki. Ya da, geleceğin ülkesi.

Sokağın iki yanına sıralanmış apartmanlar. Sokağın sakinleri, dökmüş dışarı. İnsansız balkon, pencere kalmamış. Sokak kalabalık. Düne kadar, birbirlerini tanırlardı. Şimdi, herkes o sokağı biliyor. O sokakta büyüdü Sibel.

Sokağın iki yanında barikatlar. Barikatların önünde, yüzleri kırmızı fularlarla örtülü gençler. Sibel'in evinden salınan pankartlar, bayraklar,

barikata katılanları selamlıyor. Emekçilerin bayrağı... Halk, yiyeceğini paylaşıyor "misafirleriyle".

Sokağın bir köşesinden müzik sesleri geliyor. Gitar, bağlama ve türküler. Yorumcular bunlar. Nerede bir direniş, orada yeşeriyor onların türküleri.

Cenazenin morgtan alındığı güne kadar, Grup Yorum barikatların arkasında, her anı soluyor.

Yorumcular, Yenibosna barikatına, türkülerıyla güç katarken; aynı anda iki ayrı işçi direnişinden, Eminönü ve Şişli'den de, sesleri geliyor 15 Haziran'da, Eminönü Belediyesi'nde, işten atılan işçilerin sürdürdüğü direnişi ziyaret ediyorlar. Bir gün sonra da, Şişli Belediyesi'nde devam eden, işçi direnişinde türkülerini söylüyorlar.

Grup Yorum, Sibel'in cenazesinde, "Bize Ölüm Yok" ve "Hızır Paşa'yı" söylüyor. Aynı saatlerde, bir haber ulaşıyor. Sibel'i ihbar eden kişi, cezalandırılmış.

Cenazenin ertesi günü, dönemin İstanbul Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan ve bir grup faşist kışkırtıcı, Okmeydanı'nda, ihbarcının cenazesinde yürüyorlar. Ardından da, polis, Okmeydanı' nı ablukaya alıp, saldırıyor. Evler, kahveler, atelyeler basılıyor; yüzlerce insan gözaltına alınıyor. Bunun üzerine halk, önce Pir Sultan Abdal Canlar Derneği'nde, sonra, Fatma Girik Parkı'nda toplanıyor. Kimilerinin ellerinde dövizler, pankartlar; "Evlatlarımızı Serbest Bırakın - Okmeydanı Halk Komitesi" yazıyor. Kimi ise, elinde kanlı gömlek, pantolon tutuyor. Çocuklarının kanları bunlar.

Grup Yorum yine orada, nöbet tutuyor; türkü söylüyor. Akşam saatlerinde bir protesto gösterisi düzenleniyor. Binlerce insan, Grup Yorum'un türkülerine, halaylarla, sloganlarla katılıyor. Ve Polisler... Önce kuşatıyorlar kalabalığı; sonra, saldırıyorlar. Ateş açıyorlar, jopluyorlar. Grup Yorum da orada. Son ana dek, yaşanan çatışmanın içinde. Halk hazırlıksız değil. Taşlarla, molotoflarla koruyor kendini halk. Grup Yorum da orada. Çatışmanın son anına dek.

Grup Yorum, Gazi'den sonra, emekçi mahallelerdeki ikinci kültür merkezini, aynı yılın Kasım ayında, Okmeydanı'nda açıyor. Direnişten sonraki günlerde ise, Okmeydanı'ndaki bir çok emekçi evi, Grup Yorum'a, kapılarını açıyor.

6. BÖLÜM

ORTAKÖY KÜLTÜR MERKEZİ KAPATILIYOR "TARİHE MÜHÜR VURULUR MU?"

Ortaköy Kültür Merkezi; Grup Yorum'un, 1986 yılında tanıdığı, '88 yılından bu yana da, üretimlerinin merkezi haline getirip; giderek, devrimci bir sanat kurumuna dönüştürdüğü bir yer.

"Yoldaşlığı, paylaşmanın önemini ve güzelliğini orada tanıdık. Kolektif üretimin zenginliğini, orada gördük. Bir dilim ekmekçi bölüşebilmeyi, 'ben' yerine 'biz' demeyi; halk ve vatan sevgisinin anlamını, halklarımızın ve mücadelemizin değerlerini sahiplenmeyi orada öğrendik. Bir okul, bir öğretmen, bir çocuktur OKM bizim için. Özgür vatan toprağıdır." OKM, 450 kişilik sinema ve tiyatro salonu, fuayesi; Grup Yorum'un, Kültür ve Sanatta Tavrı Dergisi'nin, Ayşe Gülen Halk Sahnesi'nin, FOSEM' in ve Özgürlük Türküsü'nün çalışma odalarının bulunduğu; devrimci sanatçıların "evimiz" dedikleri bir yer. Üretim ve faaliyetler geliştikçe, baskılar da, o derece artıyor Ortaköy Kültür Merkezi'ne. Onlarca kez basılıp, dört kez mühürleniyor. Her seferinde, yeniden açıyorlar kapılarını OKM'li sanatçılar. 6 Temmuz 1995'te, bir kez daha kapatılıyor Ortaköy Kültür Merkezi.

Ancak bu kez, kültür merkezinden en uzun ayrılığı yaşıyor Grup Yorum ve devrimci sanatçılar. 1997 Şubat'ında, İdil Kültür Merkezi olarak açılıp-ta, merdivenlerden çıkana dek, bir buçuk yıl süren bir hasreti yaşıyorlar. Bu dönem içerisinde, Grup Yorum, yaşadığı, ürettiği ve yarattıklarıyla, devrimci sanata yeni değerler katıyor. OKM'yi kapatanlar ise, umduklarının aksine, Grup Yorum'un adıyla, her dönemden daha fazla karşılaşılıyor. Kapatılmadan bir hafta önce, iki defa basılıyor OKM. Talan ediliyor ve o anda, içerde bulunan sekiz sanatçı gözaltına alınıyor.

İkinci baskın, gözaltına alınmayan diğer sanatçı ve kültür merkezi çalışanlarının, protesto için yaptıkları basın açıklaması sonrası gerçekleşiyor. O an, bir radyoyla telefon görüşmesi yapılıyor. Sanatçıların, telefonu açık bırakması nedeniyle, sloganlar evlere kadar ulaşıyor.

Sanatçılar, götürüldükleri ve bir gün tutuldukları Beşiktaş Emniyet Amirliği'nde, fiziki ve psikolojik işkencelere uğruyorlar. Bu durumu Grup Yorum'dan Hakan Şöyle anlatıyor:

"14 kişiydik ve birbirimize kenetlenmiştik. "İnsanlık Onuru işkenceyi yenecek!", "Türküler Susmaz, Halaylar Sürer!" sloganlarını atıyorduk. Biz, birbirimizden koparıp, tek tek OKM'den çıkardılar. Yüzlerce insan sokaka birikmişti. Bir gazeteci, hem fotoğraf çekiyor, hem de ağlıyordu. Joplanmalar, otobüste de devam etti. O anda, 'Dağlara Gel'i söylemeye başladık ama sanırım, hiç bu kadar kötü söylenmemiştir bu türkü. Joplanıyorduk ve soluk soluğaydık. Bir savaş vardı, gözaltı süresi boyunca. Öyle ki, polislerden biri, 'Burada sizin değil, bizim kurallarımız geçerlidir' diye bağıyordu. Bu sözler bile, kaybettiklerinin göstergesiydi. Kuralları, yine sözde kalmıştı. Ertesi gün, Savcılığa çıkarıldık. Polisin raporunda, 'Katil Polis!' diye bağırdığımız, ellerimizdeki kitapları onlara fırlattığımız ve örgüt üyesi olduğumuzu belirtip ifade vermediğimiz gibi iddialar vardı. Savcılıktan bırakıldık ama hakkımızda dava açıldı ve para cezası aldık."

Gözaltı sonrası, faaliyetlerine devam ediyor Grup Yorum. 1 Temmuz da; İzmit'te, 1500 kişinin izlediği bir konser veriyor. Birkaç gün sonra, OKM mühürleniyor. Valilik ve Emniyet Müdürlüğü'nün kapatma kararıyla geliyor polisler.

O akşam, bütün bir günün yorgunluğunu atmak için, demledikleri çayı içiyordu OKM' liler. Bisküiler de, çayın yanındaki ziyafetleriydi.

İçerde, müzik odasındaki üç Yorumcu da, yeni yaptıkları müziği, şekillendirmeye çalışıyorlardı. O akşam çıkan, bir ezgiydi. Bugün, gayet güzel olduğunu hatırlıyorlar. Üzerinde biraz daha çalıştıklarında, iyi bir şey çıkabilirdi. Tam bu saatte geldi polisler, ellerindeki mühürle. O gece kapatılıyordu OKM. Gece, yanlarına alabildikleri enstrüman ve bilgisayarlarını, bir taksiye doldurup, evlerine taşıyor Yorumcular. OKM'lilerden biri, akvaryumda kalan birkaç balığı kurtarmak için çırpınıyor. "Evleri"ni bırakıp, gidiyor Yorumcular. OKM'lilerin birkaçı, kapıda, gözyaşlarını tutamıyor. O günden bugüne, hatırladıklarında öfkelenedikleri şeylerden biri de, o gece yaptıkları besteyi, bir daha hiç hatırlamamaları.

Görevlilerin getirdikleri kağıtta, Ortaköy Kültür Merkezi'nin kapatılma gerekçeleri şöyle sıralanıyor:

- 1- Amacına uygun faaliyet göstermemek.
- 2- Yasadışı örgüt mensupları ve sempatanlarının, toplanma, buluşma ve barınma yeri olarak kullanılması.
- 3- Devletin, ülkesi ve milletiyle, bölünmez bütünlüğünü hedef alan propagandaların yapıldığı yer haline dönüştürülmesi..

Grup Yorum ve diğer OKM sanatçıları, OKM'nin kapatılması kararının asıl nedenlerini, bir yazılarında şöyle ifade ediyor:

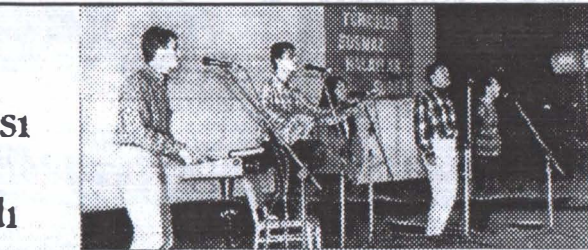
"Halklarımızı ve vatanımızı sevmemiz. "Kültürel ve sanatsal çalışmayı, burjuva ve küçük burjuva niteliğinden koparıp, halk kurtuluş savaşının içinde bir faaliyet niteliğine büründürmemiz; hiçbir baskı ve engel karşısında, geri adım atmayıp, kendimizi yenileyebilmemiz."

GRUP YORUM:

OKM'nin kapatılması süreci hızlandırdı

● GEMAL ÇAKIR

Ortaköy Kültür Merkezi'ne her hafta düzenlenen etkinliklerden yararlanarak değişik kültür merkezleri ile etkinlikler Grup Yorum, İstanbul Kültür Merkezi'nde karpınada çalışmalarını sürdürmek için yeni yollarını açıyor. "Yeni nesil" müzik kulüpleriyle birlikte etkinlikler, Grup Yorum'un baskı ve engelleriyle karşı karşıya kalıyor. İstanbul Kültür Merkezi'ne her hafta düzenlenen etkinliklerden yararlanarak değişik kültür merkezleri ile etkinlikler, Grup Yorum'un baskı ve engelleriyle karşı karşıya kalıyor.

v'nin açıldığında iki saat sonra her hafta düzenlenen etkinliklerden yararlanarak değişik kültür merkezleri ile etkinlikler, Grup Yorum'un baskı ve engelleriyle karşı karşıya kalıyor. İstanbul Kültür Merkezi'ne her hafta düzenlenen etkinliklerden yararlanarak değişik kültür merkezleri ile etkinlikler, Grup Yorum'un baskı ve engelleriyle karşı karşıya kalıyor.

OKM'nin kapatılması süreci 27 ve 29 Haziran tarihlerinde yapılan toplantılarla hızlanmaya başladı. Grup Yorum'un baskı ve engelleriyle karşı karşıya kalıyor. İstanbul Kültür Merkezi'ne her hafta düzenlenen etkinliklerden yararlanarak değişik kültür merkezleri ile etkinlikler, Grup Yorum'un baskı ve engelleriyle karşı karşıya kalıyor.

OKM'nin kapatılması süreci 27 ve 29 Haziran tarihlerinde yapılan toplantılarla hızlanmaya başladı. Grup Yorum'un baskı ve engelleriyle karşı karşıya kalıyor. İstanbul Kültür Merkezi'ne her hafta düzenlenen etkinliklerden yararlanarak değişik kültür merkezleri ile etkinlikler, Grup Yorum'un baskı ve engelleriyle karşı karşıya kalıyor.

"BİR BÜYÜK KONSER"

OKM'nin kapatılmasıyla birlikte, Grup Yorum ve OKM'liler; çalışmalarını, önce, Beyoğlu'nda bulunan, Genç Ekin Sanat Merkezi'ne; ardından, Bulunmaz Kültür Merkezi'ne taşıyor. 7 Temmuz'da, Makina Mühendisleri Odası'nda yaptıkları basın toplantısında, OKM'nin, bir mekandan ibaret olmadığını, kapısına kilit vurularak, devrimci kültür-sanat faaliyetlerine set vurulamayacağını vurguluyorlar. OKM'nin yaşadığını vuruguluyorlar. Tavrı Dergisi'nde, o güne ilişkin duygularını kağıda dökerken, daha ilk günden orayı özlediklerini ifade ediyorlar:

"Ayşe Nil'i düşünüyorduk. Elinde, Tavrı'mızın kapak örneği, kapıdan girişi, gözlerimizin önüne geliyor. Neşe içinde, bir sayıyı daha başarmamızın sevinciyle...

Ayşe Gülen geçiyordu gözlerimizin önünden. Erbil Sarı'nın Zonguldak'ta şehit düştüğü haberini, bir prova sırasında almıştı. Tıpkı, 17 Nisan'da, onun şehit olduğu haberini aldığımız gibi. Tanıyordu Erbil'i, hemşehriydiler. Bir kaç dakikalığına bırakmıştı çalışmayı. Geldiğinde, gözleri kızarmıştı. Özür dilemiş ve sesi titreyerek devam etmişti çalışmaya.

Grup Yorum'un, tükenmek bilmez üretim sürecinde, şarkılarının sesinin, sinema salonuna taşındığını; izleyicilerin, bu duruma hoşgörüsünü, filme talebin çok olduğu zamanlarda, emektar makinistimizin sevincini hatırlıyoruz."

OKM'den çıktıklarında, kazandıkları tüm değerleri de, beraberlerinde

90 taşıyorlar. Önlerindeki yeni sürece ilişkin bir program oluşturuyor Yorumcular. Üretim ve konser faaliyetlerinin yanısıra, kültür merkezinin kapatılmasına karşı bir kampanyayla, kamuoyu oluşturmayı hedefliyorlar. Basın açıklamaları, afişler, özel sayılar, imza kampanyası, bakanlıkla görüşmeler... ve "CHP işgali". Yoğun faaliyetlerine de, kendi içlerinde bir isim koyuyorlar: "Bir Büyük Konser".

İlk basın açıklaması, OKM'nin önünde; ikincisi ise Atatürk Kültür Merkezi'nin önünde. Pankart ve dövizlerle süslü açıklamaların sonunda, türkülerini söylüyorlar. Bu günler içerisinde, pek çok muhalif kültür merkezi tarafından bir dayanışma geliştiriliyor. Hepside, kapılarını açıp, kendi yerlerinde rahatlıkla çalışabileceklerini söylüyor OKM' lilere. Bu dayanışma örnekleri, 1996 Ölüm Orucu sürecini de kapsayacak, ancak sonrasında dağılacak olan bir birlik çalışmasının da, başlangıcı oluyor.

"OKM Bir Tarihtir, Kapatılmaz" sloganıyla yürütülen faaliyetler içinde, hiç kuşkusuz en önemli yeri, Grup Yorum'un, CHP işgali oluşturuyor. 4 Ağustos 1995 Cuma günü gerçekleşen ve gün boyu süren işgal, Grup Yorum'un tarihinin de önemli bir halkası. Çeşitli tartışmalar da başlıyor bu işgalle birlikte. "Sanatçı böyle bir eylem yapar mı?" tartışmasının yanısıra, "Neden CHP?" sorusu da, çok sık sorulan sorulardan biri oluyor. Oysa, yıllar

boyu, yüzlerce konseri yasaklanan, gözaltına alınan, tutuklanan, kasetleri kurşunlanan; türküleri, "silah kadar tehlikeli" bulunan Grup Yorum'a yönelik bunca baskının, sorumlularından biriydi CHP. Türkiye'nin onurlu aydınlarına, halktan yana sanatçılarına yönelik yasaklamaların, koğuşturmaların, tutuklamaların "utangaç", "masum", sorumlusuydu, CHP. Şehit, tutsak ve kayıp ailelerinin çektiği acıların; köyleri yakılıp, sürgün edilen insanların sorumlularındandı. Sivas'ta yakılan aydınların, Gazi'de kurşunlanan insanların; hakkını istediği için, joplanan işçi ve memurların sorumlusu, ortağı, koruyucularındandı. İktidarın ortağı, halklara yönelik kültürel, siyasal, ekonomik saldırganlığın suçlularındandı. Sosyal demokrat görünümünü altında, ikiyüzlüce, umut olma demogojileriyle, halkları aldatmaya devam ediyordu CHP.

Grup Yorum'a göre, "CHP, bunu hak etmişti".

Aziz Nesin'in ölümü nedeniyle, Atatürk Kültür Merkezi'nde yapılan törende, dönemin CHP'li Kültür Bakanı İsmail Cem'le görüşüyor Grup Yorum. Kültür merkezinin kapatılması ve kendi üzerlerindeki konser yasaklarının kalkması konusundaki görüşme isteğini kabul ediyor İsmail Cem. CHP il Merkezi'nde, bir randevu ayarlanıyor. Ancak, İsmail Cem, ne o gün geliyor, ne de, sonraki günlerde. Grup Yorum'un telefonları da cevapsız kalıyor. "İşgal kararımızı netleştiren bir başka etkendi bu." diyor Yorumcular.

Grup Yorum Ali Sami Yen Stadi'nda

GRUP YORUM, CHP İŞGALİNİ ANLATIYOR

"İşgal, öğlen 12:00'de gerçekleşecekti. En ufak bir tereddütümüz, kararsızlığımız yoktu. Sorumluluğumuzun farkındaydık. Bu işgalde, yalnızca kendimiz değil; tarih boyunca, baskıcı düzenler tarafından yasaklanan, sansüre uğratılan, tutsak alınan, sürgün edilen, vatan haini ilan edilen, katledilen ama boyun eğmeyen, teslim olmayan sanatçıları, aydınları temsil ediyorduk. OKM'nizin açılmasını; üzerimizde, yıllardır süren konser yasaklarının kalkmasını; kültür-sanat kurumları, aydınlar ve sanatçılar üzerindeki baskıların sona erdirilmesini istiyorduk. Kuşlanmalarımız, bildirilerimiz ve pankartlarımızla çıktık yola. Tabi "silahlarımız" da elimizdeydi; gitarımız ve bağlamamız. Her şeyi, planlamıştık. Keşifler, eylem planı, iş bölümü... Birimiz, telefonun; diğerimiz, faksın başında olacağız. Bir arkadaşımız, apartman boşluğunu kontrol ederken, diğer arkadaşımız, arka balkon girişini denetleyecek; bir diğerimiz, çalışanlarla ilgilenip, onların ihtiyaçlarını karşılayacak; geri kalanlarımız, pankartı asıp, bildirileri dağıtıp, aşağıyla olan diyalogu gerçekleştirecekti. Tek

Konser gibi işgal

● **GRUP Yorum** adlı müzik topluluğunun elemanları olduklarını bildiren 2'si kız 7 kişi Ortaköy Kültür Merkezi'nin kapatılmasını protesto etmek için dün Cumhuriyet Halk Partisi'nin Taksim, Straseviler Caddesi'ndeki İl merkezini işgal etti. İki kişi kadın 7 kişi, parti merkezinde bulunanları içeri kapatarak, binaya üzerinde "OKM kapatılmalı, Grup Yorum yazılı pankart astılar. Olay yerine gelen polis yetkilileri işgalcilerle görüşerek eylemlerine son vermelerini istediler. Yarım saat süren görüşme sonunda eylemciler işgale son veremelerinin duyurdular. İşgalin sona ermesinden sonra binanın giriş kapısında yoğun güvenlik önlemleri alan polis 7 eylemciyi Çenik Kuvvet'e bağlı koruma birimlerinin oluşturduğu kordondan çıkartarak gözaltına aldı.

sorunumuz, binadan içeri girmek ve içeride bulunanları ikna edebilmektir. Bize yardımcı olmalarını bekleyemezdik; ancak, zorluk çıkarmalarını kabullenmeyecektik. İkışerli gruplar halinde girdik içeri. Bir sorun çıkmadı. Oturma salonunda toplandık. İçerde, beş görevli vardı. Nasıl başlayacağımızı bilemiyorduk. 'Sen başla', 'önce sen başla', İşe koyulduğumuzda, bir gülümseme kalmıştı yanaklarımızda. Bir kısmımız, görevlileri biraraya toplarken, bir kısmımız da kapıya yığınak yapmaya başlamıştı. 'Bu, bir işgaldir!' dediğimizde, ciddi bir sorun çıkmadı ama kabullenmeleri de, kolay olmadı. Yaşlı bir görevli, fazlasıyla heyecanlandı ve bağırmağa başladı. Bir an telaşlandık. Ya, hep böyle devam ederse? Dışarı çıkmak istedi. Kabul etmedik. Kalp hastasıymış. Diğer görevliler de, doğrulayınca, çıkmasına izin verdik. Ancak, bir sorun vardı; kapıya yapılan yığınak, bitmek üzereydi. Onca masayı ve sandalyeyi çekmek, kapıyı açmak ve sonra, tekrar kapı arkasına yığmak... Çok vakit kaybedecektik. Buna karşın, içeride bulunan hiç kimseye bir zarar gelmesini istemiyorduk. Yaşlı görevliyi dışarı çıkardık. Aradan, epey zaman geçmiş fakat, işgalimiz henüz resmleşmemişti. Yığınak biter bitmez harekete geçtik. Önce, faksıları çektik, ardından, pankartımızı saldı aşığı."

Burada da, bir sorun yaşıyor Yorumcular. Yanlarında getirdikleri basın açıklamasında, işgal edecekleri yere dair bölümü boş bırakıyorlar. Olur ya; önceden bir sorun çıkarsa, nereyi işgal edecekleri belli olmasın istiyorlar. Faksılar çekilmeye başladıktan bir süre sonra, acıyla fark ediyorlar ki bu bölüm hala boş. Bütün televizyonlar biliyor ki, Yorum bir yeri işgal etmiş ama nereyi? İşte, bunu bilmiyorlar. "CHP İstanbul İl Merkezi" yazıp, tekrar faksılıyor Yorumcular. Yaptıkları hataya çok kızıyorlar ama işgalden sonra, bol bol da gülüyorlar. İlk kez yaptıkları bir eylem biçiminin, deneyimsizlikleri bunlar.

"İşler rayına oturuyordu. Ama hesapta olmayan sorunlar biter mi hiç? O gün, kendini gösteren rüzgarlı hava, dinmemişti ve pankartımızı savurup duruyordu. Bir zımba ve bir delgeci, ağırlık olarak pankartın iki ucuna bağladık. Ama nafile. Çünkü, onlar da, hafif geliyordu. Daha bùyük ağırlıklar aradık, bulamadık. İrşad'ın sandalye bağlama önerisini bile, o atmosferde, bir an ciddiye aldık. Böyle durumlarda, insan bazı şeyleri hissetmeyebiliyor. Mesela korku. Yükseklik korkusu olan arkadaşlarımız, pankart her havalandığında, balkonun korkuluk demirlerine çıkıp,

94 onu düzeltmede ve aşağı salmada, hepimizden önde oluyordu.

Aşağıda kalabalık oluşmaya, telefonlar çalmaya başlamıştı. Televizyonlar, gazeteler, gönderdiğimiz faksı doğrulatmak istiyor, bizle röportaj yapıyorlardı. Birçoğu "Silahınız var mı?" diye soruyordu. Onlara göre, farklı bir işgaldi bu. Bize göre, bir fark yoktu. Siyasi iktidarın yaptıklarından hesap soruyor ve teşhir ediyorduk. Diğer işgallerin haklılığıyla aynı noktada buluşmuştuk.

Bildirimiz ve enstrümanlarımızla balkona çıkıp, türkü söylüyor, işgal nedenlerimizi sıralıyor ve sloganlarımızı atıyorduk. 'OKM Kapatılamaz!', 'Grup Yorum Susturulamaz!', 'Türküler Susmaz Halaylar Sürer!'

Her yarım saatte bir tekrarladık konserimizi. Telefonların ardı arkası kesilmiyordu. Bazı CHP'liler, "Biz sizi seviyoruz, severek dinliyoruz ama bunu haketmedik." derken, bazıları, küfür ediyordu. Ankara'dan gelen bir telefonda, CHP'li bir yetkili, bizi, emperyalistler gibi işgal etmekle itham ediyordu. Hayatında, emperyalistlere bir kez bile küfür edememiş bir kişi, bir parti yetkilisi; bize, bunu söylüyordu. Cevabını verip kapattık telefonu. Bunlar, yalnızca istisnaydı. Çünkü, telefonların çoğu destek telefonuydu. Türkiye'nin dört bir yanından, telefonlar yağıyordu. Hepsi, bizi tebrik ediyor, eylemimizi savunuyor ve başarılar diliyordu. Avrupa'nın pek çok ülkesinden, devrimci halk güçlerinden gelen destek telefonları, bizi sevince boğuyor, gücümüze güç katıyordu. Sekiz kişiydik ama binlerce, milyonlarca olduğumuzu hissediyorduk. Polisler, kapının önünde bizimle diyaloga girmeye çalışıyordu. Başlarında, Siyasi Şube'nin işken-ceci şefi, Reşat Altay. Sürekli, süre tanıdığını iletliyordu. Muhatabımız olmadığını belirtiyorduk.

Eylemimizi bitirmeye karar verdiğimizde, bizim için önemli olan tüm görüşmeleri yapmıştık. Kamuoyunun dikkatini konuya çekmiş ve bir gündem yaratabilmiştik. Eylemin başından itibaren, CHP Genel Merkezi'nden arıyorlar, gözaltına alınmayacağımızı vurguluyorlardı. Sorunumuzun; gözaltına alınıp, alınmamak olmadığını, taleplerimize yaklaşımlarının önemli olduğunu belirtiyorduk. O sırada, biz de, demokratik kitle örgütlerini arıyor, işgalimiz hakkında, bilgi veriyor ve desteklerini istiyorduk. Bu görüşmelerden birini de, o dönem Çağdaş Hukukçular Derneği'nin başkanlığını yapan, bugün, Emeğin Partisi'nin genel başkanı olan Levent Tüzel'le yaptık. Avukatları yanımızda görmek istediğimizi,

gözaltına alınmayacağımız söylense de; eylemi bitirdiğimizde, gözaltına alınacağımızı bildiğimizi söyledik. Levent Tüzel, "Bu eylemi yaparken, gözaltına alınabileceğinizi bilmiyor muydunuz?" dedi ve gelemeyeceğini belirtti. Biz, mücadele ederken sırtımızı, bu küçük burjuva aydınlara yaslamadık. Adımlarımızı, bedellerin korkusuyla geri çekmedik. Fakat, bu yaklaşım; Levent Tüzel'in, işgal ettiği mevkilerde, ne kadar samimi-yetle bulunduğunu gösterdi bize. Acaba hala böyle mi düşünür bilmiyoruz. Yoksa, savunulan onca grevin sonunda, bedeller ödeyen işçiler de mi, yanlış düşünüyor?

Eylemi, kendi irademizle bitirip kapıyı açtığımızda, CHP'nin yalancılığı bir kez daha ortaya çıktı. Gözaltına alınıyorduk ama buna hazırlıktydık. Zafer işaretleriyle çıktık binadan. Beyoğlu "Terörle Mücadele Şubesi"nde de devam etmeliydi işgalimiz. Evet, orayı da işgal etmeliydik. Türkülerimiz, orada da, devam etmeli ve oradan da zaferle çıkmalıydık. Beyoğlu Emniyet Müdürü Ali Osman Akar, pazarlığa giriyor bizimle. Orada misafir olduğumuzu belirtiyor ve ifade vermemizi istiyor. Bu sözleri, ondan yıllar önce de, duymuştuk. 1992'nin, 11 Temmuz'unda, OKM baskınında O' da vardı. Gözaltında, işkenceci kimliğini görmüştük. Bunu hatırlatıyoruz kendisine, işkenceci olduğunu vurguluyoruz. Rengi değişiyor. Burada misafir değildik ve ifade de vermeyecektik. Bu sözlerimiz üzerine, gidiyor.

İlerleyen saatlerde, türkülerimize başlıyoruz; halklarımızın, seveda, kahramanlık türkülerine. Karayılan'dan, Kızıroğlu'na, Pir Sultan'dan, Dadaloğlu'na dolaşıyoruz ülkemizi. Türkülerimiz sanıyor bedenlerimizi. Dört duvar hücre, uçan halı olmuş; bir Karadeniz'deyiz, bir Ege'de, bir Dersim'de. Polislerin, ayak sesleri ve küfürleriyle büyü bozuluyor. Tekrar hücreye dönüşüyor uçan halımız. Dışarı çıkmamızı istiyorlar. Çıkmıyoruz. İtiş kakış, tekme tokat... Daha küçük bir hücreye alınıyoruz. Daha kapı kilitlenir kilitlenmez, kızıl bir ata dönüşüyor hücre; şaha kalkıyor. "Özgürlük Tutkusu"nu söylemeye başlıyoruz. Sonra, "Dersim'de Doğan Güneş"i ardından tüm marşlarımızı. Yoruluyoruz, soluklanıyoruz ve hemen ardından, tekrar şaha kaldıyoruz kızıl kanatlı atımızı. Tekrar geliyorlar ve bizi uçan halımıza iade ediyorlar. Ertesi sabah, savcılığa çıkarılıyor. Savcı soruyor; 'Neden işgal ettiniz?' Başka çaremizin kalmadığını söylüyoruz. Tek bir soruyla, ifademizi toplu olarak bitiriyor. Beş dakika sonra da, 'Serbestsiniz!' diyor. Hızla çıkıyoruz, Beyoğlu Adliyesi'nden. Arkadaşlarımız bekliyor kapıda. Alkışlarla karşılanıyoruz; özlernle kucaklaşıyor; kolkola, geçici mekanımıza, Bulunmaz Kültür Merkezi'ne gidiyoruz."

Eminönü Belediyesi İşçileri'nin direnişinde

SANATÇI İŞGAL YAPAR MI?

97

Grup Yorum'un, CHP işgali; özellikle, küçük burjuva aydın-sanatçı çevresinde, böylesi bir soruyu, tartışmayı gündeme getiriyor. Grup Yorum'un bu eylemi, bir sanatçının, sorunlar karşısında başvurması gereken bir yöntem midir? Onlara göre, sanatçı, sanatın güçlü diliyle eylemini yapabilmelidir. Şiiriyle, müziğiyle; kelimelerin, insanı derinden sarsan büyü gücüyle, okuru, izleyiciyi uyarmalı, bir bilinç sağlamalıdır.

Bu tartışmaya, Grup Yorum da, kendi cephesinden cevap veriyor.

"Sanatçı, ülkesindeki ve dünyadaki gelişmeler üzerine, söz söyleme hakkını kullanırken; bir gerçeği, sanatın diliyle yaşatırken, bir cam fanus içinde, ya da, kendisinin belirlediği bir dünyada yaşayamaz. Sanat, bir yaşam etkinliğidir. Sanat eseri, sanatçının isteğinden bağımsız olarak, yaşam içinde bir tavır alıştır. Yani, ne sanatçı, ne de sanat eseri, ayrı ve özel bir dünyaya ait değildir. 'Eserlerimiz neden okunmuyor, az satıyor?' diye hayıflanalar, kendisiyle, halkın arasına kalın duvarlar çekenlerdir. Bu sınır; sanatçıyı, halktan koparan; duygusal etkilenmenin, siyasal ve sanatsal gelişmenin önünü tıkayan bir sınırdır. Bu sınır kaldırılmadıkça, sanatçı, kendini sınıflarüstü görmeye devam edecek; kendi estetiğinin ve siyasi çizgisinin emekçi halklardan daha ileri olduğunu iddia edecektir. Bir yanılgıdır bu. Yalnızca, düşünceleri ve söylevleriyle halkın içinde, onun ilerisinde olduğunu iddia eden sanatçı, bugün; halkın gelişen örgütlülüğünü, bununla oluşan kültürel ilerleyişini, göremez; kavrayamaz. Sanatçının içinde olduğu bir politik eylemi, bir işgal eylemini de, bu yanılgısıyla değerlendirir."

OKM BUGÜN BURADA

OKM'nin kapatılmasıyla birlikte, yeni bir kültür merkezi kurma çalışmalarına da başlıyor sanatçılar. Bu arada, kültür-sanat kurumları arasındaki dayanışma, geliyor. OKM'nin ve Yorumcular'ın da içinde bulunduğu haftalık toplantılar düzenleniyor. Baskılar karşısında, tepkilerini ortaklaştırmayı, hedefliyorlar. Yeni oluşum, bir anda, on sekiz kültür merkezini bir araya getiren bir biçime bürünüyor. "OKM Bugün Burada" etkinlikleri de, bu toplantılarda öneriliyor. 9 Eylül 1995'te başlayıp, 26 Ekim'de, Anadolu Halk Kültür Sanat Merkezi açılana kadar devam ediyor etkinlikler. Grup Yorum'un, merkezinde olduğu bu etkinlikler, haftalık olarak, Yüz Çiçek Açsın Kültür Merkezi, Piya Kültür Evi, Mezopotamya Kültür Merkezi, Stran Kültür Merkezi, Genç Ekin Sanat Merkezi, Esenler Kültür Merkezi ve BEKSAV'da gerçekleşiyor.

Grup Yorum, bu süreçte, kampanya dışı etkinliklerini de sürdürüyor. Ağustos ayı içerisinde, Yenibosna halkı tarafından düzenlenen bir pikniğe katılıyor. Aynı gün; 1993 yılında, PERPA'da katledilen beş devrimcinin, Gazi Mahallesi'nde anması var. Ufuk, İrşad ve Özcan, bu anmaya giderken, gözaltına alınıyor.

Konya-Akşehir, Silifke ve Bursa'da yapılan konserlerde, dokuz bine yakın dinleyiciye sesleniyorlar. 1 Ekim'de, Bursa Kültür Park'taki konseri, sağanak yağmur altında gerçekleştiriyor Grup Yorum. Konserin başlamasına birkaç saat kala, çiselemeye başlayan yağmur, konser saatinde iyice şiddetleniyor. Ancak, sayıları dört bine ulaşan izleyici; aşırı yağmura rağmen, yerinden ayrılmıyor. Başlama saatiyle, izleyiciler, alkışlarla, Grup Yorum'u sahneye çağırıyor. Ses düzencisi, yağmur altında, ses düzenini açmayacağını söylüyor. Bunun üzerine Yorumcular, ses düzeni olmaksızın; bağlama, gitar ve davulla sahneye gelip, "Tüm parçalarımızı hep birlikte söyleyeceğiz." anonsunu yapıyor. Tüm izleyicilerin solistlik yaptığı, coşkulu ve neşeli bir havaya bürünüyor konser. Sonra, yağmur diniyor. Ses düzeni açılıyor ve konser, normal seyrine dönüşüyor. Bu konserden sonra, Grup Yorum, yeni bir elemana daha kavuşuyor. Fikriye, müzik eğitimi olmamasına karşın, yeteneğiyle ve daha da önemlisi, Yorumcu olmanın kendisine yükleyeceği sorumluluğun bilinciyle, çalışmalara dahil oluyor.

3 EKİM: "KORKTUKLARI TÜRKÜLER KULAKLARINI SAĞIR EDECEK"

99

Grup Yorum, "OKM Bir Tarihtir, Kapatılamaz!" kampanyasıyla birlikte, üzerindeki yasakların kaldırılması için, yeni bir kampanya başlatıyor. Bu kampanyayla, özellikle, İstanbul Valiliği tarafından uygulanan ve altı yıldır devam eden konser yasağının kaldırılmasını hedefliyor. Bir basın toplantısıyla, "Grup Yorum Halkındır, Susturulamaz!" adını verdikleri kampanyanın duyurusunu yapıyorlar. İlk olarak, her biri farklı renkte ve ayrı sloganlar içeren dört afiş çıkarıyorlar. Afişler, Anadolu'ya da dağıtılıyor. Kampanya ilerledikçe, İstanbul'da, özellikle emekçi mahallelerin duvarlarını, Grup Yorum afişleri süslüyor. Yorumcular da, afişlemeye çıkıyor. Bu afişlemelerin birinde, Fatih-Haşım Işcan Geçiti'nde, Özcan, Ufuk, İrşad ve Hakan gözaltına alınıyor. Ertesi gün, üçü bırakılıyor. Ufuk, 1994'teki Denizli konserine açılan dava nedeniyle bırakılmıyor. Mahkemeye ifade vermediği için, gıyabi tutuklama kararı çıkartılan Ufuk, ancak bir hafta sonra serbest kalabiliyor.

Hazırlanan afişlerden birinde, bir çağrı dikkat çekiyor; "3 Ekim'de Grup Yorum dinleyelim, dinletelim!".

"3 Ekim tarihi, kampanyanın öne çıkan günlerinden biri. Başta, yerel radyolar olmak üzere, pek çok yerde, bu çağrı tekrarlanıyor. Hedeflenen tarih yaklaşırken, bir televizyon kanalı, program yapmak istiyor. O güne kadar, "Cemo"nun yayını dışında, sürekli engellenen Grup Yorum; Kadir İnanır'ın sunduğu, "Böyle Gitmez" adlı, haber programa katılmayı kabul ediyor. Çekimlere, Bulunmaz Kültür Merkezi'nde başlanıyor. Ardından, Okmeydanı'na ve Şişli Belediye İşçilerinin direnişine gidiliyor.

Grup Yorum'un kampanyası, televizyon programıyla daha da canlanıyor. Programın yapımcısı, en yüksek rating alan bölümün, bu bölüm olduğunu belirtiyor Yorumcular'a. Fakat, program bitiminde, Necdet Menzir'in de, kendilerine teessüf ettiğini belirterek.

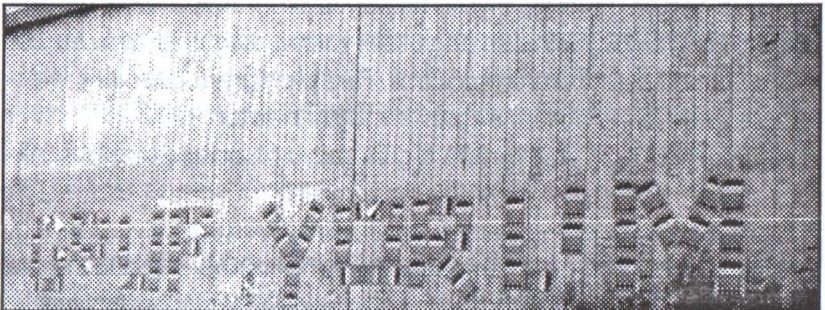
3 Ekim 1995.... Grup Yorum, o gün, radyo röportajları yapıyor. Akşam, Nurtepe'de olacak ve bir konser verecek.

Nurtepe'de yüzlerce insan karşılıyor, Grup Yorum'u. Nurtepe'nin, devrimciler ve yoksul halk tarafından kurulma mücadelesi döneminde şehit düşen, Hüseyin Aksoy'un adını alan parkta gerçekleşiyor konser.

100 Coşkulu bir başlangıç ama ikinci parçada, polisin saldırısıyla bölünüyor konser. Ateş açarak, halka ve Grup Yorum'a saldırıyor polis. Otuzun üzerinde gözaltı oluyor. Kısa bir dönem, Özgürlük Türküsü'yle çalışan ve o günkü konser kadrosunda yeralan Bahadır, o akşam gözaltına alınıyor. Hakan ve İrşad, yanlarından kurşunların geçtiği sırada, bir apartmanın kömürlüğüne güçlükle sığınıyorlar. Bir süre burada kaldıktan sonra, Nurtepe'den çıkıyor. Gecenin ilerleyen saatlerinde bile, polis, Nurtepe'de arama yapıyor. Gitar ve bağlama, o an için hem yük, hem de risk. O yüzden, enstrümanlar kömürlüğe gizleniyor. Gizlenen yer, iyice ezberleniyor. Ertesi gün almak üzere, bölgeden çıkıyor Yorumcular.

3 Ekim gününe ilişkin aldıkları haberlerden ve sonuçtan duygulandıklarını, gururlandıklarını söylüyor Yorumcular;

"Yaptığımız çağrıyı, emekten, halktan yana yayın yapan bütün radyolar sahiplendi. Radyolara gelen isteklerin önemli bir bölümü Grup Yorum içindi... Aldığımız haberler, Anadolu'nun bir çok yerinde, kampanyanın başarılı geçtiğini belirtiyordu. Radyolar dışında, bizi çok sevindiren haberler de aldık. Topkapı'dan, bir mahalleye yolcu taşıyan bir minibüs hattında, minibüslerin çoğu, o gün teyplerinde bizim kasetlerimizi çalmışlar. Bostancı'da, bir halk pazarında, gün boyu Yorum dinlenmiş. Emekçi mahallelerdeki birçok kasetçi, bizim kasetlerimizi, dışarıdan duyulacak şekilde çalmış. Samsun ve Trabzon'da, o güne dek bizi pek tanımayan insanlar bile, arkadaşlarına, Grup Yorum kaseti hediye etmişler. Samsun'daki dost grubumuz, Grup Karadeniz, o gün, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği'nde ve bir çayevinde, türkülerimizden küçük konserler vermiş.

GRUP YORUM'UN SEÇİM PARÇASI

101

1995 yılının Kasım ayında, Grup Yorum, stüdyoda yeni bir parçasını seslendiriyor. Yaklaşan genel seçimler nedeniyle, "özel bir kaset" için stüdyodalar. Seçim günü yaklaştıkça, siyasi partilerin yalanlarla dolu propaganda yarışları da artıyor. Seçim otobüslerinden bir kez daha, sözleri değiştirilmiş, uyarlama parçalar yükseliyor. Grup Yorum da, kendisini dahil ediyor bu seçim yarışına; ancak ters kuldardan. Seçim aldatmacasının karşısına, onları teşhir eden özel bir şarkıyla çıkıyor. Stüdyoda, birkaç saatlik bir çalışma sonunda, mizah ağırlıklı bir şarkıyı kaydediyorlar. "Size Oy Yok" adını verdikleri, tek parçalık kaset; özel radyolara, emekçi mahallelerdeki kasetçilere ve esnafa dağıtılıyor. İçinde, Ayşe Güllen Halk Sahnesi'nin yazıp seslendirdiği bir radyo piyesinin de yer aldığı, on beş dakikalık kaset; yoğun bir ilgiyle karşılanıyor. Devrimcilerin, seçimleri boykot etme çağrıları içinde, etkili bir araç haline geliyor. İktidar güçlerinin (politikacı-tekelci patron-ABD Emperyalizmi) ve emekçi halkın, seslendirdikleri dizelerde; çarenin, seçimde değil, devrimde olduğunu vurgulanıyor.

SIZE OY YOK

*Gelsin oylar peşpeşe, vatan çekilsin peşkeşe.
Demokrasi hak getire, iktidara pür neşe, yürüyoruz elbet.
Baskı, işkence, sömürü sürecektir elbet.
Ama bunlar olmadan korunur mu bu devlet?*

*Her seçimde ben varım, iktidarı ben kurarım.
Nerede kar, hemen ben orada.
Parama para katarım, yalan değil elbet.
Patron iktidar birliği, yalan değil elbet.
Ama bunlar olmadan, korunur mu bu koskocaman devlet?*

*Güzel kukla yaparım, seçimlere sokarım.
Mevsimi geçtiğinde, yenisini yaparım, yalan değil elbet.
Darbe cunta getirdiğim, yalan değil elbet.
Ama bunlar olmadan korunur mu bu devlet?*

*Yok aslında farkımız ,yukarıda hep biz varız
Sosyal demokrat, liberal,
Bizler aynı mayadanız, yalan değil elbet.
Kardeşçe sömürdüğümüz, yalan değil elbet.
Sırtınızdan geçindiğimiz, yalan değil elbet.*

*Köyümü yakanlara, kondumu yıkanlara,
Söylenecek sözümüz var, işsiz bırakanlara,
Oy vermem yalana,
Sizin olsun boş vaatler, oy vermem talana .
Ortak olmam karanlığa, halkını satanlara.*

*Mezarda emekli biziz, sellerde ölen biziz.
Gözaltı, kayıp, infazlar, nerede evlatlarımız?
Sizin olsun boş vaatler, oy vermem talana.
Açıverdim yüreğimi, özgürlük gülüne.
Açıverdim yüreğimi, devrimin yoluna.*

GELİYORUZ

BİR BUÇUK YIL SONRA, yeni bir albümün hazırlıklarına başlıyor Yorumcular. Tahliye olan Kemal de, çalışmanın içinde. “İleri”deki deneyimsizliklerini büyük ölçüde aşan yeni Yorumcular, Kemal’in de katılımıyla, daha verimli bir kaset sürecine başlıyorlar. Artık onlar da, deneyimli birer yorumcu. “İleri”nin değerlendirmesini de yapan Yorumcular; bu kasette, sürecin coşkusunu yakalayan, içeriği, militan bir tarzı hakim kılmak istiyorlar kasete.

Bir süredir tartışıkları destan biçimini, Sibel Yalçın’ı anlatacakları bölümde kullanmaya karar veriyorlar. Çünkü, Sibel; gerek şehit düşme şekliyle, gerek sonrasında yarattığı militan havayla, Yorum’un tartıştığı destan tarzının duygularını yansıtıyor.

“İleri”nin stüdyo çalışmaları sırasında, kaydedilen, “Yarın Bizimdir”, bu kasette Özcan tarafından okunarak yerini alıyor. Önceki kayıta, Efkan tarafından seslendirilen türkü, Efkan’ın bu kaset çalışmasında yer almak istememesi sebebiyle, Özcan tarafından okunuyor. Özcan’ın okuması da, gerek Yorumcular, gerekse de dinleyiciler tarafından başarılı bulunuyor.

Bu kasetin, dinleyiciler tarafından en çok sevilen şarkılarından biri de, “Uğurlama”. Sözlerini, İbrahim Karaca’nın yazdığı, 1994 yılında bestelenen bu şarkıyı, üzerinde çalışarak, “Geliyoruz”da değerlendiriyorlar. Kaset yayınlandıktan sonra, ilk konserlerinde, bu şarkıya da yer veriyorlar ve büyük bir alkış alıyorlar. Daha sonra da, hemen her konserlerinde, “Uğurlama”yı söylüyor Yorumcular.

Bu kasette, işçilerin grevlerinde kolayca söylenebilecek bir

104 türkûye yer veriyor Yorumcular. "Grev Halayı", yalın sözleri ve müzikal düzenlemesi ile işçi direnişlerinin sevilen parçalarından biri oluyor.

"Geliyoruz", yaşanan sürecin üzerine, motive edici, coşkulu şarkılarıyla ekleniyor ve dinleyicilerden de olumlu tepkiler alıyor.

Grup Yorum'un 4 elemanı gündür gözaltındaydı. Grup elemanı müzisyenler 15 gündür işkence gördüklerini söylediler. Mahkemeye çıkanlar Yorum'cuların ictai için tutuklama kararı verildi.

YİNE TUTUKLAMA YİNE HAPİS CEZALARI

105

“Geliyoruz”un yayınlanmasının ardından, soluk almadan yeni bir çalışmaya başlıyor Yorumcular. “Marşlarımız”... Bu çalışma, Yorum’un yaşadığı en kapsamlı polis operasyonu ile sektöre uğruyor. 21 Haziran 1996 akşamı, Kemal ve Ufuk; stüdyo çıkışında üzerlerine ateş açılarak gözaltına alınıyor. Aynı saatlerde, İrşad ve Özcan, kaldıkları eve gittiklerinde; polisin, kendilerini beklediğini görüyor. Ufuk, Hakan ve Kemal aynı evde kalıyor. Polisler, Hakan’ı da almak için Yorumcular’ın kaldığı eve karakol kuruyor. Tüm bu gelişmelerden habersiz olan Hakan, hapishanelerde başlayan ve Ölüm Orucu’na dönüşecek olan Süresiz Açlık Grevi için. AKSM’nin başlattığı kampanyada basına fakslanacak açıklamayı yazıyor. AKSM’den geç çıktığı için de, yakın bir yerde oturan arkadaşının evinde kalıyor.

“Ertesi sabah, AKSM’ye geldiğimde, sadece Fikriye vardı. Kemal ve Ufuk stüdyoya geçeceklerdi. İrşad, Özcan, ben ve Fikriye de, saldırıların yoğunlaştığı oturma eylemine katılacaktık ama İrşad ve Özcan hala gelmemişti. Kemal ve Ufuk’un, stüdyoda olmadıklarını öğrendik. İrşad ve Özcan’ı sormak için, evi aradık. İrşad’ın annesi, telefonda tedirgin bir ses tonuyla konuşuyordu. İkisinin de, gözaltına alındığını imalı bir şekilde ifade ediyordu.”

İrşad ve Özcan’ın evine, bir hafta, Hakan, Ufuk ve Kemal’in evine ise on gün karakol kurulmuştu.

“Ev, talan edilmişti. Yastıklar, delik deşik edilmiş; avizeler sökül-müş, evden bir çok eşya çalınmıştı. Evi yeniden toparlamak, yeni bir ev kurmakla eş değerdin.”

Dışarda, iki Yorumcu kalmıştı. Hapishanelerdeki süresiz açlık grevi, ölüm orucuna dönüşmek üzereydi. Bir yandan, tutsaklar için düzenlenen kampanyalara katılan Yorumcular, diğer yandan, gözaltındaki arkadaşları için kampanya örgütlüyorlardı. Gazetelerde, sanatçıların imzalarıyla yayınlanan ve Yorumcular’ın serbest bırakılmalarını isteyen ilanlar, bugünlerde yer almaya başladı. Ardından, Sumru. Fikriye ve Hakan imzalı “Kirli Ellerinizi Arkadaşlarımızın Üzerinden Çekin!” başlıklı ilan. Fakat en anlamlısı, tüm bu yaşananları takip eden

106 Grup Yorum dinleyicilerinin verdiği ilanlardı. Yorumcular, gördüklerinde şaşırmışlardı ama çok duygulanmışlardı.

“Gözetimdeki arkadaşlarımızın durumu hakkında ilk bilgi, Yazar Emin Karaca’dan gelmişti. Oturma eyleminden gözetim altına alınan Emin Karaca, gıyabi tutuklaması olduğu gerekçesiyle, Terörle Mücadele Şubesi’nde bir süre tutulmuştu. O zaman, Kemal’le aynı hücredeymiş. Diğer arkadaşlarımızı da görmüş. İşkence gördüklerini söyledi; bir de bize gönderdikleri selamı.”

3 Temmuz 1996’ da, direniş, ölüm orucuna dönüşmüştü. 4 Temmuz’da ise, Yorumcular mahkemeye çıkarılmıştı. İrşad ve Özcan serbest bırakılırken, Kemal ve Ufuk tutuklanmıştı. Üç ay süren bu tutukluluk sürecinde, tam üç hapisane sevki yaşamıştı Yorumcular. Aynı davada Hakan, aranır duruma düşmüştü.

Dışardaki iki Yorumcu, kampanyayı her yere yaymanın yoğunluğunu yaşıyordu. Televizyonların ana haber bültenlerine kadar ulaştı, gözetimdeki Yorumcular’ın türküleri. Star TV, Show TV Ana Haber Bültenleri, Yorum’a yönelik bu saldırıyı işliyor. Fatih Altaylı, Ahmet Altan, Savaş Ay gibi bir çok gazeteci, köşelerinde, bu baskıya son verilmesini istiyorlardı.

“İşkenceye götürüldüğümüzde, polislerden televizyon haberlerini öğrendik. İşkenceciler öfkeliydi. Spiker Gülgün Feyman’ın da Devrimci Solcu olduğunu, O’nu da şubeye alacaklarını söylüyorlardı. Gayrimeşrulukları, milyonlarca insanın evine ulaşmıştı. Bunun hazımsızlığı ile bir televizyon spikerini bile hedef seçebilirlerdi. Bu şaşırtıcı değildi.”

“Marşlarımız” albümü, bu yaşanan süreçte, doğal olarak ertelenmişti. Ölüm Orucu, şehitlerini vermeye başlamıştı. Tam da bugünlerde, gruba, yeni katılımlar olmaya başlamıştı. Vefa, Suat ve Emrah. Anadolu’daki müzik grupları; Yorum’a taze kan taşıyordu. Vefa, Grup Günışığı’ndan; Suat ve Emrah ise, Samsun’daki Grup Karadeniz’den gelmişti. Suat ve Emrah, müzikteki yeteneklerini devrimci yaşamla bütünleştiremediklerinden, kısa bir süre sonra gruptan ayrılıyor. Vefa, çalışmaların içinde, Yorum havasını soluyor.

Yeni Yorumcular’ın katılımıyla, grup, yoluna moralle devam ediyor.

Grup Yorum elemanlarının evleri ablukada

Grup Yorum elemanlarına Almanya'dan destek

İSTANBUL - Grup Yorum elemanlarının evleri ablukada. Almanya Demokrasi ve Sosyalizm Partisi (PDS) Milletvekili Stefan Gropach, İçişleri Bakanlığı'na bir fax gönderdi. Grup Yorum elemanlarının gözaltına alınmasının Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ile bağdaşmadığını belirtti. Gropach, "Toplumsal ve siyasal sorunların yollarında ve türkülerde ifade"

GRUP YORUM GÖZALTILARINA Grup Yorum'a Sanatçıya protestosu

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarının evleri ablukada. Grup Yorum elemanları Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Anadolu Halk Kültür Sanat Merkezi, FOSEM, Ayşe Gülten Halk Sahnesi, Tavır dergisi tarafından yapılan ortak basın toplantısında, Grup Yorum elemanları Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın önceki akşam geç saatlerde kaldıkları evlerinden gözaltına alındıkları bildirildi. Yapılan açıklamada Grup Yorum'un sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği...

Grup Yorum'un gözaltı süresi uzatıldı

İSTANBUL - Grup Yorum üyelerinin gözaltı süresinin 4 gününe iki ayrı evde uzatıldığı bildirildi. Grup Yorum'un önceki akşam gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

Grup Yorum'a gözaltıya protesto

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

İSTANBUL HABER SERVİSİ - Grup Yorum elemanlarından Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lükker, Senver ve İrşad Aydın'ın polis tarafından gözaltına alındığı bildirildi. Halkın sanatçıya karşı duyduğu tepkinin ifade edildiği açıklamada...

GRUP YORUM'A ÖZGÜRLÜK

Biz aşağıda imzası bulunanlar, 21 Haziran Cuma günü kaldıkları evlerden gözaltına alınan Grup Yorum elemanları Kemal Sahir Gürel, Ufuk Lüker, Özcan Şenver ve İrşad Aydın'ın gözaltına alınmasını protesto ediyor ve biran önce serbest bırakılmalarını istiyoruz.

Ahmet Şık (Gazeteci), Ali Yaylı (Aktör-Yönetmen), Ali Ekber Eren (Müzisyen), Ahmet Soner (Yönetmen), Arzuhan Al (Ege Kültür-Sanat Merkezi), Ayfer Yıldız (Toros Kültür Merkezi), A. Latif Tiftikçi (Ayşe Gülen Halk Sahnesi), Aynur Cihan (Kültür ve Sanatta Halktan Yana TAVIR Dergisi), Ahmet Kaya (Müzisyen), Adnan Yücel (Şair), Aslı Yiğitcan (Tiyatro Oyuncusu), A. Hicri İzgören (Şair), Arif Damar (Şair), Abdullah Korkmaz (Kutup Yıldızı), Ali Asker Bal (Ressam), Anka Müzik ve Eğitim Merkezi, Ayhan Sağcan (Ressam-Grafiker), Bilgesu Erenus (Müzisyen), Berat Yıldız (Koma Dervange Sor), Babil Halk Sahnesi, Bir Usa (Gülen Mezrabotan), Cezmi Ersöz (Yazar), Deste Günaydın (Müzisyen), Derya Güzel (Grup İleri), Esin Afşar (Müzisyen), Erdoğan Akduman (Sinema Oyuncusu), Erdal Ceviz (Teatra Jiyana Nu), Erdal Öz (Yazar), Engin Ayça (Yönetmen), Füsün Erbulak (Yazar), Fevzi Kurtuluş (Müzisyen), F. Kemal Yiğitcan (Tiyatro Oyuncusu), Gülsen Tüncer (Tiyatro Oyuncusu), Grup Munzur, Cülçan Adana (Koma Rewşen), Gültane Göl (Yapıcılar Şiir Grubu), Genç Ekin Sanat Merkezi, Güler Çelik (FOSEM), Cülbahar (Müzisyen), Hayati Azim (Yazar), Halil Ergün (Sinema Oyuncusu), Hasan Kıyafet (Yazar), Hakan Dilek (Ressam), H. Hilmi Bulunmaz (Tiyatrocu), Hüseyin İdan (Koma Çiya), Hüseyin Ballıkaya (Koma Serhıldan), Hüseyin Umaysız (Şanoya Hevi), İrfan Ertel (Ressam), İlkay Akkaya (Kızılırmak), İbrahim Karaca (Şair), İbrahim Tekdemir (Koma Rojihat), İ. Halil Yıldız (Koma Denge Azadi), İmge Tiyatro Topluluğu, Kazım Eryüksel (Sinema Oyuncusu), Köşebaşı Tiyatrosu, Latife Tekin (Yazar), Mustafa Altıoklar (Yönetmen), Metin Narin (Avukat-Halkın Hukuk Bürosu), Menderes Samancılar (Sinema Oyuncusu), Mesut Akusta (Tiyatro Oyuncusu), Muammer Ketencioğlu (Müzisyen), Murat İncoğlu (ÇGL İst. Şube Bşk.), Mehmet Özer (Fotoğraf Sanatçısı), Mazlum Çimen (Müzisyen), Nadir Göktürk (Ezginin Günlüğü), Nuran Oktar (Tiyatro Oyuncusu), Nail Yurtsever (Koma Agire Jıyan), Neomettin Çobanoğlu (Sine Sen Genel Bşk.), Nejat Yavaşoğulları (Müzisyen), Nehirler Şiir Topluluğu, Orhan Aydın (Sinema Oyuncusu), Onur Akın (Müzisyen), Piya Kültürevi, Rahmi Salıoğlu (Müzisyen), Sibel Deniz Karakaya (Özgürlük Türküsü), Sadık Gürbüz (Müzisyen), Sadık Çelik (Anadolu Halk Kültür Sanat Merkezi), Suat Kaya (Grup Karadeniz), Selman Şenses (Koma Gülen Xerzan), Sevinç Erbulak (Tiyatro Oyuncusu), Suna Aras (Şair), Serhat Karakaş (Koma Amed), Servet Yalçın (Tiyatrocu), Sıdika Özoğlu (Müzisyen), Şirin Küçüktabak (Fotoğraf Sanatçısı), Timur Doğanay (Müzisyen), Tekin Özoğlu (Müzisyen), Tolga Çandar (Müzisyen), Tarık Tolunay (Karikatürist), Tarkan Akar (Sinema Oyuncusu), Turan Yayıştıran (Koma Azad), Turan İl (Stran Kültür-Sanat Merk. Bşk.), Vefa Sayın Öğütle (Grup Güneşli), Yorum Kültür Merkezi (Berlin), Yusuf Çetin (Sine-Sen Genel Bşk. Yrd.), Yüz Çiçek Açsın Kültür Merkezi, Yücel Yılmaz (Ekin Sanat Merkezi), Yılmaz Söylemez (Okmeydanı Halk Kültür Merkezi), Yahya Ekmen (Diyarbakır Dicle Sanat Merkezi), Zülfi Beyhan (Müzisyen)

GRUP YORUM

Bir ufka vardık ki artık
Yalnız değiliz sevgilim
Gerçi gece uzun
Gece karanlık
Ama bütün korkulardan uzak
Bir sevdadır böylesine yaşamak
tek başına
zindanda yatarken bile
Asla yalnız kalmamak

GRUP YORUM Yalnız değilsin
Türküler susmaz, Halaylar sürer.

GRUP YORUM Dinleyicileri

110 VE YİNE MAHKEMELER

13 Eylül 1996 tarihi, Kemal, Ufuk, Özcan ve İrşad'ın yargılandıkları davanın, duruşma günü. Yüzlerce davetiye; sanatçılara, gazetecilere, aydınlarla ulaştırılmıştı. "13 Eylül günü, konserimiz DGM salonlarında, Gelin, türkülerimizi birlikte söyleyelim." diyordu Yorumcular. Tavır Dergisi'nin özel sayısı olarak yayınlanan, Grup Yorum imzalı binlerce broşür; sokaklarda, meydanlarda dağıtılıyor. "Demir parmaklıklar alnımızı bölabilir ama türkülerimizin sözleri, notaları, parmaklık tanımaz; süzülür gider." diyordu Yorumcular. Sokaklarda, sapsarı afişler, "Grup Yorum'a Özgürlük!" diye bağıyordu. İstanbul'un birçok meydanında, Yorumcular ve OKM'li sanatçılar, basın açıklamaları düzenliyor, "Grup Yorum'a Özgürlük!" rozetini halka dağıtıyordu. Bir hafta boyunca, birçok insanın yakalarındaydı bu rozet.

Duruşmanın yapılacağı gün, davet edilen sanatçıların çok azı oradaydı ama dinleyicileri yine yalnız bırakmamıştı Yorum'u.

13 Eylül 1996 günü; Yorumcular, yine topluca yaptılar savunmalarını. Yine, türkülerinin haklılığını ve yargılanamazlığını vurguladılar. Kendilerine kurulan kompionun boşa çıkacağını vurguladılar. Mahkeme sonunda, Kemal ve Ufuk tahliye edildi. Ufuk, hapishane çıkışında, asker kaçağı olduğu gerekçesiyle, Askerlik Şubesi tarafından gözaltına alındı.

5 Kasım günü, "Marşlarımız" albümünün stüdyo kayıtlarını Bayrampaşa Hapishanesi'ndeki tutsaklara götürüp, tutsaklarla görüş yapan Hakan; hapishane çıkışında, arandığı gerekçesiyle gözaltına alındı. On beş gün süren gözaltının ardından, savcılık tarafından serbest bırakıldı ama Yorumcular'ın yargılandığı davaya dahil edilerek, yargılandı.

7. BÖLÜM

YAŞAMIŞ SAYILMAZ ZATEN, YURDU İÇİN ÖLMESİNİ BİLMEYEN

1996 Yılı'nın 1 Mayıs'ının ardından; iktidar, hapishanelere ilişkin yeni bir genelge hazırlıyor. Eskişehir Tabutluğu yeniden açılıyor. Tutsaklar, davalarının görüldüğü şehirlerden uzaktaki hapishanelere sevk ediliyor.

Bu uygulamalar, iktidarın, halkı sindirmek için başlattığı uygulamaların, hapishanelerdeki yansıması. Fakat, en önemlisi. Çünkü, Türkiye devrimci hareketinin can damarlarından biridir hapishaneler. Tutsaklar ve şehitler, devrimci hareketin gözbebekleridir. Önderdirler, fedakardırlar; en çok bedel ödeyen ve ödemeye hazır olanlardır.

Bunu bilir egemenler. Eğer, bir baskı dalgası gelecekse, önce mahpus duvarına çarpar. Önce, tutsaklar hedef alınır; önce, tutsaklar çıkar zulmün karşısına.

1996 yılının, 21 Mayıs'ında; tutsaklar, bu saldırıyı görerek, hazırlandılar yeni kavgaya. Direniş; 3 Temmuz'da, ölüm orucuna dönüşürken, Grup Yorum'da tutsaktı.

İçerdeki ve dışardaki Yorumcular, gazeteyi açtıklarında, merakla Ölüm Orucu ekiplerinin listesini okudular. İdil de, oradaydı. En öndeydi Çanakkale'de. Bir devrimci sanatçı; bayrağı elinde, Yorumcular'a selam yolluyor. "Merak etmeyin." diyor; "Türkülerimizle, onurumuzla yürüyorum ölümün üstüne."

Gururla dolu, AKSM'de hepsinin yüreği. Mahpus Yorumcular, gururla yüklü. Gururlu insanların yüreğinde vakar vardır, acı vardır. Ağzı dolu gülerken bile, bir hüznün oturur gözbebeklerine. Acıyı bilenler, gülmenin değerini en iyi bilenlerdir.

İdil'i bir daha göremeyecekler; bunu biliyorlar. Mücadelenin, dövüşmenin, zaferin bir diyeti bu.

İdil'in ilk gelişi; sessizliği, piyanoda gezinen parmakları... Ayşe'nin şehit düştüğü gün; İdil'in hıçkırıkları, gözyaşlarını koyvermesi. Zaman,

114 nasıl geçiyor... Tüm bunları hatırlıyor Yorumcular. Her şeyi hatırlayan çok çekermiş. Bunun için dinleyenin yüreğini titretir türkülerimiz. Bunca yaşanmışlık unutulur mu?

Direnişin onsekizinci gününde ziyaret ediyor Yorumcular, İdil'i. OKM'yi soruyor; annesini, babasını Yorumcular'a emanet ediyor.

Öyle, hüznü yüklü bir konuşma değil bu. Neşeli, capcanlı bir sohbet. Yorumcular giderken, "Özgür Tutsak" ı söylüyor. Eriyor parmaklıklar. Duvarlar yıkılıyor. Hasretle sarılıyorlar İdil'e. Dönüşte, duygu yüklü Yorumcular. Bir beste mırıldanıyorlar. Diğeri yeni bir şeyler ekliyor. Bir kağıt mendile yazılıyor notalar. "Boran Fırtınası", "Ve Zafer" böyle doğuyor.

Gün gün yaklaşıyor ölüm ve zafer. An be an yaşanıyor direniş. Mektuplar uçuşuyor havada. Son sözler... veda... vasiyet... karallılık. Ortak bir mektup direnç oluyor dışarıya;

"Halkımız için, vatanımız için, bütün sevdiklerimiz için canımızı fe-

da etmek, bizler için mutlulukların en büyüğüdür. Bizler görmeyecek olsakta; hem, Ölüm Orucu eylemimizin zaferinin, hem de, halk kurtuluş savaşımızın nihai zaferinin, coşkusunu, heyecanını tüm benliğimizde hissediyoruz. Eminiz ki; devrim günü çekilecek zafer halaylarında, bizler için de yer olacaktır. Hepinizi sevgiyle kucaklıyoruz."

Gündüz ve gece iç içe geçiyor. Dakika dakika örülüyor direniş; Hem içeride, hem dışarıda. Aileler haykırıyor; "Bizi de öldürün!" Bir gün, Ümraniye Hapishanesi

önündeler, bir gün Bayrampaşa'da. Her Cumartesi, Galatasaray Lisesi önündeler. Gözaltına alınsalar da, yerlerde sürüklenseler de bırakmıyorlar evlatlarının direncini. Üç tutsak ailesi; Nadire Çelik, Güzel Şahin ve Ali Rıza Eroğlu; evlatlarıyla aynı gün, Ankara'da, Ölüm Orucu'na başlıyor. Yaşlı bedenleri, evlatlarının direnciyle, inancıyla dolu.

Bu sırada, kabine değişiyor. Yeni Adalet Bakanı ise Şevket Kazan. Yeni hükümetin ilk icraatı; 9 Temmuz genelgesi. İktidar, ölüm bekliyor. Grup Yorum, ailelerin yanından ayrılmıyor. Birlikteler, omuz omuza, yürekleri bir atıyor. 13 Temmuz' da, ailelerin Mecidiyeköy Konut-İş bina-sındaki açlık grevinde, ailelerle birlikte. Söylüyorlar, sevda ve direnç ko-kan türkülerini.

Uzuyor günler, direnişler uzuyor.

Grup Yorum, tutsakların direnişini sokaklara, pazar yerlerine taşıyor. Kadıköy, Bahçelievler ve Avcılar pazarlarında türküler söylüyor. Türkü ara-larında yaptıkları konuşmalarda, halkı, tutsakları sahiplenmeye çağırıyor.

116 Pankartlarla bezeli türküler. Bu konserlerin birkaçında Grup Kutup Yıldızı da, Yorumcularla birlikte.

Şevket Kazan'ın, "Kantinleri boşalttılar, gizlice yiyorlar." dediği günlerde, ilk şehit, gözleri kör eden güçlü bir ışık gibi parlıyor. Aygün Uğur... Sonra, Berdan tutuyor elini. Arka arkaya geliyor şehitler. Her şehit, zafere atılmış bir adım.

17 Temmuz gecesi.... Grup Yorum Gazi'de. Barikatlar kuruluyor bir kez daha; Gazi, bir kez daha yanıyor. Barikatların ardından, türküler, marşlar yükseliyor. Barikat ateşine karşıyor sesleri.

İdil'in bilinci gidip geliyor. Saykılıyor İdil. "Mitralyöz...", "Ben bir Mitralyözüm" Bu sesi duyupta, yaşarmayacak göz var mıdır? Pınarları kurumuş gözlere, ırmağı taşır bu sözler. İdil, yatağından kalkamıyor. İdil... Eylemlerin en görkemlisi...

Yorumcular, Aksaray Genel-İş'te, sendikacıların, Ölüm Orucu'nu desteklemek için yürüttükleri, açlık grevini ziyaret ediyor. Direniş büyüyor. Direnişçilerin sayısı, 217'ye ulaşıyor. Şevket Kazan açıklama yapıyor; "Zorla sürdürüyorlar, müdahale edeceğiz." Dışarıda analar, içerde tutsaklar. Direniş büyüyor.

26 Temmuz 1996... Saat 16:44... Son kez nefes alıyor İdil. Son kez düşünüyor kavgayı. Yumuyor gözlerini.

AKSM' de, kimsenin ağzını bıçak açmıyor. Gözler birbirine bakıyor. Acı... Öfke... Duygular, gözlerde toplanıyor. Sesi, kulaklarında İdil'in... Küçük bir fotoğrafını asıyorlar panoya. Ziyaretçiler çoğalıyor... Gözleri fotoğrafta... Çanakkale'de, Belediye Hoparlerinden, tüm çarşıya, İdil'in şehit düştüğü anonsu yapılıyor. Anonsu yapan, işten atılacağını, tutuklanacağını bilerek yapıyor bunu. Bu olay üzerine, anonsu yapan Aynil Oktar tutuklanıyor. İHD Çanakkale Şubesi Başkanı, eşi Rasim Oktar'la birlikte, tahliyesinden bir süre sonra, bir trafik kazası sonucu hayatını kaybediyor...

Yeni bir gün başlıyor. Yaşananlar rüya değil; fırtına izini bırakıyor... Cesaret, inanç, halk sevgisi, kararlılık... Ölüm ve Yaşam... Onlar; Devrim Kuşağının Kahramanları... Duymakla, hissetmekle kalmıyor; yaşıyor, tüm bunları Grup Yorum. İçlerinde akan coşkunun bir ırmakla, devam ediyorlar yola. Düşenleri yüreklerine gömerek.

AYÇE İDİL ERKMÉN
1970-1996

BİZİ ÇETELER, MAFYACI POLİSLER YÖNETEMEZ

3 Kasım 1996 akşamı, iktidarın bütün pisliği, bir lağımdan akar-casına boşalıyor. Anadolu'nun üzerine çöreklenmiş bir avuç zorba-nın, bir trafik kazasıyla bütün ipliği pazara çıkıyor.

Susurluk'ta gerçekleşen trafik kazasında, aynı arabanın içinden çıkıyor, faşist Abdullah Çatlı, Polis Müdürü Hüseyin Kocadağ ve Sedat Bucak. Basın; iktidarın, burjuvazinin bütün oyunlarının örtbas edici basın bile gizleyemiyor bu durumu. Sorular sormaya başlıyor. Fakat, işin ucunu, ancak Mehmet Ağar'a kadar dayandırabiliyorlar. Oysa, devletin en tepesindekiler bile kontrgerilla çetesinin içinde.

Devrimcilerin, yıllardır dile getirdiği gerçekleri, şimdi burjuvazi döküyor; çarpıtarakta olsa, gerçekler saçılıyor ortaya.

Haklar ve Özgürlükler Platformu, Susurluk ile ilgili bir kampanya başlatıyor. Platformun bileşenlerinden Grup Yorum, bu kampanyaya odaklanıyor; bir yandan "Marşlarımız"ın kayıtlarını sürdürüyor.

Tabipler odasında düzenlediği basın toplantısında, "Bizi, mafyacı polisler, çeteler yönetemez" diyor Grup Yorum.

Haklar ve Özgürlükler Platformu'nun kampanya sloganı, "Susurluk Devlettir, Hesap Soralım!" Bu slogan etrafında örgütleniyor, eylemler. Adımları yeni yeni atılmaya başlanan Halk Meclisleri, bu eylemler içinde, ete kemiğe bürünüyor.

Her gece, saat 21:00'de başlayan yürüyüşler, binlerce emekçi-

le yapılıyor. Yürüyüşlerin sonunda, Grup Yorum türküler söylüyor, halaylar çekiliyor. Halkın, hak arama, adalet talebinin haykırıldığı yürüyüşler oluyor, 21:00 eylemleri... Ve nerede bir eylem varsa, Grup Yorum' da türküle-riyle orada oluyor.

AYDIN-SANATÇILARLA BİRLİKTELİK VE KAS (KAMYON ATELYE SANATI)

Susurluk'taki kaza, çeşitli demokratik kitle örgütlerinin, aydın ve sanatçıların; kültür ve sanat kurumlarının bir araya gelip güç ve eylem birliktelikleri oluşturmasının da önünü açıyor. Bu birlikteliklerde, ortak eylemlilikler örgütleniyor. Bu süreçte, yeni bir sanatçı örgütlenmesi doğuyor.

Grup Yorum'un önerisiyle başlayan çalışmalarda, önce çağrı grubu oluşturuluyor. Yorum'dan Kemal'in yanısıra, Müzisyen Mazlum Çimen, Araştırmacı-Yazar Emin Karaca, SİNE-SEN İkinci Başkanı Yusuf Çetin, Yönetmen Ahmet Soner'den; oluşan çağrıcı grup; 17 Aralık gününü için geniş bir kesime, BİLSAK'ta toplanmak üzere, bir davetiye hazırlıyor.

İlk toplantıda, 32 sanatçı bir araya geliyor. Toplantıda Kemal, Emin Karaca ve SİNE-SEN Yönetim Kurulu Üyesi Ali Yaylı, Divan'ı oluşturuyor. Bu toplantı, katılan sanatçıların, Susurluk gerçeği üzerine yorumları ve alınan bazı kararlarla sonuçlanıyor. Suç duyurusunda bulunma, "İtham Ediyoruz!" başlıklı, kontr-gerilla politikalarının sorumlularına yönelik bir metnin oluşturulması ve bunun kamuoyuna yaygınlaştırılması, bir tiyatro oyunun hazırlanması ve özellikle Cumartesi günleri devam eden kayıp eylemlerine toplu olarak katılınması; ilk şekillenen eylem düşünceleri oluyor. Bu toplantının hemen ardından, kayıp eylemine katılıyor sanatçılar. Aralık ayı içinde, Genel-İş Sendikası'nın düzenlediği "Kemal Türkler'i Anma Gecesi"ne Grup Yorum'un da aralarında bulunduğu, bir grup sanatçı katılıyor. 1500 kişinin katıldığı bu gecede, sanatçılar, kayıplardan Düzgün Tekin'e ait bir elbiseyi alıyorlar. Oturma eylemlerinde bir sanatçaya verilir, elden ele dolaşır bu elbise.

İkinci toplantı, İktisatçılar Lokali'nde, daha geniş bir katılımı gerçeğe geçiriyor. Bu toplantıda ise, "Kamyon Şenliği" yapılması kararlaştırılıyor. Tarih olarak, "yeni yıla daha umutla girme" düşüncesiyle 31 Aralık benimseniyor. Sonraki toplantılarda şenlik programı şekillendiriliyor. Giderek şekillenen bu sanatçılar birliğine bir isim bulma gerekliliği de tartışılıyor. Uzunca bir tartışmaya yol açıyor isim meselesi. Sonunda,

"Kamyon Atelye Sanatı" ve "Kirliliğe Karşı Sanatın Sesi" isimleri benimsenerek, her ikisinin de kullanılmasına karar veriliyor. Ancak, ilerleyen günler ve etkinlikler içerisinde, "Kamyon Atelye Sanatı"- "KAS", kalıcılaşıyor.

KAS, kısa bir sürede, birkaç başarılı etkinlik gerçekleştiriyor. 31 Aralık 1996'da Beşiktaş'ta kalabalık bir halk topluluğunun izlediği açık hava etkinliği yapılıyor. Ardından, İdil Kültür Merkezi, Yüz Çiçek Açsın Kültür Merkezi, Bakırköy Özgürlük Meydanı ve Tabipler Oda-sı'nda devam ediyor, Susurluk'u protesto etkinlikleri. Ortak çalışmalar dışında, özellikle bu birlikten üretilen tiyatro oyunu, Ayşe Gülen Halk Sahnesi tarafından birçok eylemde defalarca sergileniyor.

Oyunu, Bilgesu Erenus yazıyor. AGHS ise, son şeklini veriyor. KAS, asıl olarak Susurluk gerçeği üzerine, geçici bir sanatçı birlikteliğini ifade etse de, Grup Yorum; KAS toplantılarını, kültür cephesini geliştirecek bir işleve dönüştürmeye çalışıyor.

"KAS oluşumu, ülke sorunlarını ciddi anlamda sahiplenmek isteyen sanatçıların katılımıyla oluştu. Geçmişteki birlik, platform deneyimlerinin aksine, laf değil iş üreten bir yapı olma özelliğini gösterdi."

BEYAZ NOTA PLATFORMU

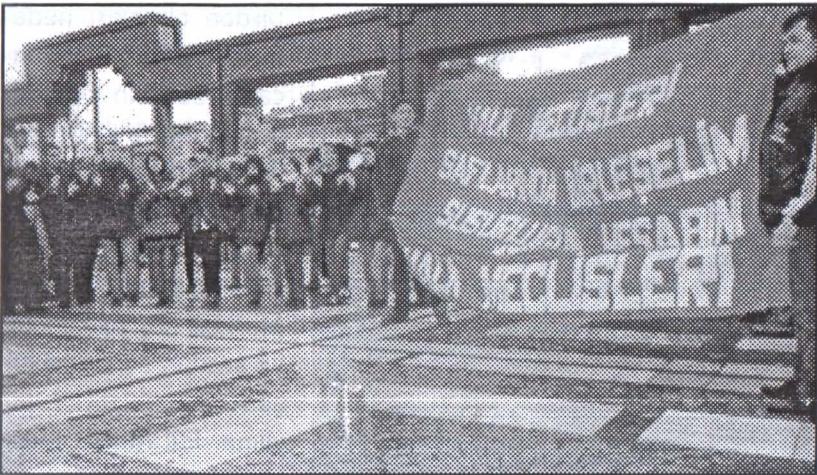
121

Grup Yorum, KAS gibi bir birlikteliğin yanısıra, bu dönemde şekillenen, "Beyaz Nota Platformu"nda da yer alıyor. Çoğunluğu, rock müzik sanatçıları ve gruplarından oluşan platform, bir bildirge yayınlarak çalışmalarına başlıyor.

Bildirgede, Grup Yorum'un da imzası bulunuyor. Platform üyeleri, Susurluk sonrası gelişen toplumsal muhalefet içinde yer almak istediklerini belirterek, Beyaz Nota' yı da, "temiz bir ülkede, özgür müzik yapma istemi" olarak açıklıyor.

"Beyaz Nota Platformu"nda, Grup Yorum dışında, Bulutsuzluk Özlemi, Moğollar, Kesme Şeker, Acil Servis, Serüven Azizleri, Zigan, Kargo gibi gruplar; Cem Karaca, Bülent Ortaçgil, Ahmet Güvenç gibi sanatçılar bulunuyor. Grup Yorum, platformun etkinlikleri çerçevesinde, İdil Kültür Merkezi ve İTÜ'de düzenlenen şenliklere katılıyor.

Susurlukta ortaya çıkan devlet gerçeği ve bunun aydın-sanatçılara yüklediği sorumluluklar; kuşkusuz, her zaman için geçerli olan, bağımsız, demokratik bir Türkiye isteğiyle buluşturulması gereken bir sorumluluk duygusu. Susurluk'taki kaza, aydın-sanatçılara

Bakırköy Özgürlük Meydanı

122 kendi sorumluluklarını bir kez daha hatırlatması yanıyla da önem kazanıyor. Emekçi halklara, tam bir birlik halinde saldıran Susurluk Devleti'ne karşı; ancak, halkların birlikte mücadele etmesi gerçeği, halk meclisleriyle ifadesini buluyor yoksul mahallelerde. Böylesi bir birliği, daha da güçlendirecek aydın-sanatçı meclisleri için, yoğun bir çaba içinde oluyor Grup Yorum. Tüm bu çabaların yanısıra, bir yandan halk eylemliliklerinde yeralıyor, bir yandan da konserler gerçekleştiriyor. Susurluk kazası sonrası, özellikle üniversitelerin alternatif açılışlarında, "6 Kasım- YÖK'e Hayırlı" mitinginde, üniversite gençliğiyle; BEM-SEN (Belediye Emekçileri Sendikası)'in yedinci kuruluş yıldönümü gecesi ve Ankara SES (Sağlık Emekçileri Sendikası)'in şenliğinde ise kamu emekçileriyle buluşuyor; on bini aşkın insana sesleniyor. DLMK (Demokratik Lise için Mücadele Komiteleri)'nin geleneksel şenliğinde, İrşad, Fikriye, Özcan ve Suat, 150 lise öğrencisiyle birlikte gözaltına alınıyor. Hakan ise on dört günlük gözaltından sonra, bir daha ziyarete gidiyor ve yine gözaltına alınıyor. Bu dönemde bir de Avrupa turnesi gerçekleştiriyor Grup Yorum. Yurtdışına çıkabilenlerle gerçekleşen turnede; Grup Yorum, Brüksel, Londra, Viyana, Zürih ve Paris'te

konserler veriyor. Aynı anda, birçok faaliyette birden olmaları nedeniyle, Yorumcular; ancak, 1996'nın son gecesi buluşabiliyor. Buluştukları yer, İdil Kültür Merkezi. 1995 Temmuz'unda kapatılan Ortaköy Kültür Merkezi'ne, bir buçuk yıl aradan sonra kavuşan Grup Yorum, 1997 yılına, İdil Kültür Merkezi'yle giriyor.

MARŞLARIMIZ

KENDİ İRADELERİNİN DIŞINDA da olsa, belirledikleri tarihten çok sonra yayınlanıyor “Marşlarımız.”

“1970’ler, özgürlük, eşitlik, insanca bir yaşam ve özgür bir vatan mücadelesinde yeni bir dönemeçtir. Türkiye halkları güvenin ve umudun haykırışını, bu süreçte, somut olarak duymuştur. Anadolu’nun geleneksel ve sanatsal yanısıdır; hayatı, türkülere döker. ‘70’ler, Mahirler’le, Denizler’le, Cevahirler’le, türkülerde de hayat bulmuştu. Bu türküleri, genç kuşaklara öğretmek, dinletmek düşüncesi şekillenmişti. Ayrıca, bu türküler bizim tarihimiz. Devrimciliğe ve devrimci değerlere biz sahip çıkıyoruz; öyleyse, bu türküler de yeniden hakkıyla söylemeliydik”.

“Kızıldere”, “Şarkışla”, “1 Mayıs”, gibi birçok şarkının, günümüze dek ciddi anlamda ele alınmadığını, sıradan bir şekilde düzenlenip, söylendiğini düşünüyor Yorumcular.

Türkü ve marşları düzenlerken, bir takım kıstaslar koyuyor Yorum. ‘Kızıldere’, ‘Ulaş’a Ağıt’ gibi türküleri, yerel formlarda düzenlerken; marşları daha senfonik tarzda ele alıyor.

“Özellikle, bazı marşları seslendirirken, bugüne kadar denemediğimiz bir yöntemi denedik. Müzikal alt yapısını, İstanbul Senfoni Orkestrası sanatçılarının oluşturduğu marşların vokallerinde, yine İstanbul Operası’nın solistlerine yer verdik. Bu tercihimizi, müzikal tarzımız içinde, kasetimizin içeriğine de uygun düşecek bir şekilde, farklı bir yaklaşım ve farklı bir müzikal zenginlik olarak değerlendiriyoruz.”

Tabi bu vokallerin, kulaklara yabancı gelen bir yanı da var.

124 Okumadaki coşku, çoğu zaman kaybolup, Yorum tarzına yabancı bir tarz ortaya çıkıyor. Yorumcular, dinleyicilerinden de gelen bu eleştiride haklılık payı buluyor. Yine de, bu eleştirileri dinlerken, enternasyonal marşların özünde bir çarpıtma olmadığını ekliyor. Diğeri, daha teknik bir yan. Tüm bunları, bir sonraki çalışmalarında yararlanacakları dersler olarak görüyorlar. Stüdyo çalışmasında sağlanan zengin orkestrasyonu, kasetin zenginliği olarak görüyorlar. Bu müzikal formu, ilerdeki kasetlerinde de değerlendirecek Yorumcular.

Yirmi altı şarkılık bir repertuarla giriyorlar stüdyoya. Tüm parçaları kaydettikten sonra, repertuar, yirmi şarkıya düşürülüyor.

Aslında, bu bile çok önemli bir şey. Bu geniş repertuar, ülkemizde bugüne kadar yapılan çalışmalar arasında, zaman açısından da önemli bir yere sahip. Maddi zorlukların ve ticari kaygıların kırk beş dakikalık ya da en fazla bir saatlik kaset yapmaya zorladığı koşullarda, "Marşlarımız", yetmiş dört dakikalık süresiyle, bu sınırları da zorlamıştır.

'Enternasyonal' ve 'Avusturya İşçi Marşı', sadece CD'de yer alabiliyor.

Yorumcular, kasetlerinin kapaklarına da ayrı bir önem verirler. Kaset kapaklarını, politik bir çalışma olarak görür. Sade ama çarpıcı etkileyici kapaklar düşünür ve çalıştıkları grafikerlerin düş gücüyle zenginleştirmeye özen gösterir. "Marşlarımız"ın kapağı da, sade ama anlamlı bir kapak. Kızıl bir bayrağın üzerine, devrim şehitlerinin isimleri düşüyor. Kasetteki tüm marşlara, onlar hayat taşıdılar çünkü. Kasette yer alan "Özgür Tutsak", Bayrampaşa Hapishanesi'nden ulaşıyor Yorumcular'a. Hayati Azim'le birlikte, sözleri üzerinde çalışıp, şarkıyı şekillendiriyorlar. Gençlik Marşı ise, yıllardır devrimci gençliğin eylemlerinde söylenen bir marş. Eylemlerden doğan bir marş. Bu iki marş, Yorum imzasıyla yeralıyor kasette.

GRUP YORUM VE HALK ANAYASASI TASLAĞI

125

Bergama'da, köylülerin, emperyalist şirket Eurogold'a karşı sürdürdüğü direniş, bütün ülkenin gündemine oturuyor. Bergama'da, siyanürle altın çıkaran ve halkın sağlığını hiçe sayan bu şirkete karşı; köylüler, kendi öz güçleriyle direniyor. Ne devlet, ne hukuk, ne yasa onların yanında. Hepsi, emperyalistlerin kulu kölesi. Bergama'ya gidiyor Grup Yorum, köylülere konser vermeye.

Çeşitli, nedenlerle konserlerini veremeseler de, orada, direnişin içinde yeralan bir halk adamıyla tanışıyorlar. Metin Andaş'la. Direnişin içinde yer alan Metin Andaş, devrimcilerle bir yüreğe sahip. Ay-lar sonra alıyorlar Metin Andaş'ın haberini. İzmir'de kaybedilen dört devrimcinin adları arasında, onun da adı var.

Haklar ve Özgürlükler Platformu'nun, geniş bir kesimde tartışmaya açtığı, "Yeni ve nasıl bir anayasa?" tartışması, Grup Yorum ve İdil Kültür Merkezi'nin de gündemi oluyor. HÖP'ün çıkardığı, 'Halk Anayasası Taslağı' elden ele dolaşılıyor, tartışılıyor. Geniş halk kesimlerine ulaştırılıyor. Yine, bir anket düzenleniyor. İdil Kültür Merkezi'nde de, hummalı bir çalışma var. Ortaköy'de, ev ev dolaşarak anket yapılıyor, Halk Anayasası Taslağı dağıtılıyor. Grup Yorum da, platformun çalışmasını yaygınlaştırmak için bir program çıkartıyor. Halka, en yoğun ulaşabilecekleri yerlerden birini, semt pazarlarını seçiyor Grup Yorum. 1996 Ölüm Orucu sürecinden de, deneyimleri var ve olumlu olacağını düşünüyorlar.

19 Haziran 1997'de; ellerindeki gitar, bağlama, anayasa kitapçıkları ve çağrı metinleriyle, Fındıkzade Cuma Pazarı'na gidiyorlar. Pazar yeri tıklım tıklım. Yoksulluk altında ezilen insanlar, ihtiyaçlarını, üç kuruş ucuza karşılamak için, doldurmuşlar pazarı. Onca kalabalık arasında, konser yeri bulmakta oldukça zorlanıyorlar. Sığabildikleri ilk yerde başlıyorlar. Önce hazırladıkları pankartı açıyorlar. Pankartta, "Halk Anayasası İstiyoruz!" yazıyor. Tam, konsere başlayacakken, önünde durdukları tezgahdaki pazarcı, sinirleniyor. Yorumcular'ın bir şey sattığını düşünüyor. Pazarcı, pankartı ve üzerindeki sloganı görünce, başıyla onaylıyor Yorumcular'ı.

126

"İlk parçamız bir semah; 'Ey Şahin Bakışım'. İnsanlar biliyorlar bu türküyü. Yüzlerindeki tebessümden belli oluyor bu. Fakat, alkışlar biraz çekingen, bölük pörçük geliyor. Bu arada, FOSEM'in kame-rası, halkın ilgisini çekiyor. Televizyon kamerası zannediyorlar. Bir yandan da, İdil çalışanları, kitapçık ve çağrı metnini dağıtıyor. Tür-küyü bitiren Yorumcular, gür bir sesle hitap ediyor halka: Bağımsız, demokratik bir ülke için; emeğimiz, haklarımız için, evlatlarımızın geleceği için..." Bu işler duyulur da durmak olur mu? Mahallele-rden, arka arkaya teklif yağıyor. Semtlerinin pazar günlerini iletiyor-lar Yorum'a. Hergün bir yerde Yorumcular. Beklediklerinin üzerinde bir ilgiyle karşılaşıyor Yorumcular. Kadıköy Salı Pazarı'nda verdikleri konser sonrasında, bir polisin aradığını görüyorlar. Polis, bir pazar-cıya, "nerede olduklarını" soruyor. Yorumcular, polisin yanında. Pa-zarcı, ileriye işaret ederek, "Oraya gittiler." diyor. Poliste, Yorumcu-lar'ı bulmak üzere gidiyor. Yorumcular, pazarcıya teşekkür edip, ay-rılıyor pazardan.

8. BÖLÜM

"BORAN FIRTINASI"NA DOĞRU...

1996 yılının Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında yaşananların tek bir anını bile unutmuyor Grup Yorum. İçeride ve dışarıda... Hücre hücre yenilen ölüm ve anaların çığlıkları... Turna indirenler... Devrim kuşağının kahramanları... "Yeni insan"ın, kelimelerle ifade edilebilmesi... İdil, Berdan, İlginc, Yemliha, Müjdat... Halkın mutluluğu, özgürlüğü için, ölümlerin en zoruna yatabilmek, katlanabilmek.. Aradan geçen bunca zamanda, Ölüm Orucu Şehitleri'nin tarihe aktardığı değerler giderek olgunlaşıyor, güçleniyor. 1998 yılıyla birlikte, tüm yaşananları müziğe aktarmanın zamanının geldiğini düşünüyor, Grup Yorum.

1994 yılında, Grup Yorum'un gündemine giriyor destan formu. Tartışmaları, arayışları bu dönemde başlıyor. Kafalarındaki formun ilk adımını, 'Sibel Yalçın Destanı'yla atıyor. Ancak, her fırsatta, bundan daha ileri bir formu hedeflediklerini belirtiyorlar. "Boran Fırtınası" oluşmadan önce, müziklerine yardımcı olacak sanat dallarından yararlanmak üzere çalışmalara yöneliyorlar. Tiyatro ve sinemanın anlatım teknikleri, bunların başında geliyor.

Ağustos 1998'de çıkan, "Boran Fırtınası"na dek, diğer faaliyetlerinden de geri düşmemeye çalışıyor Grup Yorum. 4 Ocak Ümraniye Şehitleri için, Alibeyköy Mezarlığın'da; 12 Mart Gazi Katliamı Şehitleri için, Gazi'de; marşları ve türküleriyle yerini alıyor. 16 Mart günü ise, TÖDEF'in, Beyazıt Meydanı'nda gerçekleştirdiği mitinge katılıyor. "30 Mart / 17 Nisan Devrim Şehitlerini Anma Günleri" kapsamında, önce, Okmeydanı Direniş Parkı'nda; ardından da, İdil Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinliklerde konserler veriyor. Çapa Tıp Fakültesi'ndeki, Kızıldere Anması'nda da, Grup Yorum var. 9 Nisan'da, aynı çerçevede, Nil ve İdil 'in mezarı başında, türkülerini devrim şehidi sanatçılar için söylüyor. 2 Temmuz Sivas Şehitleri Anması için, Okmeydanı ve Gazi 'deki anmalara katılıyor.

130

Grup Yorum, anma etkinlikleri dışında, Mart ayında, KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu)'ın Sultanahmet Mitingi'nde türkülerini söylüyor. Mayıs ayında, bir yöre derneği olan Sevdilliler Derneği'nin; Haziran ayında, İŞPOR-DER (İşportacılar Derneği)'in, Gazi ve Alibeyköy Halk Meclisleri'nin; Temmuz ayında, Çağdaş Hukukçular Derneği'nin pikniklerinde; Ağustos ayında ise, TMMOB üyesi mühendislerin gezisinde konserler veriyor.

13 Haziran 1998 tarihinde, Atina'da düzenlenen konsere, Yorumcular'ın hiçbiri pasaport alamadığı için, pasaport alabilen, iki Özgürlük Türküsü elemanı gidebiliyor. Yunanistan'da, ilk kez düzenlenecek konserde, sahnede Özgürlük Türküsü elemanları İnan ve Nuri ile yurtdışında yaşayan ve Yorumcular'ın dostu Nejat katılıyor.

Amasya-Merzifon, Bursa, Adana ve İskenderun konserleri ise yasaklanıyor.

Tüm bu yoğun faaliyetler içinde, Grup Yorum'un, özellikle bir eyerinde yer alması birçok tartışmaya neden oluyor. 2 Mart 1998 tarihinde, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde, Öğrenci Meclisleri ve İslamcı gençliğin, kılık-kıyafet yönetmeliğine karşı, ortak gerçekleştirdiği mitinge, Grup Yorum da katılıyor; türküler söylüyor.

BAŞÖRTÜSÜ VE GRUP YORUM

131

Televizyonlara da yansıyor görüntü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin önünde, binlerce öğrenciyle birlikte, Grup Yorum. "Dağlara Gel"i söylüyor. Öğrencilerin, sol yumrukları havada ve bunların önemli bir kısmı da, türbanlı öğrenciler. YÖK'ün, "Kılık-kıyafet Kanunu" gereğince; üniversitelere, türbanlı ve uzun saçlı öğrencilerin sokulmaması üzerine, giderek yükseliyor öğrenci eylemleri. Ancak bu eylemler, özellikle, "türban kullanımı" çerçevesinde öne çıkıyor. İslami kesimin, ülkenin birçok yerinde ama daha çok, üniversitelerde, eylemleri görülüyor. İktidar, MGK talimatıyla, bu kesime saldırılarını yoğunlaştırıyor. Birkaç yıl öncesine kadar, çok doğal bir görünüm olan başörtüsü-türban, MGK'nın, 28 Şubat 1997 kararlarının körüklediği politikalarla, şeriatın simgesine dönüştürülüyor. Ülke, Susurluk süreciyle birlikte, suni bir krize yönlendiriliyor. Grup Yorum, Öğrenci Meclisleri ve İslamcı Öğrenci Gençlik'in ortak kararlarıyla gerçekleşen mitinge katılmayı, bu nedenlerle tercih ediyor. TÖDEF imzalı, "Zulmün Adı Faşizmdir" pankartının yanında yeralarak, bu politikadaki sınıfsal gerçeğe de dikkat çekiyor.

Grup Yorum'un miting alanında yer alması ve bunun da anonsla belirtilmesi, özellikle türbanlı öğrencileri şaşırtıyor. Kendilerine uzak gördükleri devrimcilerin ve devrimci bir müzik grubunun, inançlarını sahiplenmesi, aynı zamanda da sevindiriyor bu öğrencileri. Grup Yorum, "Dağlara Gel" türküsüne başladığında onlar da eşlik ediyor. Bu duruma, başta şaşıranlar da çıkıyor. "Ne şeriat, Ne Darbel" sloganını kendine şiar edinen, "sol" kesim; özellikle, kendilerini "komünist" olarak adlandıran siyasi gruplar; şaşırmamanın da ötesinde, eleştirmeye başlıyor bu durumu. Öyle ya, "komünist insan, materyalisttir". Bu nedenle, marksistler, böyle eylemlerde yer almaz. "Komünistler el öpmez." diyen bu kesim; TİYAD'ın, Şehit Aileleri'nin isteğiyle düzenlediği mevlüte Yorumcular da katılınca; "Yakında beş vakit namaza başlarlar." diyerek, eleştiriden öte bir yaklaşım içine de giriyordu. Hatta, reformist sol kesime göre, ülkedeki en büyük tehlikelerden biri şeriatı. Bu nedenle, Devrimci Gençlik'le birlikte, Grup Yorum da bir çok

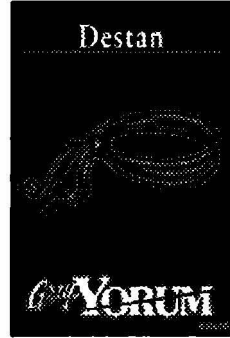
132 eleştirinin hedefi oluyor.

Oysa; halkın inanç özgürlüğüne, en fazla sahip çıkması gerekenler, devrimcilerdir. Devrim şehidi ailelerinin, evlatlarını, kendi inançları gereği, mevlüt okutarak anmak istemeleri kadar doğal bir şey yoktur. Devrimciler, bu isteğe, ancak saygı duyar ve ailelerin bu isteklerini karşılar. Türbanlı öğrencilerin de, zulüm düzenine karşı çıkması, devrimciler tarafından desteklenir. Önemli olan, MGK politikalarına, karşı politikalar geliştirebilmek ve bu karşı çıkışları; siyasi iktidarla, pazar kavgası içinde olan, islamcı sermayenin politikalarının içinden çekip çıkarabilmek; türban eylemlerine de, bu amaçla yaklaşabilmek.

Grup Yorum'un, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ndeki mitinge katılması, devrimci sanatçıların, halkın inançlarına duyduğu saygının ve inanç özgürlüğünü savunmasının ifadelerinden biri oluyor.

Anmalar, konserler, mitingler, dayanışmalar... Grup Yorum, "Borran Fırtınası" kaseti için, çalışıp üretirken; işçiden, öğrenciye, her kesimin faaliyetleri içinde yer alması, üretimlerini daha da hızlandırıyor.

'BORAN' FIRTINASI

BİR BUÇUK YILLIK bir sürece yayılan "Boran Fırtınası"nın ilk adımını, yine geniş bir arşiv taramasıyla atıyor Grup Yorum.. Dönemin gazetelerini inceleyip, temel noktaları belirleyen Yorumcular, kaba hatlarıyla bir kurgu oluşturmaya başlıyorlar.

Düşündükleri gibi bir destanı oluşturabilmek için, rehber alacakları örneklerin sayısı pek fazla değil. Varolanları inceleyen Yorumcular, kendi tarzlarını oluşturacak yöntemleri de, kendilerinin oluşturacağı bilinciyle çalışıyor. "Boran Fırtınası" yla, hem yürekleri titretmeyi hedefliyor, hem de, beyinleri sarsmak istiyor. Derinlikli bir anlatım yakalamak istiyor Yorum.

"Ölüm Orucu eylemi, dışımızdaki örneklerden de görüleceği gibi, slogancı bir anlatıma düşmeye açık bir konuydu. Ki, bunu gösterecek iki yer vardı: İçerik ve anlatım biçimi. İçerikte; klişeleşmiş, söylene söylene dillere pelesenk olmuş ve anlamını yitirmiş imge ve söylemlere, sık anlatımlara düşmemek gerektiğine inanıyorduk. Diğer bir uçta ise; yeni imgeler, söylemler bulma uğruna, şair elitizmine düşüp, anlaşılabilir olmaktan uzaklaşma durumu vardı. Yeni ama yabancı olmayan bir içeriği yakalamalıydık. Bunu da ölçüme vuracağımız tek yer; Anadolu kültürünün terazisiydi. "Boran Fırtınası"nın, bunu genel olarak başardığını düşünüyoruz."

Yorumcular kurguyu tamamladıklarında; ellerinde, metinlerden, bunların bağlanacağı şarkılara kadar, kapsamlı bir proje var. Sıra, metinlerin ve şarkı sözlerinin yazımına, bazı şarkıları bestelemeye geliyor. Bunun için, haftalarca süren yoğunluk başlıyor. Çalışmanın bu aşamasında, Şair Savaş Ezgi ve Tiyatro Sanatçısı Yiğit

134 Tuncay, çalışmaya dahil oluyor. Onlar da, bu yoğunluğun içine giriyor ve Yorum'la ortak noktalarda buluşarak, üretime katılıyor. Savaş Ezgi'yle dostlukları, 1992 yılına dayanıyor Yorumcular'ın. Tavır Dergisi'nde yayınlanan bir yazı, Savaş Ezgi'yi harekete geçiriyor. "Haziran'da Ölmek Zor"a çekilecek klip için, öneriler yazıyor. Gönderdiği metinler, senaryo olmaktan çok uzak ama şiirsel bir dili farkediyor Tavırcılar. Savaş Ezgi'yi yazmaya teşvik ediyorlar. Böylece hem Tavır'a, hem de Yorum'a yazıyor Savaş Ezgi. Yorum kasetlerindeki şarkılarda onun da imzası görülüyor. "Boran Fırtınası"nın ardından, Savaş Ezgi'nin yaşam şekli, Yorumcular'a zarar vermeye başlıyor. Ahlak anlayışındaki çarpıklıkları, dürüst olmayan yanlarını, "sanatçı bunalımı, uçlarda yaşamak" tanımıyla, masum bir kılıfa sokmaya çalışıyor. Bu nedenle; uzaklaşıyorlar Yorumcular, Savaş Ezgi'den.

Destan'ı öğrenen hapishaneler de, üretim sürecine katılmak için seferber oluyor. Önerileri ve ürünleriyle, bu albümde de tutsaklar, Yorum'un yanında.

Destan formu, müzikal bir formdu. Bu anlamda, müzikal açıdan, "yeni"nin adımlarını atmak gerekiyordu. Günümüz müzik piyasasına baktığımızda, "yeni"ye risk olarak baktıklarını görürüz. Bunun için "yeni", korkutur onları; oluşturdukları dengelerin bozulacağını düşünürler. Adeta, "böyle tutturduk, böyle gitsin" tavrındadırlar. Halbuki, "devrimci müzik", sadece içeriğiyle değil, biçimiyle de devrimci olmalıdır. Bu, sürekli "yeni"nin arayışında olmak demektir.

"Geliştirdiğimiz destan formuyla, örneğin 'Voltada Söylenen Türkü' gibi, acapella (müziksiz okuma) bir türküyle; 'Ve Zafer' gibi senfonik bir ezgiyi ya da tamamen otantik bir havanın hakim olduğu 'Umutun Zeybeği'ni, aynı kurgunun içinde buluşturabildik. Destan, bize müzikal anlatımda geniş olanaklar sağladı.

Enstrümanların kullanımı için de, aynı şeyi söylemek mümkün. Otantik vürmalı çalgıların yoğunluğu, ya da batı sazlarının bunlarla buluşturulması, denemediğimiz bir takım arayışlara yönelmemiz, bilinçli tercihlerimizdir."

Stüdyo, masabaşı çalışmasındaki düşüncelerin, somut ortamıdır. Düşünce kurarken, bazı engeller kimi zaman hesaba katılmaz. Oysa; nesnel, öznel, koşullar, teknik malzeme, eldeki materyal vb. vardır. Sorunları azaltmanın en doğru yolu, yine kendi gerçekliğinden, somuttan hareket etmektir. Somut koşullar üzerinden şekillenen bir soyutlama, ortaya çıkan eserde, büyük oranda karşılığını bulacaktır. Yorumcular, dönüp baktıklarında, tasarladıkları gibi bir şeyi ürettiklerini, gönül rahatlığıyla ifade ediyorlar.

Yorumcular, kasetin kurgusunu oluştururken, bütünü oluşturan parçalar fikrinden hareket ediyorlar. Her parçası bir hikaye olacak ama bu parçalar birleştiğinde, bütünlüklü bir yapı çıkacak. Bunu hedefleyerek oluşuyor destan.

“Çalışmamızın başında yeralan, ‘Meşale’; efektlerle birlikte, destanın; daha doğrusu, Ölüm Orucu sürecinin açılışını yapıyor. ‘Meşale’, destan kurgumuzun ana tema müziği; destanın ilerleyen bölümlerinde, anlattığı duygu ve olaya göre, değişik versiyonlarıyla karşımıza çıkıyor. ‘Meşale’nin, ‘Boran Fırtınası’na bağlanma-sıyla; ölümü, esarete tercih eden Boran Kuşları’nı anlatmaya başlıyoruz. Bu imge, daha sonra benimsenecek ve tutsaklar, birçok kez bu imgeyle anılacak. “Boran”.

“ Koğuş kapısının kapanmasıyla birlikte, hapishaneye giriyoruz. Hapishanede, ‘Voltada Söylenen Türkü’ karşılıyor bizi.

‘Dünyayı Sarsacak Karar’da, ‘Neden Ölüm Orucu?’ sorusunu, cevaplamaya çalışıyoruz.”

“Boran Fırtınası”nın yayınlanmasıyla, toplatma kararı çıkıyor. Fakat, bu seferki, farklı bir toplatma. Kasetin sadece kapağı hakkında toplatma kararı çıkıyor. Televizyonlarda, gazetelerde defalarca yayınlanmış, direnişçilerin fotoğrafları toplatma gerekçesi oluyor. Direnişçilerin, alın bantlarındaki simgeleri, sakıncalı buluyorlar. Bunun üzerine kapağı yeniliyor Yorumcular; teknik bir takım sebeplerle de, “Destan” adıyla tekrar çıkarıyorlar kaseti.

Direnışçiler için, ne söylense az olacağını düşünen Yorumcular; bu kaseti, tüm direnenlere armağan ediyor. Yine, bir kasetin ardından, sevinçleri bile sönmeden, tutsaklığın hasretini yaşamaya başlıyorlar.

"Boran Fırtınası"nın hazırlıkları sırasında, Kemal, Grup Yorum'dan ayrılıyor. Fakat, çalışmanın sonuna kadar, Yorumcularla birlikte çalışıp, tartışmalarını da sürdürüyor. "Kucaklaşma"nın ardından ise, Vefa ayrılıyor. Sumru ise çok daha önce ayrılıyor... Bırakıp gidiyorlar Grup Yorum'u. İnsanın, yeteneklerini hiçbir çıkar gözetmeden, halkı için kullanabilmesi, erdemlerin en güzelidir. Ancak, bunun bilincine vardığı halde, bu yaşam biçiminden vazgeçmesi, bir o kadar acı verici... Üçü de yetenekliydi. Kemal ve Sumru, Grup Yorum'un en eskilerindendi; Devrimci sanatçılık yaşamları boyunca kazandıkları değerleri, şimdi nereye kadar muhafaza edebilirler? Artık ne için yaşayacaklar? Gerçek olan şu ki; kendisi için yaşayan her insan, düzen için yaşar. Eskiden devrimcilik yapmış olsa da, düzeni savunmak gibi bir tercihi olmasa da, düzeni güçlendiren bir kişidir artık o. Grup Yorum'u ve devrimciliği bırakmak; Kemal, Sumru ve Vefa'nın birer tercihleriydi. Bu nedenle erdemli ve onurlu bir davranış şekli değildi.

Milli Güvenlik Kurulu'nun, Şubat 1997'de yayınladığı ve sonradan adı sıkça geçecek olan "andıç"ların birinde, "Susturulması Gereken Sanatçılar"ın da bir listesi var; ve bu listenin başında, yine Grup Yorum.

Yorum üzerindeki baskılar, her yönden sürmeye devam ediyor. 1998 yılından, 1999 yılına uzanan bir yıllık süreçte; Anadolu'da, ancak dört konser verebiliyor Yorum. Hatay-Serinyol'da mahkeme kararıyla yapılmasına izin verilen konser, bölgedeki askeri komutan tarafından tehditlerle engelleniyor. Birçok konsere, güvenlik gerekçesiyle izin verilmiyor, ya da konser izni için emniyete giden organizatörler, tehdit edilerek, dövülerek geri gönderiliyor; başvuruları kabul edilmiyor.

1998 yılıyla birlikte, İdil Kültür Merkezi üzerindeki baskılar da yoğunlaşıyor. Kültür Merkezi'ne, ardarda baskınlar düzenleniyor.

21 Ağustos 1998'de İdil Kültür Merkezi'nin basan polisler, İdil çalışanlarını ve onlarca misafiri gözaltına alıyor. Yorumcular'dan da, İrşad, Fikriye ve Vefa gözaltına alınıyor. Yeni bir komployla, İrşad ve İdil'deki misafirlerden, TÖDEF'li Ersoy Daşkın tutuklanıyor. Bu baskın sırasında, İdil'de olmadıkları için gözaltına alınmayan Özcan, Ufuk ve Hakan; Özgürlük Türküsü elemanı İnan'ı da alarak, ertesi gün İzmit

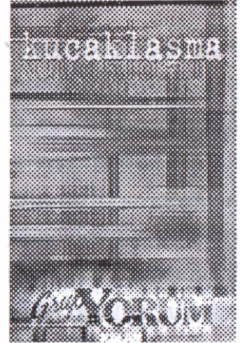
Fuarı'ndaki konseri yapıyor. Bu konserde, yaklaşık 2500 kişiye sesleniyor Yorum. Konser sonrası kulise gelen polis; 1994 yılında, Denizli'de düzenlenen konserden dolayı ceza alan Ufuk'u, gözaltına alıyor. Denizli'deki konserden sonra, Ufuk hakkında düzmece iddialarla bir dava açılıyor ve Ufuk altı ay ceza alıyor. Bu yüzden de, tutuklanmak üzere gözaltına alınıyor Ufuk. İki günlük süreçten, gözaltılar ve tutuklamalarla dolu bir not bırakıyor tarihe, Yorumcular. Her tutuklamanın ardından olduğu gibi yeni katılımlar oluyor. Cihan, Özgür ve Serdar bu günlerde katılıyorlar gruba.

Dört günlük gözaltı süresinin ardından tutuklanan İrşad, Ümraniye Hapishanesi girişinde, askerler tarafından karşılanıyor. Askerler, "Buraya şimdiye kadar kasetleriniz geliyordu. Şimdi siz geldiniz." sözleriyle karşıyorlar İrşad'ı. Diğer yandan da tehditleri var, "Unutmayın!" diyor bir başka asker. "Bu hapishaneye bir girerken; bir de, çıkarken görürsünüz bizi." Gününüzü görürsünüz dercesine.

İrşad'ın ardından, "Boran Fırtınası" ulaşıyor Ümraniye'ye. Bir de, İrşad'ın istediği davul. Ancak, her ikisini de alamıyor tutsaklar. İnat ediyor askerler, vermiyor. Tutsaklar da, kaset ve davulu almak için girişimlerini kesmiyorlar.

Her gece saat, 03:00' te, müzik setinin sesi sonuna dek açılıp, tüm hapishaneye, Yorum dinletiliyor. Tutsaklar, teybi kapattıklarında ise, askerler, olanca güçleriyle davulu çalmaya başlıyor. Bu, davulu ve kaseti alana dek sürüyor.

KUCAKLAŞMA

"GELİYORUZ"UN ARDINDAN, "Feda"ya uzanan sürece dek, Yorum, farklı tarzlarda ki kasetleriyle ulaşıyor dinleyicilerine. 1993 yılında, gündemlerine aldıkları enstrümantal kaset fikrini, hapisler ve cezalar sebebiyle, rafa kaldırmak durumunda kalıyor Yorumcular. 1998 yılında, destanın hemen ardından, bu projeyi gündemlerine alıyorlar.

Enstrümantal müzik, konusunu ve duygusunu kendinde taşır. İçerikten daha çok, biçimle ilgilidir ve bu yanıyla değerlendirildiğinde, zaman zaman sözlü müzikte geri planda kalabilen pek çok enstrümanı ve bu enstrümanların ifadesini öne çıkartır. Sanatçı ve dinleyici arasında, sözsüz bir iletişim aracıdır. Hemen her kasetlerinde, enstrümantal parçalara yer veren Yorumcular, bu çalışma-

larını, bir albümde toplayıp, dinleyicileriyle paylaşmak istiyor.

"Müzikal formlar açısından bakıldığında, "Kucaklaşma"da pek çok form var. Türkü, şarkı ve marşın yanısıra, daha çok film müziklerine yaklaşan ve senfonik formlara yakın çalışmalarımız da var. Zaman zaman insan sesleri ile de beslediğimiz bu çalışmanın en zor yanını, düzenleme aşaması oluşturuyordu. Ülkemizde, kulağı genel olarak sözlü müziğe alışkın bir dinleyici kitlesi bulunduğu gözönüne alındığında, bu zorluğun önemi daha iyi anlaşılabilir. Sözlü çalışmalarda, parçanın yükünün bir kısmını söz taşır. Burada, söz de olmayınca, bir çok enstrümanı hem ayrı ayrı, hem de, bir bütün halinde değerlendirmek ve birbiriyle kaynaştırmak zorunda kalınır. "Kucaklaşma", bu yanıla söze verdiğimiz önemi, müziğe, düzenlemeye de verip vermediğimizin bir göstergesidir.

"Kucaklaşma"da, "Cemo" gibi, Yorum'un en sevilen şarkılarından biri de, enstrümantal olarak yer alıyor. Bu, kimi dinleyiciler tarafından benimsenmeyip, yumuşatılmış bir versiyon olarak değerlendiriliyor.

"Kucaklaşma"nın yayınlanmasıyla, birçok, televizyon kanalı, çeşitli haberlerde fon müziği olarak kullanıyor müzikleri. Aynı şekilde birçok radyo da kullanıyor. "Kucaklaşma", Yorum'un daha geniş kesimlerce de, tanınıp, sevildiği bir kaset oluyor.

İDL KÜLTÜR MERKEZİNE BASKINLAR

Kucaklaşmanın yayınlandığı günlerde, Erzincan'da yapılan konser başvuruları, ardarda reddediliyor. Şubat ayı içinde, Türkiye'nin gündeminde, önemli bir olay yaşanıyor. Abdullah Öcalan, Amerikanvari bir kaçırma operasyonu, Türkiye'ye getiriliyor. Bununla birlikte, siyasi iktidar, büyük bir milliyetçilik dalgası başlatıyor. Tüm bu sıcak gündem üzerine, Yorumcular da önlemlerini alıyor. Artık, her türlü operasyona maruz kalabileceklerini düşünüyorlar. Öcalan'ın yakalanmasından iki gün sonra, demokratik kitle örgütlerine yönelik ilk operasyon, İdil Kültür Merkezi'yle başlatılıyor.

Yorumcular ve İdil çalışanları, bu baskını, barikatlarla karşılıyor.

"İdil, çok büyük bir yerdi. Direnişi uzatmak için çok uygun ama barikatları her yere kurabilmek için; çok zorlu bir yerdi. Polisler, saatlerce uğraştılar girebilmek için. Onları şok eden, barikatların kurulmasıydı ama daha ötesi de vardı. Girişteki parmaklıklı kapıyı açmak için, camı kırmanın yeterli olacağını düşünüyorlardı. Bilmedikleri şey ise, camın kırılmaz cam olduğuydu. İlk darbeden sonra silahlarının kabzası camdan tepince, yüzlerinin aldığı şekil görülmeye değerdi".

Bu baskında, Fikriye, Vefa ve Cihan'la birlikte onbir kişi gözaltına alınıyor.

Yorumculuk, dışarıdan bakanlar için kolay akıl sır erdirilebilecek bir şey değildir. Gözaltından çıkanlar, daha yaraları iyileşmeden, Ankara'da sahneye çıkıp dört bin kişiyi coşturuyor.

"Perdenin önü ve arkası. "Güzel taraflardan biri de bu. 1996'da, ölüm orucu başlamak üzereyken, iki gün üstüste gözaltına alınmıştık. Serbest kaldıktan sonraki gün de, klip çekimimiz vardı. Çekimden önce, makyöz, suratımızdaki yaraları kapatmak için, iki kat fazla makyaj malzemesi kullanmıştı. Klipte suratlarımız parıl parıl. Klibin beş gün sonrası da, yeni bir operasyona maruz kalmıştık. Devamı tutsaklıklar olan bir operasyon."

İdil'e yönelik baskınların periyodu, bir aylık sürelerle düşmeye başlıyor. Devrimciler açısından önemli günlerin yıldönümleri söz konusu olduğunda, barikatlar İdil'e kurulmaya başlanıyor. 11 Mart-17 Mart

arası günlerde, barikatlar hiç kalkmıyor. 20 Mart, Newroz'un arefesi ve İdil'de, Yorum konseri var. İstanbul'daki tüm devrimci kurumlar, aynı gün basılıyor. Konserin başlamasına birkaç saat kala, yavaş yavaş gelen seyircilerle birlikte, poliste giriyor İdil'e. Önce kimlik kontrolü... Ardından, gözaltılar başlıyor. Yorum'dan Ufuk, Özcan, Cihan, Serdar, Özgür, Vefa, Fikriye gözaltına alınıyor. Otuz altı kişi de yanlarında. Hepsi, ertesi gün bırakılırken, Ufuk ve Özcan tutuluyor. Ufuk, gıyabi tutuklaması olduğu gerekçesiyle, Asayiş Şubeye götürülüyor ve iki gün daha kalıyor gözaltında. Gözaltından çıktığında, aldığı darbelerden dolayı, ağrılar çekiyor Ufuk. Hemen hastaneye götürülüyor. Sonuç, Yorumcular'ı öfkeliendiriyor. Eğer, biraz daha geç kalınsa, ölebileceği bir tehlike yaşıyor Ufuk. Hemen, ameliyata alınıyor. Birkaç gün hastanede kalıyor. Yorumcular da, basın açıklamalarıyla hem durumu protesto ediyor, hem de kamuoyunu, işkencelerden "bir kez daha" haberdar ediyor. Bu baskında, İdil'in sinema salonu da mühürleniyor. Dört yüz kişilik, içinde birçok sanat etkinliğinin yapıldığı bu salon, o tarihten sonra, mühürlü kalıyor.

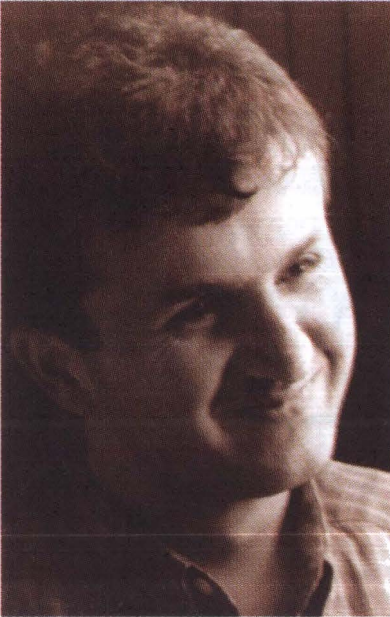

UFUK'LA SON KEZ SAHNEDE

2 Ekim 1999'da, İstanbul Esenyurt'ta. Rifat Ilgaz Sahnesi'nde üç bin kişiye sesleniyor Yorum.

Esenyurt, merkezden uzak ama emekçilerin, yoksulların yoğun yaşadığı bir yer. Konser, coşkuyla geçiyor. Birkaç gün sonra da, Yargıtay'dan Ufuk ve Kemal'in hapis cezalarının onanması kararı çıkıyor. Ufuk'un son konseri oluyor bu. Tüm keyfiyetlere, baskılara olduğu gibi, teslim olmama cevabı, gecikmeksizin geliyor. Teslim olmuyor Ufuk. Belki, sahnenin, İdil'in havasını soluyamayacak ama gene Yorumcu olmaya devam edecek. Yorum'un çalışmalarında, geçmişte edinilen deneyimlerin ışığında yer alacak; aktif bir Yorumcu olarak, devrimciliğini sürdürecektir.

Bu konserin hemen ertesinde, Özcan ve İrşad'a, Ali Haydar Çakmak isimli gerillanın cenazesine katıldıkları için, üç yıl dokuz ay hapis cezası veriliyor. Bu dava, Yargıtay aşamasındayken, Şartlı Salıverme Yasası gereği düşüyor.

DEPREMLERDE, HAPİSHANELERDE ÖLÜM BİZE

143

17 Ağustos 1999. Saat 03:02... Onbinlerce insanımız; halkımız, enkaz yığını altında can veriyor. Deprem, bir doğa olayı; ancak, onbinlerce insanımıza, evini, yerini, yurdunu, mezar eden bu mu? Yoksa, domino taşları gibi yıkılan evleri inşa eden müteahhitler mi? Acılarımızın üzerine anlatılan, hep Takdir-i İlahiler'le, vicdansız müteahhitler oldu. Gerçek sorumlular gizlendi. Acıları, başka yerlere yönlendirildi. Öfke, yine de hedefini görüyordu. Bu müteahhitleri yaratan, bu zihniyeti besleyen, insanlarımızın kaniyla, canıyla semiren bu düzene lanet okunuyordu. Mezarsız gidenler, kayıplar, acılar... Gelmeyen, geciken, cebe indirilen yardımlar. Yine, kendi yarasını sarıyordu halk. 17 Ağustos ve 12 Kasım Depremleri, halkın sorunlarını, yine örgütlenmiş bir halkın çözeceğini gösteriyordu.

26 Eylül 1999... Can almaya gelmişlerdi. Dört duvar ardındakilere sesleniyorlardı "Teslim Olun!" diye. Cevap netti, "Öleceğiz ama teslim olmayacağız!"

Ulucanlar Hapishanesi'nde, on devrimci, zulmün ateşi altında; kimyasal silahlarla, bombalarla yakılarak, kurşunlanarak katledildiler. Ulucanlar Katliamı, egemenlerin, hücrelere kanla geçeceklerinin göstergesiydi.

SEÇMELER

“BİZİM İÇİN ‘Seçmeler’, ne bir nostalji kasetidir; ne de Grup Yorum tarihindeki seçme şarkıları biraraya toplama düşüncesiyle, alelacele oluşturulmuş bir kaset... Seçmeler, bizim için, bir yanıyla belge niteliği taşımaktadır. Zorlu süreçlerden, fırtınalardan dimdik çıkabilmenin belgesi. Önümüzde uzanan uzun yıllara, geçmişimizin ışığını taşıyan bir çalışmadır.

15 yıl boyunca, haksızlıklara, sömürüye karşı, halkın yanında saf tutan; bu taraflılığın bedelini, tereddütsüz ödeyen grubumuzun, birikimini gözden geçirmesi ve bunu dinleyicilerimizle paylaşma düşüncesidir.

Ne mutlu ki, 15 yıl içinde adımızı lekeleyecek hiçbir şeyin altına imzamızı atmamıştık. Dürüstlüğün, saflığın, temizliğin savunucusu olmuş; ayaklarımızı vatan topraklarına basmıştık”.

15 yıl bir insan için büyük bir deneyim olmayabilir baskılara rağmen, yoluna devam eden Yorum gibi bir topluluk için önemlidir.

“Ne çok şey yaşamışız... Üniversitelerin, Nisan Direnişleri, grevler... Zonguldak'ta, madencilerle birlikte atan yüreklerimiz... Görüş kabinlerinde, o küçücük mekana sığmaz coşkudaki konserlerimiz...

Konser salonlarını yıkarcasına atılan sloganlar, çekilen halaylar; binlerce, onbinlerce isyankar haykırış ve küçücük kondu odalarında ki, miting heyecanında konserler.

Saymaya kalksak, çetelesi tutulamayacak kadar çok konser yaşı, gözaltı, tutuklama, hapis cezası...

Biz, halkın türkülerinin, zulmedenler için ne kadar korkutucu olduğunu; halkın isyanının, nasıl uykularını kaçırdığını, sadece

kitaplardan değil; hayatın içinde, yaşayarak öğrendik. Öğrendiğimizi öğrettik, anlattık. Deneylerimiz, tecrübelerimiz, gelecek yıllara birikim oldu.”

Bu kitabın yayınlanma ve yazılma gerekçeleriyle, “Seçmeler”in hazırlanışını, aynı temelde bağdaştırıyor Yorumcular. Deneyimlerin aktarılması ve deneyimlerden yararlanma. Çünkü, yürünecek uzun yollar var.

Bu kaseti hazırlarken kolaycı bir yaklaşımı benimsemiyor Yorum. O yüzden diğer seçme kasetlerle aynı kefeye konulmasına karşı çıkıyor. “Güleycan”, “Doğacak Güneş Gibi”, “İnsan Pazarı” şarkılarını yeniden düzenliyorlar. “Dağlara Gel”, “Mısri Kız”, “İnsanların İçindeyim” şarkıları ise, aynı düzenlemeyle ama akustik enstrümanlarla kaydediliyor. Bunun dışındaki şarkılar ise, eski halleriyle konuyor kasete.

“Şarkıların, o halleriyle, yeterli olup olmayacağı, temel noktamızdı. Büyük bir bölümü, yeniden düzenleme gerektirmiyordu. Bir hobi olarak ele almak bize doğru gelmiyordu. Bir de, ‘Cemo’, gibi bir şarkıyı yeniden düzenlemek bizi bile aşardı. Bu parçanın tek bir notası bile bizim olmaktan çıkmıştır. ‘Cemo’ tam anlamıyla, halklaşmıştır. ‘Cemo’yu bu haliyle koymak, en doğrusuydu.”

“Seçmeler”, Yorum dinleyicilerinin tepkisini çekmiyor değil. Yeni bir kaset istiyorlar Yorum’dan. Bu arada, Yorum’un üretkenliğinin bittiği yönünde spekülasyonlar üretilmeye başlanıyor.

“Bu tip söylentiler karşısında, içimiz, gayet rahattı. Ne kadar üretip, üretmediğimiz, sadece bizim bildiğimiz bir şeydi. Ve bunu tartışmaya gerek görmüyorduk. Kaldı ki, bu tartışmalar, her dönem çıkmıştır. Bu tip şeyleri çok iyi niyetli bulmuyoruz. Böylesi insanlar için, bizi olumsuzlayacak şeyler hep vardır. Yorum tarihi boyunca, benzer söylentiler türetilmiştir.”

9. BÖLÜM

F TİPLERİNE KARŞI ANALARIN SESİ YÜKSELİYOR

149

“Seçmeler”in yayınladığı günlerde, tecrit, siyasi tutsakları bekleyen yeni bir baskı aracıydı. ‘90’ların başından bu yana, siyasi iktidarlar, tecriti hayata geçirmeye çalışıyor ama tutsakların direnişi sonucu geri adım atmak durumunda kalıyordu. Bu kez, uzun soluklu bir süreç başlıyor. Her iki cephe de bu sürece hazırlanıyordu.

Siyasi iktidar, emperyalizmin onayı ve desteğiyle, Türkiye’de yeni bir devir açmayı istiyordu. Yıllardır uğraştığı ve başaramadığı, devrimci hareketi bitirme operasyonunu sonuçlandırmak istiyordu. Bitirmenin yolu, devrimcilerin önderlerinden, en dinamik güçlerinin imhasından geçiyordu. Bu ülkenin hapishanelerini, 12 Eylül cuntası bile teslim alamamıştı. Eğer, bu kez, başarılılabilirse; yani hapishaneler teslim alınırsa, tecrite alınan sadece tutsaklar olmayacaktı; bütün Türkiye halkları tecrite alınacaktı.

Bu artık bir direnme savaşıydı. Hapishanelerle sınırlı kalmayan direnişin her yana yayıldığı; devrimin ve devrimciliğin sahiplenildiği bir direnme savaşı.

Anaların sesi yükseldi ilk. 12 Eylül’ün ilk günlerinden bu yana, evlat sevgilerine, vatan sevgisini bağlayıp; bembeyaz başörtüleriyle alanlara çıkan analar, yine en öndeydi. Ve onların örgütlü gücü TAYAD...

Yaşlılık, yorgunluk nedir bilmeden, günlerce dolaşıp anlattılar; basına, aydınlara, halka. Toplantılar düzenlediler, paneller yaptılar, basın açıklamaları, eylemler... Herkes duydu seslerini, herkes gördü iktidarın zulmünü. Anaların seslerini boğmak için, jopladı, gözaltına aldı, tutukladı ama analar anlattılar F tipini. Artık, kimse, bilmem diyemezdi. Kör gözlere gösterdiler, sağır kulaklara duyurdular. Suskunluk varsa eğer, bu dilsizlikten değil, vicdanın ölümündendi.

Analar, yalnız yürümedi o yolu; yalnız joplanmadı. İşçiler, gençler, memurlar, sanatçılar da yanlarındaydı.

Yorumcular, hem kültürel, sanatsal etkinliklerle, hem de devrimci kimlikleriyle, bu kampanyanın içindeydiler. Kampanyanın başladığı günlerde, önce İrşad, ardından da Fikriye ayrılıyor gruptan. İrşad, hapishaneden tahliye olduktan sonra başlıyor sorunları ve tartışmalar sonuç vermiyor. “Seçmeler”in çalışmalarına katılmıyor; kaset çıkmadan da

150 ayrılıyor. Fikriye de, albümün kayıtları bittikten sonra, ayrılıyor. Albüm yayınlandığında, adı grup elemanı olarak geçiyor. Bu süreçte katılıyor gruba, Beril ve Ali. Beril genç ve gelişmeye açık biri. Ailesi, kendi eliyle yolluyor Beril'i, Grup Yorum'a. Kavganın içindeki, güzel, olumlu örneklerden biri olarak yazılıyor, Yorum'un hanesine.

Yorumcular, 2000 yılının o çok sıcak geçen yazında; 12 Temmuz'da, Esenler'de, "Hücre Tipi Hapishanelere Hayır" eyleminde; 15 ve 16 Temmuz'da, TAYAD'lı ailelerin protesto açlık grevinde, türküler söylediler.

17 Temmuz'da, "Nükleer Santrallere Hayır!" adında birçok kurumun ortak organize ettiği gecede, Harbiye Açık Hava Tiyatrosu'nda, 4000 kişiye seslendiler. Polisin, organizasyon komitesine, Yorum'un sahneden indirilmesi baskısına karşı; sürpriz olarak sahneye çıkan Yorum'u, 4000 izleyici bağrına bastı. Burada da, tecriti ve tecrite karşı mücadeleyi anlatıyordu Yorum.

19 Temmuz'da, sanatçıların da katılımıyla, bir günlük açlık grevini organize eden Yorumcular; Anadolu'da verdikleri konserlerde de, bu mücadeleyi anlatıyorlar. Bursa'da, Didim'de, Hacıbektaş'ta; türküler, F tiplerine karşı söylendi.

İdil Kültür Merkezi'nin, o sembolleşmiş binası yoktu artık. Şimdi, alacele tutulan tek odalı büroda; FOSEM'liler, Tavırcılar, kampanyada üstlerine düşenleri yapıyor; sergiler, özel sayılar, broşürler hazırlanıyor.

Temmuz ayında, TAYAD'ın başlattığı, Ankara Yürüyüşü; yol boyunca, tüm illerde saldırıya uğruyor. Gözaltılar, yaralılar, öldü sanılıp, polis tarafından yola atılanlar, oturma eylemleri... TAYAD'lılar, Ankara'ya vardığında, içlerinde sağlam kalan yoktu. Yorumcular ve İdil çalışanları da oradaydı. Kimi, boynu zedelenmiş, kimi, burnu kırılmış halde, döndüler İstanbul'a. Ankara'da, Bakan Hikmet Sami Türk'ten, tüm bunların hesabını sorup gelmişlerdi. Analar, Bakan'ı koltuğunda küçültüp; inanç ve öfkeleriyle ezip, gelmişlerdi.

Döndüklerinin ertesi gününde, Sultanahmet Adliyesi'ndeydi yürüyüşçüler. Onca saldırı için, suç duyurusunda bulunmaya gitmişlerdi ki, yeni bir saldırıya maruz kaldılar; gözaltına alındılar. Bu saldırıda, Cihan'ın uyluk kemiği kırılıyor ve uzun bir süre çalışmalara katılamıyor, konserlere çıkamıyor.

DİLDEN DİLE DOLAŞACAK BİR DESTAN ÖLÜM ORUCU BAŞLIYOR 151

Anaların feryatları; öfkenin keskinliğinden, delip geçiyor bedenleri. Hapishanelerdeki devrimci tutsaklar, "Artık sıra bizde." deyip, başlatıyor o büyük direnişi. Artık içerisi dışarı; dışarı da, içeri oluyor. Ayrı gayrı kalmıyor. 20 Ekim 2000'de, tutsaklar, süresiz açlık grevini başlatıyor. Direnişin otuzuncu gününde, özenle hazırlanmış kızıl bantlar, alınlara takılıyor. Direnişin adı artık, Ölüm Orucu. Zafere dek, kararlılıkla sürecek bir direniş başlıyor. Onlarca tabut kalkacak, omuzlar nasırlaşacak, ihanetler yaşanacak ama dünyanın gördüğü, göreceği en kararlı direniş sürecek. Sakatlıklar, şehitler, zulmün kara yüzü; elindeki kan. Kızıl bantlılar; sıraya girmişçesine, birbirini yalnız bırakmayan, yoldaşlığın ne olduğunu bilenler de yüzakı.

Anaların, tüm TAYAD'lıların direnişe desteği, dışarda, destek açlık grevleriyle sürüyor. Onlar da; yeni bir dönemi başlatacak, kararlılık içindeler; onlar da, ölüm orucu silahını kuşanıp, cepheyi büyütüyor.

Yorumcular da, tüm bu direniş süreci içinde, sanatçı kimlikleriyle ama devrimci olduklarının bilinciyle mücadele ediyor. Eksik kalıyor, zaafılar yaşıyor ama hep direnişçiler için, neyi ne kadar çok yapabileceklerinin tasasını güdüyor. İdil Kültür Merkezi, tüm çalışanlarıyla, TAYAD'lıymışçasına, süreci yaşıyor. Alanın tüm üretimleri buna yöneliyor. Tüm Yorumcular, tutsak yakını değil mi zaten. Aynı havayı soluduklarına, aynı şeylere gönül verdiklerine göre, akrabalıktan daha yakınlar; yoldaşlar.

19-22 ARALIK 2000 FAŞİZM NEDİR DİYE SORMAYIN

Ölüm Orucunun altmışıncı gününe gelindiğinde; içerde ve dışarda, çok hareketli günler yaşanıyor. Hapishanelere, pazarlıkları sürdüren heyetler girip çıkıyor; dışarda, eylemsiz gün geçmiyor. Herkesin gözü, kulağı hapishanelerde.

18 Aralık günü, tüm görüşmeler kesilmişti. Bakanlık, birkaç taviz vermiş gibi görünüyor; direnişin alelacele bitmesini savunan “yılığınlar”, bunlara razı olunmasını istiyordu. 18 Aralık gecesi, Başbakan Bülent Ecevit, televizyonlarda, ertesi günün, bambaşka bir gün olacağını müjdeliyordu.

19 Aralık sabahı; tüm hapishanelere, Cumhuriyet tarihinin en büyük operasyonu düzenlendi. Direnişi bitirmek için yapılan bu saldırının adı, “Hayata Dönüş”. Bu operasyonda kullanılan gazlar, atılan bombalar ve yakılan kurşunlar onbinlerle ifade ediliyordu.

Yirmi sekiz devrimcinin katledildiği operasyonu, büyük bir zafer duygusuyla ifade eden Adalet Bakanı, en az iki yüz ölü beklediklerini ama yirmi sekiz kişinin öldüğünü; bunun da, operasyonun ne kadar insani olduğunu, göstergesi olduğunu belirtiyor.

23 Aralık’ ta, dönemin İçişleri Bakanı Saadettin Tantan, tüm basına etraflı bir brifing vermek üzere, salona geldiğinde, tüm televizyonlar, canlı yayında.

Tüm Yorumcular, bu açıklamayı izliyor. Tantan’ın açıklamalarını destekleyen barkovizyonda, kendilerini görüyor Yorumcular. O, ünlü siluet logolarını. Fondaki anlatıcı “örgütün” yayın organlarını ve kollarını sayıyor. Yorum da içinde. Tavır Dergisi de sayılıyor. Açıkta, Bakan tarafından, hedef gösteriliyorlar.

Bu olayın ardından, Bakan aleyhine, suç duyurusu yapmaya gittiklerinde, savcı şaşırıyor. Böyle bir şeyin olabilirliğine, ihtimal vermiyor. Ancak, Yorumcular kararlı; Saadettin Tantan hakkında suç duyurusunda bulunuyor. Takipsizlik kararı çıkacağını bile bile.

EYLÜL

ÖLÜM ORUCUNUN başladığı günlerde çıkması planlanan ve Ulucanlar Katliamı'nın yıldönümüne yetiştirilmesi hedeflenen, "Eylül", 19 Aralık Katliamı'nın ardından, katliama, kültür cephesinden bir cevap olarak yayınlanıyor.

Yorumcular, bu parçayı, diğer gruplarla ortak okumayı düşünse-ler de, yürütülen tartışmalar, başka yöne kayıyor ve Yorumcular, ken-di albümleri üzerinde yoğunlaşıyor. Albümün kayıtlarında, Bulutsuz-luk Özlemi'nden Nejat Yavaşoğulları ve o güne dek, Yorum çalışmalara bağlamasıyla katılmış Engin Arslan da vokalleriyle yer alıyor. Pi-yasadaki tabiriyle, single denen, tek parçalık bir albüm bu. Yorum'un da, ilk kez denediği bir şey.

Bu albümün öncesinde başlayan tartışmalarda, klasik kaset peri-yodunu aşan, değişik türde ve tarzda çalışmalarla, sürekli üretim tar-zını hedefliyor Yorumcular. "Eylül", bunun bir örneği oluyor. İlerde, yeni örneklerle de, yer vermeyi hedefliyorlar.

"Eylül"ün, enstrümantal versiyonunun da yer aldığı albümde, "Bo-ran" isimli kısa filme yaptıkları müziklerden, ikisine de yer veriyor Yo-rumcular. "Analar" ve "Sesleniş", beğenilen iki enstrümantal parça oluyor.

"Eylül"ün dinleyiciye sunulduğu gün, Yorumcular ve İdil çalışanları, farklı bir heyecanı yaşıyor. Orta metrajlı bir filme imza atan Yorumcular'ı, filmin galasının heyecanı sarıyor.

Ulucanlar Katliamı'nın, anlatıldığı bu elli beş dakikalık filmin yönet-menliğini, Yorum'dan Hakan yapıyor. Çoğunluğu, amatör oyuncular-dan oluşan filmde; iş başa düşünce; Yorum'dan, Özcan da rol alıyor.

154

17 Ocak 2001'de hem "Eylül", hem de "Gerçek Hikaye"yi sunuyor Yorumcular, sevenlerine. Beyoğlu Muammer Karaca Tiyatrosu'ndaki galada, Ölüm Orucu'nu dışarıda yürüten TAYAD'lılar; Şenay Hanoğlu, Gülsüman Dönmez ve Zehra Kulaksız'la birlikte, dört yüz izleyici var. Bu filmle birlikte, İdil Kültür Merkezi'nin bünyesinde, İdil Yapım kuruyor. İdil Yapım, birçok filmin yapımcılığına da imza atıyor.

"Eylül"le birlikte, İnan'da gruba katılıyor. İnan; Özgürlük Türküsü'nden, Yorum'a geçiyor. Bunun öncesinde de, defalarca Yorum'la sahneye çıkan İnan; Yorum Korosu'ndan yetişip geliyor Grup Yorum'a.

“ALAMUT KALESİ” BOĞAZ’IN TEPELERİNDE

2001 Şubat-Mayıs aylarında, yurtdışı turnesine çıkan Yorumcular, aynı dönemde, “Gerçek Hikaye”nin yurtdışı galalarına da katılıyor. Bu üç aylık turnede, yeni hazırladıkları albümün hazırlıklarını da sürdürüyor, şarkılara son şeklini veriyor.

Her dönem olduğu gibi, yurtdışına çıkamayan Yorumcular var. Pasaport alamadıkları için, turneye katılamayan Yorumcular; İstanbul’da, tarihin önemli bir kesitine tanıklık ediyor, bu tarihin bir parçası oluyor.

İstanbul’da, etekleri Boğaza dökülen bir semt vardır. Adı, hep direnişle özdeşleşmiştir. Küçük kondularında, kondulara götüren daracık yollarında, bu ülkenin devrimcilerinin teri, emeği, ayak izleri vardır. Yıkım ekiplerine, mahalleyi yerle bir etmeye gelen çevik kuvvete karşı, halkla birlikte, halkın önünde set kuran devrimciler.

İstanbul’da, direnişle özdeş bir mahalle; Sevcan Yavuz’la, Hüsnü İşeri’yle, özdeş bir mahalle; Küçük Armutlu. Şimdi, tuğlasını dizen, yolunu düzleyenler için direnişte.

Açlık grevini, ölüm orucuna dönüştüren TAYAD’lı aileler; bu mahallede, küçük bir evde, “Hiçbir demokratik kitle örgütü yer vermediği için, burada direniyoruz!” yazılı bir dövizin altında açlığı sürdürüyor. Eşi, sevdiği tutsak olan Şenay Hanoğlu, göğsüne çocuklarını basıp, açıyor evinin kapısını; yanında, kendi gibi bir emekçi, Gülsüman Dönmez; gencecik bir gül, Zehra Kulaksız. Küçük bir evde başlayan direniş, bir mahalleye yayılacak; iktidarın, direnişi sürdürenlere uyguladığı, tahliye oyunu, bu mahallede bozulacak.

Onlarca direnişçi, bu mahalleyi, yepyeni bir kültürün yeşerdiği bir yurt haline getiriyor. Bunun için, iktidarın hedefi olacak; bunun için, yığınaklar görecektir Armutlu. Direnişçilere götürülen karanfiller, suçlu olacak. Bunun için, umudun kalbi orada çarpacak; tüm direnişçilerin dilinde, adı Alamut olacak.

Yorumcular, burada saniye saniye yazılan tarihi, belleklerine not etti. Tavırcılar, yazdı, anlattı, fotoğraflar belgeledi.

KÜÇÜCÜK BİR EVDEN DÜNYAYA YAYILAN TÜRKÜLER

Armutlu girişlerinin, polislerce tutulduğu günlerde; arabalardan inilip, çamura batana kadar yüründüğü yollarda; küçücük bir odada, kocaman, parıltılı bir çift göz, hayatın son günlerini süzüyordu.

Yorumcular, polis barikatlarına takılmadan ulaştıkları mahallede, evin kapısını, utangaçça tıklıyordu. İçerdeki, sadece bir direnişçi değil; İçerde yatan; sosyalizme bağlılığın, bir ömrü devrime adamanın sembolü; Sevgi Abla; Sevgi Erdoğan.

“Özel olarak çağırılmıştık. Son bir konser vermemizi istiyordu. Bizi, son kez dinlemek istiyordu. Sırtımızda, bağlama ve gitarımız; kapıdaki refakatçiye, bizi beklediğini söyledik.”

Refakatçi, Sevgi Erdoğan’ın dinlendiğini, bakıp geleceğini söylüyor ama Yorumcular, bir an bile bekletilmeyeceklerinden, o kadar eminler ki.

İçeri girdiklerinde, görüyorlar Sevgi’nin gözlerindeki ışığı. Hafızası taptaze. Erimiş vücudunu, bir milim bile oynatamıyor ama gözleri, kalkıp kucaklıyor onları.

“En son, sekiz yıl önce karşılaşmıştık ama o unutmamıştı beni ve kaldığımız yerden devam ediyormuşuz gibi devam etti sohbete.”

Hakan, o taptaze zihnini anlatırken, şaşkınlığını bu sözlerle belirtiyor.

Feda’dan şarkılar söylüyor Yorumcular. Hiçbir konser, onları böyle titretmemiştir. Böyle ağlamaklı söylememişlerdir, o coşkun türküleri. “Sevgi Erdoğan, tarihimizi anlatıyordu bize.”

Sonrasında, birçok defa yanyana geldiler. Hepsinde, Sevgi Erdoğan anlattı, öğretti onlara. Son nefesini vereceğini bilse de, Yorumcular’a “Şöyle bir şarkı olabilir mi, ne dersiniz?” demekten, hayat dolu olmaksızın vazgeçmeyecekti.

Son nefesine kadar, devrimciliği öğretiyordu.

Başucundaki fotoğrafa bakıyordu. Eşine, sevdiğine, İbrahim Erdoğan’a bakıyordu. “12 Temmuz’u görmeden, 12 Temmuz anmasını yapmadan şehit düşmeyeceğim.” diyordu. 12 Temmuz 2001 günü, yattığı yatakta yaptı anmayı. 14 Temmuz’da, akşama doğru, son görevini yapmanın huzuruyla, kapadı gözlerini. Sevgi Erdoğan, paslanmış yüreklerin üzerindeki, silinmez denilen kiri bile sökecek gözlerle ve inanca sahipti.

“SÜRMENELİM” KLİP OLUYOR

Tüm hazırlıklar sona ermişti, Beşiktaş Kültür Merkezi'nin kapısına yanaşan kamyonundan inen malzemeler, telaşla içeri taşınıyor. BKM'nin fuayesinde bir grup halkoyuncusu, son provalarını yapıyor. İçerde, Yorumcular, kendilerine dönen kamerayı, utana sıkıla odadan çıkarmaya çalışıyorlar. Makyaj, onların, pek alışık olduğu bir şey değil; İdil'den gelen kameraman da pes etmeye niyetli değil. Yorumcular, hazırlıklarını sürdürdükleri, “Feda”dan, “Sürmenelim” isimli şarkılarına, klip çekiyor. Gene, kendi göbeklerini kendileri kesmiş; kliplerini kendileri çekiyor.

Işık ekibi, kameramanlar; hepsi, gönüllü olarak, bu çalışmada yer alıyor. Günler öncesinden hepsi, kendi olanaklarıyla malzemelerini topluyor.

O gün, Yorumcular için, yine bir ilk gerçekleşiyor. Bütün bir gün boyunca çalışıyorlar. En çok, Özcan zorlanıyor çekimlerde. Kamera, kayda girince, tüm rahatlığı uçup gidiyor sanki ama sonunda istenen sonuç alınıyor. Karadeniz'in, o hırçın kimliği, bıçak oyunundaysa; mizahı ve güleç yüzü; klibin başındaki, o yalın Karadeniz bakışları ve yüzündeydi. Klip, bir müzik kanalında, bir ay boyunca gösteriliyor. Daha sonra da, “Feda” ile birlikte, hediye olarak verilen VCD'de yeralıyor.

“Feda”nın kayıtların ve klibin kamera arkasından görüntülerinin yer aldığı VCD'de, Yorumcular'la röportajlar da yeralıyor. Bu VCD; içeriği itibariyle, Türkiye'de, ilk olma özelliği taşıyor. Yorumcular, müziklerini ve çalışmalarını zenginleştirecek arayışlarına devam ediyor.

FEDA

“BEREKETLİ, YEMYEŞİL vatanımız, şimdi beyaza boyalı bir hücre. Zülüm dayatıyor kendini... Bir yol ayırındayız... Ya, gökyüzü masmavi parlayacak üstümüzde, güneş, yeniden ısıtacak kemiklerimizi; ya da birer ikişer düşeceğiz toprağa; onu yeniden yeşertmek için. Bir yol ayırındayız... Ya, düşüncelerimizi toprağın derinliklerine gömüp; emirlere diz kırıp yaşamaya alışacağız ya da düşüncelerimizle yaşamak için öleceğiz. Son bir kez; en gür sesimizle söyleyeceğiz türkülerimizi; onları çocuklarımıza öğreteceğiz; dostluğun, kardeşliğin, paylaşmanın, tokluğun ve adaletin türkülerini...

Son bir kez alacağız halaydaki yerimizi. Son bir kez naralar yollayacağız gökyüzüne; 'Kork bizden şeytan imparatorluğul Biz yüreğimizdeki ölüm korkusunu sildik. Açlığı açlıkla, ölümü ölümle vuracağız. Öyle bir direneceğiz ki; toprak ürün vereli, insan aklını kullanalı, böylesini görmemiş olacak. Bilim, insanı yeniden inceleyecek. Bağlılık, özveri yeniden tanımlanacak. Eğer, tarihin sayfalarına not düşen bir el varsa, bizi yazarken ürperip, titreyecek. Bizi okuyan gözler, büyüyecek. Tek bir silahla vuracağız seni. Tanklarla, topraklarla değil, alnımızdaki kızıl bandımızla vuracağız.

19 Aralık tarihinde yaşanan o büyük katliamda; adını, dünya durdukça onurla, namusla yanyana yazdı. Aynı hapisanede; alev makineleriyle, kahkahalar atılarak yakılan kadın yoldaşlarını korumak için, tutuşturdu bedenini. Yoldaşlarının yanına ulaşmadan, sıkılan kurşunlarla düştü. Fırat, Ölüm Orucu Direnişçisiydi.

Altı kadın... Yüzleri, bize çok tanıdık; sesleri, sözleri. Bizim gibiydiler. Tek farkları, sevdanın ağırlığı daha bir hınçla çökmüştü içlerine.

160 Altı, on, on beş kadın... Bir koğuştta, hayatı paylaşıyordu; coşkuyu paylaşıyordu. Birinin hastalığı, hepsinin yüreğini burkuyordu. Hatalarıyla, güldükleri, ağladıklarıyla... bizim insanlarımızdı onlar; bu vatanın kadınları. Altı kadını diri diri yaktılar.

Yıkıntıların arasından, meşaleler yükseliyor. Kadınlar, bizim kadınlarımız, ablalarımız, kardeş dediklerimiz, analarımız, devrime meşale oluyor. Sesleniyorlar, 'Yoldaşlar, direnin! Kazanana kadar direnin!' Bu sözler, bu dili bilenler için, çok şey anlatıyor. Bu sözler, işkenceli hücrelerde, bir yemin gibi sadık yüreklerde yaşatılıyor. Hastanelerde, sökülüp atılıyor, zorla takılan serumlar. Bu sözler, gecekondu mahallelerini, direniş mahallesine çeviriyor. Abluka altında, silahların gölgesinde, hep aynı sözler yankılanıyor kulaklarda. Kenetleniyor yine bizimkiler; "kan kussak bile direneceğiz!" diyor. Kan kusup, kızılıcak şerbeti içtik diyor; acılarını belli etmiyor bizimkiler, zalim olana.

Direnış, binlerce sevdalı yürekte büyüdü. Hayatın içinde, zulmü yaşayan, her yaştan insan; Anadolu insanını resmedercesine kuşanıyor, kızıl bandını. Geride bıraktıkları çocuklarını, eşlerini, ana-babalarını, sonsuz güven duydukları yoldaşlarına emanet ederek... Gülsüman, Şenay, Canan, Zehra ve daha niceleri...

Bu bir cesaret gösterisi mi? Hayırlı Cesaret, daha küçük şeyler için yeter. Yola çıkmak için yeter ama yol uzunsa, çileliyse; yolun sonunda, canından vazgeçmek varsa, sadece cesaret yetmez. Büyük şeyler için, daha fazlasına ihtiyaç vardır. Büyük şeyler için; devrime ve halkın çıkarlarını korumaya, ölesiye yeminli, fedakar yürekler gerekir. Halkları, halk yapan bir başka etken de, direnme hakkıdır. Haksızlıklara ve zulme direnmek, hiçbir yasaya bağlı değildir. Onlar; direnme hakkına saldırıldığı günlerde, direnme hakkımızı savunmak için; haklarımız, özgürlüklerimiz için, bir fedai gibi, yalın ve gözükara çıktılar yola. Bir fedai gibi yalın ve gözü kara tamamladılar yolu.

Sabah, tüm hayatını bir çıkına sarıp, astı boynuna. Gözlerinde, öfkeyle acı el ele tutuştuğunda, görülecek cinsten bir pırıltı vardı. Yüzlerini, isimlerini bilmediği ama aynı yola başkoydukları insanların, katledilmesini görmüştü o gözler. Değerlerine, kültürüne sonsuz sevgi duyduğu halkın, direnme hakkı elinden alınıyordu. Anaları görüyordu,

gözlerindeki yaşları. 'Direnme hakkımız kutsaldır, uğruna kendimizi feda edecek kadar kutsaldır.' dedi. Bunu tüm dünya bilsin. Tüm dünya bilsin ki, birimizin tırnağı kırılrsa, diğerimizin eti kanar. Ve biz, bir-birimiz için, türkü söyler gibi rahat ölürüz.

Yola çıktı; gencecikti, tertemizdi... Dilinde bir şarkı var mıydı, yok muydu bilmiyoruz. En son, kimi düşündü; dudaklarına bir gülümseme gelip yerleşti mi bilmiyoruz ama öfkenin ve umudun, iliklerine dek işlediğini biliyoruz. Böyle, kirlenmişliğin içinde, adının, tertemiz parladığını biliyoruz. Gültekin... Hiçbir çirkefliğin silemeyeceği kadar, duru ve berrak bir isim. Hiçbir ahlaksızlığın kirletemediği, duru ve berrak bir hayatın ismi. Halkın, hayat hakkını kendi hayatının önüne koymak. Bunu anlamak için, Gültekinler'i tanımak gerekir. O paylaşımı, kardeşliği ve yoldaşlığı. Bunu anlamak için, ezilmişleri bilmek gerekir. 'Kendin için yaşa, kendin için öl.' diyenler, anlayamaz; anlatamaz ki bunu. Gültekinler'i, Gültekinler anlatır bir... bir de, onlarla aynı dili konuşup, aynı şeye gülen, üzülenler.

Hükümdarlar iyi korunur ve gözetilirler. Sadece, ölümden korkmayan ve gerektiğinde, tereddütsüz ölenler, onların saltanatını yıkabilir. Şimdi, binlerce yalın yürek, şarkılar söyleyerek, pervasızca yürüyor; ölümden korkmadan ve görev sırası geldiğinde, tek solukta ölerek.

Kendi memleketimizde, el gibiyiz. Uğruna öldüğümüz, her karış toprağına, emeğimizin, alınterimizin, kanımızın işlediği topraklarımızı, imzalı kağıtlarla satılıyor. Borcu, sırtımıza yüklenen IMF kredilerine satılıyor. Emperyalizmin eli, boğazımızda; midemizdekini bile almak için, an kolluyor. Bu memleket bizim! Biz öldük bu topraklarda; biz ettik onu; o doyurdu bizi cömertçe. Varsın, dünya sınırlarını kaldırsın; sömürü, 'globalleşsin'. Her gül, dalında güzeldir. Biz, bu topraklara, ölesiye bağlıyız."

İSTANBUL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ FEDA'YI YASAKLATIYOR

Uzun soluklu bir çalışmanın ardından, Eylül 2001'de, "Feda"nın afişleriyle süsleniyor İstanbul sokakları. Gözlerini masum ama gururlu bir edayla eğmiş, kızıl bantlı kadını, alnından öpüyor bir başkası. Ve bu fotoğrafı bütünüyor zemindeki onlarca şehidin yüzü. "Feda", adıyla bir bütün olan fotoğraflarıyla, türkülerıyla, barm teline basıyor egemenlerin. Kasetin yayınlanmasından kısa bir süre sonra, İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Kültür Bakanlığı Denetleme Kurulu'na başvuruyor ve albümün yasaklanmasını istiyor.

Bu başvuru üzerine, toplanan kurul; albümü, yeniden değerlendirmeye alıyor ve yasaklanmasına karar veriyor.

Yapımcı Kalan Müzik'e ulaşan tebligatta, "Feda"nın yasaklanma gerekçesi, "Milli güvenlik, genel asayiş ve kamu yararına uygun olmaması" olarak gösteriliyor.

O güne dek, baskının çeşitli biçimlerini yaşayan Yorumcular için, bu bir ilk; daha önce, valiliklerin, kendi yetki alanları içinde, Yorum kasetlerini yasaklaması, sıkça gördükleri bir şey. Fakat, Türkiye genelinde, hem de yayınlandıktan bir ay sonra; yine Kültür Bakanlığı'nın denetiminden, "uygundur" belgesi alınarak yayınlandıktan sonra, yasaklanması... Bu, ilk kez gördükleri bir şey.

Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne girmek adına, demokratikleşmeyi sıkça tartıştığı bir dönemde, faşizmin sürekliliğinin, küçük bir yansıması oluyor bu yasak. Tüm, demokratikleşme tartışmalarının, yalan olduğunu en yalın haliyle gösteren bir yasak kararı bu. 2001 yılı, birilerinin defterinde; AB, demokratikleşme, çağdaşlaşma kelimeleriyle süslü cümlelerle not edilecektir. Ezilenler ise; konuşmanın, yazmanın, direnmenin yasaklandığı bir Türkiye'yi yazacaklar; bu baskıya karşı sürdürülen direniş hep bilecek.

İstanbul Emniyeti; "Feda"da, insanların, "canlı bomba" olmaya teşvik edildiğini iddia ederek, başvuru yapıyor. 2000 ve 2001 yıllarının son aylarındaki, iki eylem; egemenleri paniğe sürüklüyor. Hapishanelere yönelik katliamları, protesto etmek isteyen iki devrimci, kendi bedenini feda ederek eylemler düzenler. Zülmün yeni korkusu, budur. Her yerde, bu şüpheyle, bu gerekçeyle saldırıyor egemenler. Yorum'un payına düşen de, "Feda"nın yasaklanması oluyor.

Başkanlığını Ayten Şan'ın yaptığı, Denetleme Üst Kurulu'nun üyeleri Mehmet Aksoy, Sürmeli Ağdemir, Hakan Aydın Türkeli, Ali Kocatepe, Yılmaz Atadeniz ve Meltem Savcı'dır. Üyelerden, sadece Meltem Savcı, bu yasak kararını onaylamıyor.

Yasakçılık ve baskıcılık, sadece devletin yasaklarında ve anlayışında değil. Sanatsal üretimleri, denetleme yükümlülüğü verilen bu kuruldaki sanat adamları da; aynı zihniyeti, kendi beyinlerinde büyütüyorlar. Ali Kocatepe, bir müzik adamıdır. Yıllarca, demokrat kimliğiyle bilinmiştir. Bu devletin, yasaklar listesinde yıllarca yeralan, Sabahattin Ali'nin, "Dağlar" şiirini bestelemiştir. Bu kararın altına imza atan Ali Kocatepe, kendi geçmişiyile hesaplaşmış ve safını belirlemiştir. Ali Kocatepe; TRT'deki, kuruldaki yerini kaybetmemek uğruna, yasakçıların yanında saf tutmuştur. Keza, Yılmaz Atadeniz'de, bu yasak kararının ardından, yine aynı gerekçeyle yasaklanan bir filmin, haklarını savunmuştur. Kendisi de, sinema yönetmenliği yapan Atadeniz, hangi dürüstlük kavramlarıyla açıklayacaktır durduğu yeri.

Bu yasak kararıyla birlikte, yeni bir kampanya sürecine giriyor Yorum. Yasaklama kararının niteliğinden, keyfilik biçimine dek, her şey tartışmalı ve değişmeli; böyle düşünüyorlar. Yorumcular, tüm bunların ele alındığı bir dosya hazırlayarak, işe girişiyor. Bu dosyalar; sanatçılara, aydınlara

164

ulaştırılıyor. Tavircılar da, dergide, Yorum dosyası hazırlıyor. Yorumcular, Nazım Hikmet Kültür Vakfı'nda, bir basın toplantısı düzenliyor. Basın toplantısına, Gazeteci Celal Başlangıç; kasette, "Bu Memleket Bizim" isimli şarkıyı seslendiren Suavi; "Kızılık Şerbeti"nin söz yazarlarından, Oyuncu Menderes Samancılar katılıyor.

Yorumcular; bu basın toplantısında, yıllar önce yaptıkları bir etkinliği yineleyeceklerini duyuruyor. Dünya İnsan Hakları günü olarak kutlanan 10 Aralık'ta, "Her Yerde Fedâyı Dinleyelim" çağrısı yapıyor. Ayrıca, Kültür Bakanlığı Telif Hakları Müdürlüğü'ne iletilmek üzere hazırlanan, protesto metnini imzaya açıyor. Toplantıda, bu metni, 10 Aralık'ta teslim edeceklerini duyuruyor Yorumcular.

Kalan Müzik, idari mahkemeye, yasağın kaldırılması için başvuru yaparken; Yorumcular da, çeşitli etnikliklerle, yasağı, halka duyuruyor. Konserler de, bu duyuruda önemli bir rol oynuyor. Bu da, egemenleri rahatsız ediyor. Yorumcular'ın, 21 Aralık 2001'de, Menemen'de yapacağı konser, "Fedâ'nın propagandası yapılıyor olması gerekçe gösterilerek, yasaklanıyor.

10 Aralık'ta da, Yorumcular, yirmi gün içinde topladıkları altı bin imzayı, Kültür Bakanlığı'na veriyor. Yorum dinleyicileri; Yorum'u, ulaşabildikleri her yerde dinletiyor, 10 Aralık'ta.

Grup Yorum'dan yasaklara protesto

Grup Yorum'un Çarşamba'da basın toplantısı düzenlediği ve Ağır bir basın toplantısı düzenledi.

İSTANBUL - Grup Yorum çalışanları, "Feda" adlı albümlerinin yayımlanmasından bir ay sonra Kültür Bakanlığı Denetim ve Etüt Kurulu tarafından yasaklanmasından, Nazım Hikmet Kültür Vak-

fı Hakan Alak, yaptığı basın açıklamasında, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün başvurusu üzerine toplanan kurulun, alımda, "millî güvenlik, genel asayiş ve kamu yarurunu aygıtı olumsuzluğu" gerekçeyle-

ğün seslendirildiği üzerinde durdu.

Albümün yasaklanmasının somut bir gerekçe ile açıklanmadığını dile getiren Alak, "Feda'da 14 şarkı vardır. Bunların tümü milî ya-

rumu da duyuran Alak, toplantıdan önce Kültür Bakanlığı'na ileteceklerini belirtti. Albümünde Dadaloğlu ve Nazım Hikmet'in eserlerinin de bulunduğunu dile getiren Alak, "Millî güvenliği korumak için yasaklanıyor" dedi. "Feda"nın, Nazım Hikmet'in "Feda" diye sonlu.

Gerekçe ölümler

Alak, yasaklanmasının asıl gerekçesinin Yorum'un "Feda"da ölümler anlatan arslanması olduğunu söyledi. "Ölümler anlatarak bittirmişlerdir denmektedir. Bu, ölümlerin ölümler için bir idam. Grup Yorum ve sesleri için ölümlerden söz ederken ölümler anlatarak bittirmişlerdir denmektedir" diye konuştu. Alak, sesinin mübâharlığına uğruştuğunu da belirtti.

12 YIL SONRA HARBİYE'DE

Bir akşamüstü, Hasan Saltık, İstanbul Harbiye Açık Hava Tiyatrosu'nda konser teklifi olduğunu iletiyor Yorumcular'a. Teklif yapılması bir yana; herkesin kafasındaki düşünce aynı oluyor. "İzin alınabilecek mi?" Bu konuda, ne Yorum, ne de Saltık pek ümitli değil ama her sene olduğu gibi bu sene de, başvurulması gerektiğini düşünüyorlar. Konserden, hiçbir maddi beklentisi yok Yorumcular'ın. Yeter ki, izin alınsın ve onlar, bunca yılın acısını çıkarsınlar sahnede. Konsere, bir aydan uzun bir zaman var ve izin başvurusu yapılmamış ama konser heyecanı daha o akşam sarıyor Yorumcular'ı.

Konser organizasyonu olgunlaşmaya başladıkça, hazırlıklar da yoğunlaşıyor. O gün için, özel bir repertuar ve kadro oluşturuyor Grup Yorum. Sahneye, çok geniş bir orkestrayla çıkmak, hep hayallerindeydi; hele bu sahne, İstanbul'da olunca... Görev dağılımı yapıyor Yorumcular Orkestrada, kimler yer alacak? Kim görüşecek? Orkestranın çalacağı parçaların notaları, tek tek hazırlanıyor. Herkes; grup çalışmasının dışında, o küçük kültür merkezinin içinde, sığılacak yer bulup,

çalışıyor. Bu konser, başka olacak. Hatta, Yorumcular'a sorsanız, bu bir konser olmaktan öte bir şey. Eski, yeni, tüm Yorumcular'ın içindeki yarıydı, İstanbul yasağı. İstanbul'da, ne kadar çok insana ulaşıyor olursa olsunlar; bu yasağı kırmadıkça, bir anlamı yok. Bu süre içinde, organizasyon şirketinden gelen haberler, emniyetin bir takım engeller çıkardığını gösteriyor. Bu engelleri çözmekte, Yorumcular'ın konser çalışmasının bir parçası.

9 Eylül 2001. Saatler, günler, haftalar süren çalışmalar bitmişti. Artık tüm düşünülenler, çalışılanlar sergilenecek. Harbiye Açık Hava Tiyatrosu, en kalabalık akşamlarından birini yaşıyor. Altıbini aşkın dinleyici, alkışlarla Yorum'u çağırıyor. Önce, orkestra yerini alıyor. İlk şarkının açılışını meyle yapacak olan Ertan Tekin, Yorumcular'dan gelecek işareti bekliyor. Yorumcular, bir türlü o işareti vermiyor. Çünkü, heyecandan titriyorlar. Konseri başlatmaya, cesaret edemiyorlar. İlginç olan; herkesin, birbirini heyecanlanmaması için uyarması... Nihayet, başlamak gerektiğine karar veriyorlar. İşareti alan mey, giriyor; ardından kemanlar; Hakan, ardından İnan derken, tüm Yorumcular tek tek çıkıyorlar sahneye. "Kucaklaşma"yı yeniden düzenleyen Yorumcular, çalacakları enstrümanların sırasına göre, tek tek çıkıyor sahneye.

"İlk dört, beş parça nasıl başladı, nasıl bitti? Biz, hiç bilmiyorduk. Heyecanlandırın, karşımızdaki seyirci de değildi. Bizi böylesine titreten, bunca yılın özlemiydi."

Sahnedan geçen, Sürmene'nin bıçak oyunu, zeybeklere bırakıyor yerini. Halay ekibi, en kalabalıkları oluyor. Seyirciler, Yorum'u bağrına basıyor. Sahneye gelen konuk sanatçılarla, daha da renkleniyor konser. Ve final... Yorum, sahneye, eski Yorumcular'ı davet ediyor. O gün konserde bulunanlar, geliyor sahneye. Hilmi, Efkân, Serdar, Metin, İl-kay. Hep birlikte "Çav Bella" yı söylüyorlar.

"Hepsiyle, birçok tartışmamız olmuştur. Kıyasıya eleştirmişsinizdir onları ama bunlar, ayrı bir konudur. Bir yanı, bugün bu arkadaşların nerede durduğudur. Kimisi on, kimisi on üç yıl önce ayrılmıştır ama zaman onları ne kadar savurmuştur? Öz olarak, kimin yanında saf tutuyorlar? Buna bakıyoruz. Yan yana durmak, halkın yanında olabilmek, önemlidir. Eğer böyleyse, biz dostuz demektir. Tartıştığımız

şeyler, bizim iç tartışmalarımızdır. Bu tartışmalar, çeşitli biçimlerde gene sürer. Bu ayrı bir şey.”

Böyle cevaplıyor Yorumcular, konser sonrası sıkça sorulan “Neden?” sorusunu.

Ertesi yıl, tekrar Harbiye’de Yorum. Yeni bir repertuar, yeni halkoyunları; coşku ve kalabalık aynı. İstanbul konserleri, havası, coşkusunu ve hazırlıklarıyla apayrı bir yerde duruyor Yorumcular için.

Harbiye’deki ilk konserden önce, Yorum’un yaşam disiplinine uymadığı için, Özgür’ü gruptan atıyorlar. Ertesi yıl yapılan konser ise, Serdar’ın son konseri oluyor.

9 Eylül’deki konserin hemen ertesinde Taksim’de bir patlama oluyor. Uğur Bülbul, Ölüm Orucu taleplerinin kabulü ve direnme hakkının kutsallığı için feda ediyor kendini. Televizyonlarda çıkan fotoğrafı tanıyor Yorumcular. Yıllar önce, Bartın’da düzenlenen konserde, organizasyonda görevli, gencecik halinden hatırlıyorlar onu. Hayal meyalde olsa, hatırlıyorlar; duygulanıyorlar.

Bir sonraki gün ise, 11 Eylül. Tüm dünyada, ezilenlerin yüreğine su serpildiği gün. Amerikan İmparatorluğu’nun dokunulmazlığı yalanının, kulelerle birlikte çöktüğü gün, Yorumcular ne mi hissetti?

Kitabı; en başından bir daha okuyun öyleyse!

SON SÖZ YERİNE...

İsteriz ki; halklarımız, türkülerimizi, marşlarımızı dinlerken, kendi seslerini duysun. Çünkü, sesimizi onlardan alıyor, onlara ulaştırıyoruz; notalara dökerek.

İsteriz ki; halklarımız bizi dinlerken, Victor Jara'nın sesini duysun; onu da dinlemiş olsun. Şili'nin, tutsaklarla dolu Santiago Stadyumu'ndan yükselen o ses, ezilen halkın, umudunu yitirmemiş sesiydi. Şimdi, bizim tutsaklıklarla, göçaltı, işkence ve firarlarla geçen günlerimizde ürettiğimiz "Cemo"da, "Ayşe Gülen'e Ağıt"ta, "Cesaret"te ve daha onlarca bestemizde; gitarımızı çalan, Victor Jara'nın, dirençli parmaklarıdır.

İsteriz ki; sesimizde, Şeyh Bedreddin dile gelsin. "Hakikat savaşçıları ölümsüzdür." diyen ve 600 yıl öncesinden seslenen, bilge sesini duysun halkımız. Pir Sultan'ın sesini duysun. İsteriz ki, halkımız, her türkümüzde, "Ben dönmezem yolumdan!" diyen haykırışını işitsin.

İsteriz ki; türkülerimiz, Nazım Hikmet'in, Hasan Hüseyin'in, Enver Gökçe'nin, A.Kadir'in, Rıfat Ilgaz'ın... sesi olsun. Direngen, onurlu ve taviz vermeyen yaşamlarını, dizelerini ve vakur seslerini; her Yorum dinleyişinde bir kez daha duysun halkımız. Faşizme teslim olmamış o sesleri, bizi dinlerken duyabilsin.

İsteriz ki; her türkümüzde, Ruhi Su'nun gür sesi çağlasın ve duysun bağırılardan taşan o sesi halkımız.

İsteriz ki; türkülerimiz, Munzur'ların, Canikler'in, Toroslar'ın ve Ege Dağları'nın; keskin rüzgarlarını, bir bahar yeliyle ulaştırsın halkımıza. Dara düşen her insanımız, geçit vermez dorukların şahanlarını, bir de, bizim sesimizle duysun ve umudu bir kat daha artsın.

İsteriz ki; türkülerimiz umut olsun, zafer müjdecisi olsun halkımıza. Direnç dolsun yürekleri, türkülerimizle. Yakın geleceğimizin, o büyük bayram gününü görebilsinler, bizi her dinlediklerinde.

170

Ve o büyük gün geldiğinde, isteriz ki; zafer şarkılarıyla, şehirlere girerken özgürlük savaşçıları, Grup Yorum da yerini alsın; mesela bir tankın üstünde, gitarlarını ve bağlamalarını kaldırmış havaya. Ne marş, ne türkü; sadece zafer çıgıllıkları...

Belki, biz göremeyeceğiz o büyük günü. Varsın olsun; Grup Yorum görecek ya. İnsanlığın serüveni sürdüğü müddetçe; halkın, dirençli türkülerini söyleyeceğiz.

Nazım Hikmet demiş ya; "Bu dünya soğuyacak bir gün." Kimbilir; belki de, türkülerimizin sesi, çoktan uzayın sonsuzluğunda, bitmeyecek bir yolculuğa çıkmıştır; yeni yıldızlara doğru.

Belki, biz göremeyeceğiz, o zafer gününü. Göçüp gideceğiz bir gün, bu yaşanası dünyadan. Ne gam. Grup Yorum olacak ya; sesini halkının sesine katmış; harcına her gün, halkın yeni, devrimci değerlerini ekleyerek... türküleriyle...

10. BÖLÜM

EKLER

GRUP YORUM'LA DAYANIŞMA GECESİNE GELEN MESALAR

ÇAĞDAŞ HALK kültürünün soluk borusu olan devrimci sanatçılara yönelen, baskı ve susturma operasyonlarını yürüten iktidarı, Grup Yorum'a bir dost selamı göndererek kınıyorum. Ortaklardan birinin 'sosyal demokrat' olması, halen dayatılan, bu lanetlenen yaşamı onaylamasına yetmeyecektir.

İBRAHİM KARACA

BİZLER; SOKAK infazlarının, kirli savaşın, kan gölünün ve bunca acının yaşandığı; utancın yaşandığı bir ülkenin sinema sanatçıları olarak, daha fazla özgürlük, daha fazla demokrasi, daha fazla barış için, göğsümüzü gere gere mücadele edeceğiz. Sözünuze, türkünüze, halayınıza selam! Sizleri, sevgiyle, dostlukla kucaklıyoruz.

ÇASOD

(*Çağdaş Sinema Oyuncuları Derneği*)

DÜNYAMIZIN HER yöresinde, halklar, yeni dünya düzeninin sömürsünde, savaşlara, coşkulu türküleriyle direniyorlar. Grup Yorum, ülkemizde, bu direnişin simgesi. Direnişin sanatçıları zindanlara koymak, zindancı çözümsüzlüklerinin tarihsel belgesidir. Grup Yorum için düzenlenen geceye katılanlara, saygılarımı sunuyorum. Grup Yorum için -bu hepimiz için demektir- özgürlük istiyorum.

ORHAN İYİLER

GRUP YORUM'UN özgür sanatçıları ve onların yaratıcı eserleri ile dayanıştığımızı açıklıyor; Grup Yorum üyeleri Kemal Gürel ve Sumru Gürel hakkındaki haksız kararın kaldırılması ve Kemal Gürel'in hemen serbest bırakılmasını istiyoruz. Grup Yorum'un özgür çalışması, kimse tarafından engellenemez. Sanatın ve sanatçıların özgürlüğü, halkın özgürlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır.

KARAM KHELLA

Hamburg Yüksekokulu Öğretim Üyesi

174

BEN; GRUP YORUM'U, bu konuda bir bakıma şanslı görüşüyorum. Gıyaplarında da olsa, düzmece de olsa, bir mahkeme kuruldu ve yargıldılar... Ya, "Yargısız İnfaz" denilen yargılama yolunu seçseydi Türk adaleti... "Hukuk Devleti, Bağımsız Mahkeme" naralarıyla kendilerini parçalayan politikacılarımız, devlet adamlarımız. Türk adaleti (kiloyla demiyorum; çünkü, hiçbir ağırlığı yok), metreyle, litreyle satılmakta günümüzde. Ayrıca, para cezalarını da, Türk lirası olarak almasından suçlu saydıkları kişilerden. Çünkü, lira her geçen gün değer kaybetmekte; Türk adaleti gibi.

AHMET ERKANLI

SEVGİLİ ARKADAŞLAR, (...) Sizlere enerji ve güç diliyoruz. Bir konuşmasında, Martin Luther King şöyle söylemişti:

"(...) yeterince yakındık. Sonra, bize sabretmemizi öğütlediler. Bunu da yaptık. Yeterince uzun süre, belki de çok uzun bir süre. Ama sonsuz bir sabır yok. Ve bizim sabrımız da tükendi. Bundan dolayı, özgürlük ve adalet istiyoruz. Çünkü, bunu istemek, bizim hakkımız ve bunun için mücadele ediyoruz." Sizleri, dostlukla kucaklıyoruz.

WOLFGANG VE WILMA

Eski Wind Rose üyeleri

BUGÜNLERİ, ÜLKEMİZE yaşatanların; kara düşüncelilerin torunlarının, yıllar sonra, dedeleri adına duyacakları utancı; o, gelecek kuşak adına, şimdiden ben, kafes kemiklerine sığmayan yüreğimin, en derin köşelerinde duyuyor ve yaşıyorum. Ve haykırarak diyorum ki; "Baylar, o çirkin ve kirli ellerinizle, sanat tarihine kara sayfalar yazmayın ve yarınki torunlarınızdan utanın!"

AVNİ MEMEDOĞLU

BÖLÜCÜLÜKTEN, CEZA almış olsalar da; Grup Yorum, evrensel düşüncenin ürünüdür. Halkların kardeşliğinden, birliğinden yanadır. Bu cezalar, ne ilk, ne de son. Baskılar zincirine bir yenisi daha eklendi sadece. Devrimci sanatçı olmanın bedelini, devrimci gelenekler yaratarak ödüyor Yorum. (...) Türküler susmadı, zindanlara da sığmadı. Türküler bizimle."

HAYATİ AZİM

"FEDA" YASAKLANDI. GRUP YORUM SUSMAYACAKI**175**

5 Eylül 2001 tarihinde, dinleyicilerimize sunduğumuz, "Feda" isimli albümümüz; yayımlandıktan bir ay sonra, Kültür Bakanlığı Denetleme Üst Kurulu tarafından yasaklandı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün başvurusu üzerine toplanan kurul, albümümüzün toplatılmasına karar vermiş; buna gerekçe olarak "Feda"nın, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün isteğiyle yeniden değerlendirilmeye alındığı; milli güvenlik, genel asayiş ve kamu yararına uygun olmaması nedeniyle; gösterim ve icrasına, oy çokluğu ile izin verilmediği belirtilmiştir.

Başkanlığı'nı, Ayten Şan'ın yaptığı; Mehmet Aksoy, Sürmeli Ağdemir, Hakan Aydın Türkeli, Ali Kocatepe, Yılmaz Atadeniz ile Meltem Savcı'nın, denetleme kurulu üyeliklerini üstlendiği kurulda; Meltem Savcı dışında tüm üyeler, kararı onaylamış ve albümümüzün toplatılmasına karar vermiştir.

Grubumuz, 1985 yılından bu yana, baskının her türlüşünü yaşamıştır. Konser yasakları, gözaltılar, tutuklamalar, ev baskınları gibi birçok keyfi uygulamadan grubumuzun elemanları, nasibini fazlasıyla almıştır. Türkiye'nin birçok ilinde, valilerin keyfine ve kişiliğine göre, albümlerimizin toplatıldığı olmuştur ama Türkiye çapında kasetimizin toplatılması, eser işletme belgesinin iptali, bugüne dek hiç yaşanmamıştır. Bugün, grubumuzun kuruluşunun onaltıncı yılında, baskının bu çeşidini yaşıyoruz.

Grup Yorum, kurulduğundan bugüne, türkülerıyla ve hayata bakışıyla, ezilenlerin yanında yer almış; türkülerini, ezilenlerin kurtuluşu için seslendirmiştir. İşçilerin, öğrencilerin, memurların, gecekondu halkının, hak ve özgürlük taleplerinin yanında olmuş; ülkemizin, bağımsız, demokratik bir ülke olması için, türkülerini, ateş hattına sürmüştür. Grup Yorum türkülerı, özgürlük tutkusunun notalara dökülmüş halidir. Özgürlük, Grup Yorum'un tutkusudur!

Açlığın, baskının, zulmün ve sömürünün hüküm sürdüğü bir ülkede, bu yüzden, onlarca kez yargılandık. Mahkeme tutanakları, ezilenlerin tarafında olduğumuzun, söylediklerimizi savunduğumuzun belgesidir.

176 Baskıya ve zulme rağmen, bu türküleri söylemekten onur duyuyoruz! Grup Yorum elemanı olmaktan onur duyuyoruz!

Feda neden yasaklanmıştır? Soyut ve kuru bir resmi açıklamanın dışında, şu anda, gerçek bir sebep yoktur. Belirttiğimiz gerekçe dışında, elle tutulur bir gerekçe gösterilmemesi, denetleme kurulu üyelerinin, nasıl bir emir komuta zinciri içinde çalıştıklarının göstergesidir. Albümümüzün yasaklanma gerekçesi değildir.

Bilinir ki, bir albüm denetim kurulundan geçmezse; bu, ya bir şarkının bir dizesinden ya da bir şarkının varlığından dolayıdır. Birkaç şarkı da olabilir bu gerekçe. Ama "Feda"da on dört şarkı vardır. Bunların tümü mü, yasaklanmaya gerekcedir? Yani, "Meryem" isimli Arapça bir aşk türküsü; Nazım Hikmet'in, "Davet" isimli şiirinden bestelediğimiz şarkı; 17 Ağustos ve 12 Kasım depremleri üzerine bestelediğimiz, "Sesimi Duyan Var mı" isimli şarkı; Dadaloğlu şiirinden bestelenen, "Kozanoğlu" isimli şarkı, denetleme kurulu tarafından yasak gerekçesi olarak mı gösteriliyor? Milli güvenliği kim tehdit ediyor? Dadaloğlu mu, Nazım Hikmet mi? Eğer bir açıklama yapılmazsa, bileceğiz ki, bunlar da, milli güvenliği tehdit ediyor. O zaman, hemen bir teklif hazırlayacak ve ilgili tüm kurumlara başvurumuzu yapacağız. "Ders kitaplarından, Kültür Bakanlığı programlarından tüm bunlar çıkarılmalıdır." diyeceğiz.

Ya da, nedir kamu yararı? Bu albümde, kamu yararına aykırılık, nasıl tespit edilmiştir? Kim, tespit etmiştir? Biz bilirdik ki; kamu yararı, halkın gelenekleri, görenekleriyle oluşan bir hukuk sistemini ifade eder. Biz, buna aykırı ne söylemişiz? Hırsızlığa nı teşvik ettik, ahlaksızlığı mı olumladık? Yoksa, kamu yararı diye ifade edilen, egemenlerin yararı olmasın? Biliyoruz ki; bugün, egemenlerin yararını gözetmek; IMF'yi, emperyalizmi ya da Ortadoğu ve Asya halklarının katlini onaylamaktır. Bunları yapmadık, yapmıyoruz, yapmayacağız!

Biliyoruz ki, bunların hiçbirisi, gerçek gerekçe değildir. Tüm bunların sebebi, bir yılı aşkın zamandır süren, Ölüm Oruçları ve Grup Yorum'un, "Feda"da, beş parçayla ölüm orucunu anlatmasıdır. Gerçek gerekçe, her şeye rağmen bu ülkede, devrim umudunu ve hasretini yitirmeyenlerin, Grup Yorum türküleriyle, umut tazelemesidir. Umut-

suzluğa ve karamsarlığa karşı, umudu ve mücadeleyi temsil eder türkülerimiz. O halde, susturulmalıdırlar! Yüzbinlerce dinleyicimize, halktan yana olan aydınlara ve sanatçılara, gözdağı bul

Ölüm Orucu başladığından bu yana, tam seksen bir kişi, hayatını kaybetti. Hapishaneler yıkıldı, mahalleler kuşatıldı, basıldı; zorla müdahalelerle onlarca kişi hafızasını kaybetti. Ölüm Orucu, hala sürüyor. Hak ve özgürlükleri için, bedenlerini, canlarını ortaya koyan tutsaklar ve tutsak yakınlarını susturamayanlar; Ölüm Orucu'nu bitiremeyenler, bizlere, demokratik mücadelenin içinde yeralan Grup Yorum ve onun gibi düşünenlere saldırarak, ölüm orucunu bitirmeye çalışıyor. Meclise getirilen yasalar; bizleri, ölümlerden sorumlu tutarak, hapsedilmemizi buyuruyor. Bu ülkenin İçişleri Bakanı, televizyonlarda, ismimizle, resmimizle; bizi, ölüm orucunu yönlendirmekle suçluyor. MGK'nın susturulması gereken sanatçılar listesinde, ilk sıraya adımız yazılıyor. Tüm bunların sebebi, Ölüm Orucu'nu bitirmeye yönelik girişimlerse; bunlara gerek kalmadan, mesele çözülebilir. Muhataplarıyla; yani, tutsaklarla oturulup, talepleri çerçevesinde anlaşarak mesele çözülebilir. Bizlere baskı yapmakla, meseleyi çözeceklerini düşünenler, yanılıyor. Bize uygulanan baskı; halkı susturmaya, sindirmeye, "eline vur ekmeğini al" denilen türden bir halk haline getirmeye yönelik girişimlerdir. Tüm ezilmişliğine, sindirilmişliğine rağmen; açlıkla ve zulümle terbiye edilmeye çalışılan bir halkın, her an patlayabileceğini, egemenler de biliyor. Ama ellerinde, baskı ve katliamdan başka uygulayabilecekleri hiçbir şey yok. Ortadoğu'nun, Asya'nın bombalanması bu yüzdendir. Bu yüzden, kendi yurdumuzda ölüyoruz, hapsediliyoruz. Biz, herkese ekmek ve adalet istiyoruz. Adalet ve ekmek, her insanın en temel hakkıdır. Halkımız, bu temel hakkından mahrum. Direnenler, bu yüzden direniyor; "Direnemezsin!" diyerek, bu hakkımız elimizden alınıyor. Direnme hakkı, tarihsel bir haktır, yasaklanamaz! Tarih, hakları için direnenlerin öyküleriyle doludur. Bu hak için, direnerek, tarihe adımızı yazıyoruz. Türkülerimizi yasaklamaya çalışanlar, dönüp tarihe baksınlar. Türküler, bir yaşayışın içinden çıkar ve onları susturmaya, kimsenin gücü yetmez. Tarih, türkülerini yasaklayanları yazsa da; onları, kimsenin anmadığını da ekler.

178 Ama türküler; yüzyıllar boyu, dilden dile yayılır. Grup Yorum'un türküler, halkın bağrından çıkmış, halk için söylenmiş türkülerdir. Halk istemezse, o türküler unutulmaz.

(...)

Bu yasak kararını kabul etmiyoruz! Buna karşı, sonuna kadar mücadele edeceğiz! Hukuki haklarımızı, sonuna kadar kullanacağız! Hukukun yetmediği yerde, haklılığımız ve meşruluğumuzla, mücadele edeceğiz! Türkiye'nin her yeri, protestolarımızı duyacak! Protestolarımıza duyarsız kalanlar, bilmelidir ki; bizden sonra, sıra onlara da gelecek. Çağırımız; el ele, bu yasaklara karşı mücadele edelim; kabul etmeyelim!

Son olarak, Grup Yorum dinleyenlerine sesleniyoruz! "Feda"nın yasaklanmasını protesto etmek için, 10 Aralık günü, her yerde, "Feda"yı dinleyelim! Otobüsler, evler, dükkanlar, pazar yerleri... Nerede olursak olalım; "Feda"yı, onu yasaklayanları, sağır edecek kadar, yüksek sesle dinleyelim.

10 Aralık'ta; tüm baskıcılar, İnsan Hakları Günü'nü kutlayacak; hamasi demeçler verecek. Bu ülkedeki baskılara karşı, hak ve özgürlükleri savunmak için, 10 Aralık' ta, "Feda"yı dinleyelim!

"Feda" gibi bir albümü hazırlamaktan; "Feda"da, halk için, hakları için tereddütsüzce ölebilen, yiğit, kahraman insanlarımızı anlatmaktan, gurur duyuyoruz! Sözlerimizin arkasındayız.

"Feda"yı, devrim kuşağının kahramanlarına adıyoruz.

GRUP YORUM

ARTIK ÇAĞDAŞ HALK MÜZİĞİ DEMİYORUZ

179

1985 yılında, "Yaşamı savunma mücadelesinde, türkülerimiz de var." dediğimizde; halkın müziğini yapma adına yola çıkanlar, parmakla sayılacak kadar bile değildi. 12 Eylül'ün, dozer gibi ezip geçtiği sol muhalefet, sinmiş, susmuş, ayağa kalkma mücadelesini örgütlemekten dahi uzaktı. Halkın, cuntaya karşı mücadelesi; devrimcilerle, zindanlardan alanlara kadar çıkarken; önce, analarımız zaptetti alanları.

Böylesi bir süreçte, haliyle, devrimci sanatçılıktan söz edilemezdi. Ağdalı, baygın baygın söylenen, arabesk motiflerle işlenen, yorgunluğu vurgulayan şarkılar, sol etiket yapıştırılıp, "piyasaya" sürülüyordu. Ortada, başka bir alternatif olmadığı için de, insanlar, bu müziği dinlemek zorunda bırakılıyordu. İlginçte bir isim bulunmuştu bu müziğe: "Özgün Müzik". Unkapanı piyasasının yakıştırdığı bu isim; özünde, devrimci müzikle, bu arabesk söylemli, sol etiketli müziği birbirinden ayırıyordu. Aslında bu, çokta iyi oluyordu.

1985 yılında; bağlamamız, gitarımız ve kavalımızla, halkın karşısına çıktığımızda, çok yeniydik ama üretimlerimiz için, önümüze koyduğumuz bir perspektifimiz vardı. O da, 12 Eylül yılgınlığını, topraklarımızdan atmak için, umudun türkülerini yapma kararlılığımızdı. Türkülerimizi, onbinler, alanlarda söylemeli; türkülerimiz, coşku aşılamalıydı. Özgün müzikçilerle, özgün müzikle aramıza, kalın duvarlar ördük. 1985'te, ilk ortaya çıktığımızda; bizi sadece öğrenci gençlik tanıyordu. Şimdi, halklaştık, halkımızla içiçeyiz; grevlerinde, eylemlerinde büyüdük, olgunlaştık.

Bu dönemde; müziğimizi, nasıl ifade edeceğimiz tartışması, yavaş yavaş gün yüzüne çıkıyordu. Birçok yerde, dinleyicilerimizle, bu türden sohbetlerimiz oluyordu. Müziğimizi nasıl, hangi adla ifade edecektik?

Müziğimize Bir İsim: Çağdaş Halk Müziği

"Çağdaş Halk Müziği'miz, yenidir, devrimcidir. Yaşam içindeki etkinliğiyle, geleceğin içindeki etkinliğin hazırlayıcısıdır. Müziğimiz, çağımızın ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Müziğimiz, gelişme seyrini

180 sürdürerek, yarının sosyalist dünyasında, evrensel kültürün bir bileşeni olarak, yerini alacaktır.”

Kültür ve Sanatta Tavrı Dergisi'nin, '95 tarihli, 33. sayısında; Gerçek Sanat Dergisi'ne yazdığımız cevapta, müziğimizi böyle değerlendiriorduk. Alıntıda da belirtildiği gibi, müziğimize, "Çağdaş Halk Müziği" adını veriyorduk. Bu isimlendirme, o yazımızla ortaya çıkmış bir şey değildi. Müziğimizi, '90'ların başından bu yana bu isimle anıyorduk. Müziğimizi bu isimle andığımızda, belirtmeden geçemediğimiz birşey daha vardı gerçi. O da; bu ismin, bizim müziğimizi, tam anlamıyla ifade etmediğiydi. Yer yer çıkan tartışmalardan da, bu düşüncemizi yazıya döküyor ama "Çağdaş Halk Müziği" adını da sahipleniyor, yozlaştırılmasına müsaade etmiyorduk. Örneğin; Kültür ve Sanatta Tavrı Dergisi'nin, Ekim '92 tarihli 20. sayısında, "Grup Ekin" imzalı yazının başlığı, "Çağdaş Halk Müziği'nde Çağdaşlık Üzerine"ydi. Bu yazı, tam da böylesi bir tartışmanın üzerine yapılmıştı. Grup Ekin, kendisine yöneltilen "Siz, Çağdaş Halk Müziği yaptığınızı söylüyorsunuz; Fatih Kısaparmak'ta, müziğine aynı adı veriyor. Bunun ayrımını nasıl yapacağız?" sorusu üzerine, bakın ne diyordu:

"Grup Ekin'i, Fatih Kısaparmak'ın müzik anlayışından ayıran temel özellik; onun müziğinin arabesk unsurlarla yoğrulmuş olmasıdır. Biçimsel olarak, çalgı, düzenleme, söyleyiş ve içerik açısından; nesnel gerçekliği, toplumsal sorunları ve gelişme dinamiklerini yansıtmıyor. Ne toplumun gerçek sorunlarını işliyor, ne de dünya halklarını evrensel bir noktada buluşturuyor onun müziği. Yozluğa çeşit olmaktan öteye gidemiyor."

Gerçekten ne biçim, ne de içerik olarak benzerlik bile bulunmayan müziğimizi, aynı çatı altında ifade etmek mümkün değildi. "Çağdaşlık, çağı yakalayabilmektir." Söylediği parçada, bağlamayla gitarı biraraya getirmekle, halklaşmayı ve çağdaşlaşmayı ifade etmek mümkün olamazdı.

Grup Yorum, halk müziğini temel alarak yola çıkmış ve bu müziğin ilerici yanlarıyla, yepyeni bir tarz yaratmayı hedeflemiştir. Geçen on iki yıl boyunca, hedeflerimizin bazılarını başardık. "Şunu da yapmalıydık, eksik kaldık" dediğimiz yanlar olmadı mı? Kuşkusuz, hedeflediğimiz ve

hayata geçiremediğimiz birçok şey vardı. Ama buna karşın, "İşte bu Yorum tarzı" denilen ve bizden sonra kurulan ve birçok grubun örnek aldığı bir tarz oluşturduk. Şimdi, oluşan bu tarzı geliştirmemiz gerekiyor. Kendini tekrar etmeden, yeni açılımlar içeren ve yeni biçimler yaratan çalışmalarla halkımızla buluşmamız gerektiğini düşünüyoruz. Destan fikrimiz, buna bir örnek olarak gösterilebilir.

Neden Destan?

Karmaşılaşan, çok yönlü bir yaşam etkinliği içerisinde yürütülen, insanca yaşam mücadelesi; vatan topraklarımız üzerinde yürütülen, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesine de yansıyor kuşkusuz. Bu mücadele içerisinde yaşanan bazı direnişleri ve bu direnişlerin yarattığı etkileri gözönüne alırsak, bu direnişin büyüklüğü dikkat çekicidir. 12 Temmuz, 17 Nisan, Bağcılar ya da Ölüm Orucu gibi direnişleri ele alacak olursak; bu direnişleri, basit bir şekilde kahramanlık destanı olarak adlandırabiliriz. Fakat, bu kahramanlık sonucunu yaratan birçok duygu vardır. Örneğin; bu direnişlerde, coşku, kararlılık, hüznün, yoldaşlık, devrime ve halka inanç duygularını çok rahat bir şekilde görebiliriz. İşte böyleli olguları, tek bir marş formu, şarkı ya da türkü formlarıyla anlatamayacağımızı, böyle bir anlatımın yetersiz kalacağını düşünüyoruz. Destan formu, önümüze koyduğumuz öyküyü müziklerken, ufkumuzu açacaktır. Tek bir biçime, forma bağlı kalmadan yapılacak bu çalışmalar, duyguları ifadelendirmede güçlü kılınmış araçlarımızdır.

Destanlar, form olarak, duygunun en yalın ve en iyi ifadelendirme biçimleri de olacaktır. Senfonik, çok sesli bir anlatım temel alınacağı gibi, yalın, sade bir enstrümanla yapılan türkülere de açık olacak anlatım biçminde, çeşitli sanat dallarının (tiyatro, öykü, şiir vb.) olanaklarından da yararlanılacaktır. Amaç; duyguyu ve anlatmak istediğimiz mesajı, net olarak iletmektir.

Sözümüzün burasında, "Çağdaş Halk Müziği" kavramımızla destan formumuzu karşılaştıracak olursak; "Çağdaş Halk Müziği" adının, düşündüğümüz sınırlara dar geldiğini ifade edebiliriz. Geldiğimiz noktada, bu tip çalışmalarımızı "Çağdaş Halk Müziği" adıyla ifade etmek, onu belirli kalıplara, biçimlere hapsetmek olacaktır. Bu yüzden, müziğimize artık, "Çağdaş Halk Müziği" demiyoruz.

182 Peki Şimdi Ne Diyeceğiz?

Yaklaşık bir buçuk yıldır yaptığımız müziği, Çağdaş Halk Müziği olarak tanımlamıyoruz. Bu tanımlamayı yapmadığımız gibi, ufkumuzu genişletip yeni biçimlere yönelmenin tartışmalarını da yapıyoruz. "Geliyoruz" isimli çalışmamızdaki "Sibel Yalçın Destanı", bunun küçük bir adımıdır. Kabuğumuz çatlamalıdır. Bu çalışmadan da, oldukça olumlu tepkiler aldık. Şimdi, adımlarımızı büyütüp, bu çalışmayı geliştirmeye yöneleceğiz.

Müziğimizin adı mı? Şimdilik ona "Halkın Müziği" ya da "Devrimci Müzik" deme yanlısıyız. Ya da, müziğimize bir isim vermeye yandaş değiliz...

GRUP YORUM

Tavır Dergisi, Ocak 1998

GARDİYANLARI KORKUTMAKI

Geçtiğimiz sezon, sinemalarda, orjinal adı "Quills" olan, Türkiye'de, "Düşlerin Efendisi" ismiyle gösterilen bir film vardı. Marquiz de Sade'in yaşamından bir kesiti anlatıyordu film. Bu filmi izleyenler, finalini hatırlayacaklardır. Filmin tamamında, Sade, susturmak için, her türlü işkenceyi uygulayan Abbe Coulmier isimli hastane müdürü; Sade öldükten sonra, onun kitaplarını basarak hastaneye gelir elde ediyordu. Bunun yanı sıra, hastanenin, Sade'in düşüncelerinden etkilenen önceki sorumlusu rahip ise, deli gömleği ile bir hücrede yaşıyordu. Tüm film boyunca, burjuva devriminin perde arkasına etkili bir dille kurulmuş eleştiriler getiriliyordu. Daha emekleme çağını yeni aşmış olan burjuvazinin, iktisadi bakışını ve politik riyakarlığını çok güzel bir finalle sergileyen yönetmen, bilerek ya da bilmeyerek bizi de ülkemizin iktidar anlayışının temel karakteri ile benzeşmeler kurmaya yönlendirdi.

Sahi, yıllardır Türkiye'de iktidarların uyguladığı politika, bu hastane müdürü Abbe Coulmier'den ne kadar farklı?

Türkiye'de de, hak ve özgürlüklerin mücadelesini veren kaç kişi bu finali benzer şekilde yaşamıştır? Deniz Gezmiş, Nazım Hikmet, Orhan Kemal, Ruhi Su... noktalı yerler eminiz ki sizlerin sıralayacağı isimler için hayli yetersizdir ama belirli bir anlayışı sergilemesi itibarıyla yeterli örneklerdir. Böyle bir politika ile her dönemin iktidarı, bir yandan geçmiş dönemlerin günahını çıkartırken, yine her dönem için olmazsa olmaz olan demokrasi rüzgarı estirme işlevini de yerine getirmiş olur. Unutmadan, "kabemiz" olan Avrupa'nın takdirini kazanmakta cabası.

Tüm bunlar olurken, içinde bulunulan dönemin, ilerici, devrimci kesimleri üzerinde her türlü baskı uygulanır. Hapislikler, baskılar, işkenceler güncellenerek sürer.

Küçük bir örnek üzerinden de görülebileceği gibi, etiketi sağ ya da sol olsun Türkiye'de tüm iktidarlar demokratik karakterli olamamıştır, gerçi olamazlar da ama bu yazımızın konusunu açacak köklü nedenleri içerir.

Örneğin; şu günlerde, Kültür Bakanlığı, Nazım Hikmet'in şiirlerinden hazırlanan Fazıl Say ve Genco Erkal'ın yer aldığı geniş bir prodüksiyonla,

medyada ve aydın çevrelerde, yukarıda saydığımız nedenlerden ötürü artı puan toplarken; aynı Kültür Bakanlığı'nın, denetleme üst kurulu, içinde Nazım Hikmet'in de bir şiirinin yer aldığı bir albümü, yayımlandıktan bir ay sonra yasaklıyor. Hem de, aynı bakanlığa bağlı denetleme kurulunun, "uygundur" raporuna rağmen. Hem de, elle tutulur tek bir gerekçesi olmadan. Sadece, yıllardır politik kimliğiyle öne çıkan bir müzik grubunu susturabilmek adına, sadece politik kaygılarla.

Türkiye'de, politik düşüncelerimizden, karşılaştığımız tüm zorluklara karşı taviz vermeden; doğru bildiklerimizi, her koşulda savunmaktan korkmadan; inandığımız yolda, türküler söylüyoruz. Bu tavrımız, kimine göre taş devrinden kalmadır, kimine göre onurluca bir karşı duruştur. Biz inanıyoruz ki, türkülerimizde anlattıklarımız ve düşüncelerimiz, ne bu toprağın tarihine yabancısıdır, ne de yaşayışına. Fakat, bugün dünya öyle bir noktaya gidiyor ki, doğrular ters yüz ediliyor; kaygan, eğilip bükülen kavramlarla konuşuyor herkes. Modern çağın temsilcileri, kitle imha silahlarıyla koca bir dünyayı yoketmekten çekinmezken; biz, bombalananların yanında yer aldığımız için, taş devrinden kalmayız. Biz, susturulmak istenenlerin, ezilenlerin sesini dile getirdiğimiz için, bugünün Fred Çakmaktaşlar'ı olmakla eleştiriliyoruz.

Tüm bunları, bir an için doğru kabul edelim. O zaman, şu soruya nasıl cevap verilecek? Madem bu kadar çağdışı fikirlerle yüklüüz; madem sözümüz, günümüzde geçer akçe değil; öyleyse, neden bunca baskıyı görüyoruz? Bu modern egemenler ve onların takipçilerinin, bizi bitirmek için uyguladıkları yol, niçin bunca baskı, bunca zulüm?

Yaşadıklarımızın son örneği ise yasaklanan albümümüz.

5 Eylül 2001 tarihinde dinleyicilerimize sunduğumuz albümümüz "Feda", yayımlandıktan bir ay sonra İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün şikayeti üzerine toplanan Kültür Bakanlığı Denetleme Üst Kurulu tarafından yasaklandı. Üst Kurul, kendisinden önce, yani albümü yayınlamak için onayını aldığımız denetleme kurulunun yakalayamadığı birçok ayrıntıyı yakalamış olsa gerek ki, böyle bir kararı almış.

Kurul, kararının ardından kaleme aldığı metinde, incilerini döktürmüş. Kurul, albümün kamu yararına uygun olmadığını, milli güvenliği tehdit ettiğini ve genel asayiş bozduğunu tespit etmiş. Şarkıların çok

etkili olduğunu kuşkusuz biz de biliyoruz. Bu albümü hazırlarken de etkili bir şekilde duygularımızı ifade etmeyi hedeflemiştik ama bunca yıkıma sebep olabileceğimizi açıkçası hiç düşünmemiştik. Bundan sonra bileceğiz ki, bizim şarkılarımız, IMF'ye kapıları ardına kadar açmış; meğer, bizim şarkılarımızla, milyonlar açlık sınırına mahkum edilmiş; meğer, bizim şarkılarımızla, F Tipi hapishaneler inşa edilip, içine binlerce insan konulmuş; ölmeleri pahasına; bizim şarkılarımızla, ulusal onur ayaklar altına alınmış...

Doğrudur! Tüm bunlara sebep olmuş olabiliriz ama hangi sözlerle ya da hangi enstrümanlarla?

İşte iki aydır bunun cevabını alamıyoruz. Görünen o ki, 14 şarkının her dizesi bunu yapmış. Depremi ve halkın dayanışmasını, yaralarını sarmasını anlatan, 'Sesimi Duyan Var mı' isimli şarkımızda; Nazım'ın, 'Bu Memleket Bizim' şiirinde, Dadaloğlu şiirinde... Belki de, Meryem isimli kıza duyduğu sevgiyi anlatan Arapça türküde olmuştur tüm bunlar. Ya da, bir yılı aşkın süredir devam eden Ölüm Orucu'nu anlatan şarkılarımızda. Galiba doğru cevabı bulmaya başlıyoruz ama üst kurul hala sessizliğini koruyor. Biz bilirdik ki, yaptığı işin doğruluğuna inananlar, kararlarını açık yüreklilikle, her fırsatta açıklar. Bu kurulun, bu cesareti de mi yok? Yoksa, yanlışlıklar üzerine inşa edilmiş bir kurumun hissettiği haksızlık mı susturuyor onları?

Sözün burasında, bu kurulun kimlerden oluştuğuna bir bakalım. Milli Güvenlik Kurulu'ndan, İçişleri Bakanlığı'ndan, Emniyet Müdürlüğü'nden birer temsilci ile üç sanat kurumundan birer temsilci.

Milli Güvenlik Kurulu, iki yıl önce susturulması gerekli sanatçıların yeraldığı gizli bir belge hazırlamıştı ki, bu listede ilk sırayı alıyorduk. İçişleri Bakanı, geçtiğimiz yıl, 23 Aralık'ta hapishanelere düzenlenen "Hayata Dönüş" operasyonundan sonra, bir brifing düzenlemiş ve bizi ölüm orucunu destekleyen, teşvik eden ve yönlendiren müzik grubu olarak basına lanse etmişti. Emniyet Müdürlüğü ise zaten bu albümden rahatsız olan ve şikayeti yapan; her fırsatta, bizim örgüt üyeleri olduğumuzu belirten, gözaltına almaktan geri durmayan kurum. Bu arada belirtelim, on altı yıldır, hiçbir elemanımız örgüt üyeliğinden ceza almamıştır. Bu iddiayla yargılandığımız tüm mahkemelerden beraat

186 etmişizdir. Şimdi, bu saydığımız kurumların temsilcilerinin yer aldığı bir kuruldan, tarafsız bir sonuç çıkacağını kim iddia edebilir? Ayrıca, bu kurumların, Kültür Bakanlığı çatısı altında ne işi olduğunu da sorabilir miyiz acaba? Kurulda yeralan sanatçılar mı? Şöyle ifade edelim: bu yüksek erkanın yanında, karara "hayır" diyebilen tek üyenin çıktığını belirtirsek, durumu yeterince anlatmış oluruz sanıyorum.

Türkiye, son dönemde kimsenin inkar edemediği bir krizi yaşıyor. Kriz sadece ekonomik değil, aynı zamanda politik. Böylesi süreçlerde, her zaman görülebileceği gibi iktidarın çıkarlarına muhalefet eden, onunla mücadele eden tüm kesimlerin üzerine, yasalaştırılmış veya keyfiyete dayanan baskı aygıtlarıyla gidilir. Bugün de böyle. En basitinden, albümün yasaklandığı tarih, mecliste, ölüm orucuna destek olan demokratik kesimlere yönelik verilmesi düşünülen ağır cezaların, Meclis Adalet Komisyonu'ndan onaylandığı tarihle aynı döneme rastlıyor. Bizim ülkemizin iktidarlara, devlet olmanın kurallarını, tanımındaki zora dayalı olmasıyla anlamıştır hep. Ve hep, keyfiyete dayalı iktidarlara karşı olanları, zor yoluyla susturmayı görev bilmiştir. Çünkü, neredeyse tüm uygulamaları, onu ideolojik olarak haklı kılacak dayanaklardan yoksundur.

Bizim şarkılarımız ise, ekmekten aşka kadar, hayatı anlatır. Bizim şarkılarımız, karamsarlığın ve kederin üzerine umutla gider ve acıya alışmayı değil, direnmeyi anlatır. Bizim şarkılarımız, hayatın ve halkın özlemlerini ifade eder. Bizim şarkılarımızda, açlığa mahkum edilenler vardır. Hayatı, istatistik tablolarına bakarak yorumlayanlar, onların acılarını, öfkelerini anlayamaz. İstatistik tablolarındaki her çentik, bir hayattır, acıdır, yokluktur, yoksulluktur. Biz bunu anlatıyoruz. Biz, gözünden yaş eksilmeyenlerin saflarındayız ve bunun için baskı görüyoruz. Bizim şarkılarımız, tutsak edilmişlere, özgürlük özlemidir. Gökyüzüdür.

Tüm bunlar kimi rahatsız eder ki? Cevabını, şu günlerde adı sıkça geçen bir edebiyatçı, yıllar önce vermiş. Dilerseniz ona kulak verelim. "Bir tutsağın özgürlüğe kaçışından en çok kim korkar? Tabi ki gardiyanlar." Böyle demiş J.R.R. Tolkien.

Eh, Doğru söze ne denir ?

GRUP YORUM

Milliyet Sanat Dergisi, Ocak 2002

BİZ, MÜZİĞİMİZİN KİTLELERİ AYAĞA KALDIRMA VE MORAL NOKTASINDA BİR İŞLEVİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUZ. 187

Çıkardığı her albümü nedeniyle mahkemelik olan, konserleri iptal edilen, elemanları mütemadiyen tutuklanan; gözaltına alınan ve parçalarını çalan her yayın grubunun, ağır cezalar aldığı bir müzik topluluğu, Grup Yorum. Metin Kahraman'ın üniversiteli birkaç arkadaşıyla birlikte, 1985 yılında kurduğu grup, 16 yılda 15 albüm çıkardı. Bu süre zarfında, 'okul'da yetişen 30 öğrenci ayrıldıktan sonra, yarattıkları kendi müzikal tarzlarıyla, üretimleriyle ses getirdi. Bir fenomen halini alan ve dünyada başka örneğinin yok denecek kadar az olduğu grubun her albümü, tüm baskılara rağmen, 150-200 bin müziksevere ulaşıyor. Kurulduğu yıllarda, politik müzik yapan, müzik gruplarının birçoğunun dağılmasına karşın, Grup Yorum elemanları değişse de, phoenix ruhuna bürünüp, dinleyicilerini hayal kırıklığına uğrattıyor!

Geçen Eylül ayında, 12 yıl aradan sonra sahneye çıkan ve Harbiye'yi, her konserinde olduğu gibi politik arenaya dönüştüren Grup Yorum; yalnızca konseri dinlemeye gelenlerin değil, kendi yüreklerinin titreyişini de hissedemeyecek kadar iyi bir performans ortaya koydu. Her sanatçı için, dinleyicilerinin karşısına çıkmak ve üretimlerinin tepkisini almak güzel bir şeydir ve heyecandırır ama 'Yorum'da olmak farklıdır, bu havayı solumaktır önemli olan', diyor, grup elemanları. Grubun birçok önemli stüdyo müzisyeni ile çalışılan, müzik kalitesinin daha da öne çıktığı, 'Meryem' isimli Arap halk şarkısının farklı bir tat getirdiği ve Nazım Hikmet'in, 'Bu Memleket Bizim' adlı şiirinin bestelendiği son albümü de yasaklandı. Biz de, yasaklanmayı bahane edip, Grup Yorum'u tartıştık: bir türlü biraraya gelemeyen son elemanlarıyla...

Grup Yorum, bir ay sonra, on yedinci yılı geride bırakıyor. On yedi yılda çıkarılan on beş albümden de farklı sanatçılar yer aldı. Tek değişmeyen ise müzik. Yorum'a sonradan katılan sanatçıların hiç etkisi olmuyor mu?

Albümleri dinlediğinizde belli bir sound, müzikal bir tarz var ama

bunun da her kasette aynı olmadığını görebilirsiniz. Hep birşeyler eklenmiş, değiştirilmiştir. Muhakkak katılan sanatçıların etkisi var, olmaması imkansız zaten. Ama ortada bir 'Yorum' kimliği vardır. Katılan insanların müzikal beğenileri, anlayışları, zaten bu anlayışın önüne koyduğu programları hayata geçirme yönünde olduğu için, bir şeyler katarak bu işi yapıyorlar. Bizim hayata bakış çerçevesinde önümüze koyduğumuz bir müzikal anlayış var. Bu anlayışı şekillendirmeye çalışıyoruz. Bizim yaptığımız hiçbir şey, bundan on sene önce, öngörülmeleyen birşey değildi. Şöyle de anlaşılmasın tabi; on sene önce, ne düşünüyorsak, bugün de onu yapıyor değiliz. Hep bir şeyler eklenerek, ama temel anlayışımızı koruyarak yürüyoruz. Bir yerde, Yorum'un müziğinin hep tanınabilir bir yanı vardır. Bu, bizi rahatsız eden bir şey değil; sevindiğimiz bir şey. Yani, kendimize has bir tarzımız olması. 'Feda'da bir sürü riski -dinleyicinin kulağının alışıp alışmamasını da- göze alarak belirli müzikal değişiklikler yaptık. Hep bilinen, hep beklenen şeyi yapmak, bir anlamda rahatlıktır, statükoculuktur. Kendi içimizde de o anlayışı, belirli temel yanlarımızdan taviz vermeden geliştirmekten yanayız. 'Feda', aslında son dönemde çıkan, en fazla değişiklik yaptığımız albüm. Farklı bir yöne savrulduğumuzu düşünenler oldu. Bu, çok küçük bir kesim tabi.

Ayrılanlar, kendi albümlerini çıkarttıklarında iyi tepkiler aldılar. Grup Yorum'un bir okul olduğu ve öğrencilerin de iyi işler yaptığı biliniyor sonuçta...

Onların müzikal anlayışlarını eleştirmek bir yana. Şöyle bir şey var; bizim yaşadığımız, sadece fiziksel bir baskı değil. Bir Yorum elemanı, on kez gözaltına alınıyor, tutuklanıyor falan... Bunlar işin çarpıcı görüntüleri. Yorum aynı zamanda bugünün anlayışına karşı da mücadele ediyor. Psikolojik baskılara karşı da. Çünkü, dünyanın bir yere gittiği iddia ediliyor; bizce, bir yere gittiği yok. Biz, inatla, aslında bu gidişatın yalan bir gidişat olduğunu, herşeyin kandırma olduğunu ve sabit, somut olan gerçeklerin hala varlığını koruduğunu iddia ediyoruz. Eğer, kafanızı gerçekten bilimsel gerçeklere dayayamazsanız, duygusal ve bir anlık coşku gibi bakarsınız olaya;

bu, bir yere kadar götürür insanı. Bir yerden sonra, yaşanan şeyler olumsuzluk yaratabilir.

Politik müzikten uzaklaşıyor da sanırım...

Politik şeylere temas edebiliyorlar ama müziğini dinlediğiniz zaman farklı bir renk almıyorsunuz. Yaşamın içinde olmak önemli. Yorum'da olmak, sadece müzik yapmak değil. Hep söylediğimiz şeyi hayata geçirmek.

Bestelerinizde sıkça basvurduğunuz nitelikli şiirleri, basit melodi kalıplarıyla sunmanız eleştiriliyor, şiirlerin hakkını verdiğinizde inanıyor musunuz?

Vermediğimizi düşünsek, zaten koymazdık. Ama şu da var; hiçbir şey en iyi değildir ki zaten. İyinin, her zaman daha iyisi yapılabilir. Ama biz o şiirin (Bu Memleket Bizim) ruhuna uygun bir şey yaptığımıza inanıyoruz. Ben duymadım ama o nitelikli şiirin, aynı nitelikte bestelenemediği eleştirisi olduğunu söylüyorsunuz. Bu eleştiri-yi getirene, daha nitelikli noktasında, kafanda canlanan ne diye sor-sak; somut bir cevap olduğuna da inanmıyoruz. Zaten, somut bir fikir olsa, onu üretti. Biz, en azından eğrisi-doğrusuyla yapıyoruz, üretiyoruz ve sunuyoruz. Beğenilir-beğenilmez; beğenilmediği noktada, kendimize dönüp, tabi ki daha iyisini yapmamız gerektiğini söyleyeceğiz.

Örneğin, önceki albümlerinizde olduğu gibi, 'Feda'da, Nazım Hikmet'in bir şiirini bestelediniz, dışarıdan gelecek eleştirilerden çekinmediniz mi?

Hayır çekinmedik. Çekineceğimiz bir şey yapmıyoruz. Nazım öyle bir yere çekildi ki, Nazım'ı, hiç olmadığı halde, burjuvazinin şairi ilan edecekler; kendi öz evlatları gibi gösterecekler neredeyse. Biz, olaya şöyle de bakmıyoruz; işte, adama yıllarca zulüm ettiler; şunu yaptılar, bunu yaptılar, bugün sahipleniyorlar falan... Bu tartışma da değil. Öyle şeyler olur ki, birgün adama haksızlık yapmışsındır, sonra haksızlığının sebebini anlamışsındır, dönmüşsündür. Nazım'a alkış tutan, öven iktidarla, 50 yıl önce Nazım'a zulmeden iktidar arasında, hiçbir fark yoktur ki nitelik açısından. Bugün, Nazım'a haksızlık yapıyorlar deyip, alkışlayan, öven iktidar; kendi ülkesinde,

190 Nazım gibi düşünenleri artık hapsetmiyor, öldürüyor. Ama mesele şurda; Nazım kim, kimin? Nazım bizim insanımız. Biz, onun şiirini bestelerken, çok rahatız. Kendi yanımızdaki bir arkadaşımızı gördüğümüz gibi, onun şiirini bestelerken de o kadar rahat hissediyoruz kendimizi. Düşünceleriyle, namusuyla, yaşam biçimiyle, ürettikleriyle Nazım bizim. Biz, onun hakkını vererek bestelemeyi, hakkını vererek anlatmayı muhakkak çok isteriz. Çünkü o, bizim abimiz, amcamız, kardeşimiz neyse, öyle baktığımız biri. Ama burjuvazi böyle bakamaz. Bugün, Nazım'ın eserleri yeniden ele alınıyor, derleniyor. Hatta, son dönemde, büyük bir prodüksiyonla sunulmaya başlanıyor. Niye? Nazım büyük şair. Tek başına büyük şair olması, meseleyi çözmüyor. Nazım'ın büyük şair olmasının sebebi, düşüncelerindeki büyüklükte de yatıyor.

Büyük düşünmeseydi, doğru bir düşünceyi kafasında ideal haline getirmeseydi, yazdıklarından bir şey çıkacağına inanmıyoruz. Tamam sanatçı ama sanatçıyı parçalamak çok doğru bir şey değil. Düşüncelerini beğenmiyorum ama üretimleri iyi. O üretimleri, o düşünce çıkardı. İnsanın ürettiği, düşüncesinden bağımsız mıdır? Aynı, Yılmaz Güney için de yapıldı. İşte, düşüncelerini bir kenara koyarsak, çok doğru filmleri vardı. O düşünceler olmadığı için, siz bunu çekemiyorsunuz. Biz, kişiyi parçalamıyoruz. Nazım'ı da şöyle ele almıyoruz; düşünceleri var, şiiri önemli değil. Düşüncelerini, sanatsal anlamda da, doğru, iyi biriktirmiş ve doğru ifade edebilmiş bir insandır. Ne mutlu bize ki, bizim insanımız Nazım. O yüzden, bir çekinme söz konusu değil. Ama şiirin hakkını veremedik dediğimiz yerde, çıkıp söyleriz. Eksiğimizi söylemek noktasında, çeken bir yapıya sahip değiliz.

"Kucaklaşma"yla beraber, albümlerinizin enstrümantal öğeler taşıması, grubun müzikal kalıcılığını ortaya çıkarıyor diyebilir miyiz?

Doğru noktası da var ama şunu kaçırıyorsunuz; "Kucaklaşma". Yorum'un enstrümantal çalışmalarının biraraya toplanıp yeniden ifade edilmiş, biraz daha işlenmiş halidir. Yorum, ilk albümden, 'Sıyrılıp Gelen'den bugüne kadar, enstrümantal çalışmalara, hep bir şekilde yer verdi. Sıyrılıp Gelen'in içinde de vardır, ondan sonraki

albümlerde de. Grup Yorum, kalıcılığını, müzikteki emeğine de borçludur. Yani, müziğe hiçbir zaman, sözleri ifade edecek yan unsur olarak bakmamıştır. Sözlerin üzerinde ne kadar uğraşıyorsa, müzikle de uğraşıyor. Sözler, dışarıdan bakan insanlar üzerinde çok uğraşılmadığı hissi uyandırıyor olabilir, onu, biz fazla sorun etmiyoruz. Biz, ifade etmek istediğimizi ediyoruz. Onu, allayıp pullamak gibi bir derdimiz yok.

Şarkılarınız, devletin potikalarına göre şekilleniyor. Devlet üzerinize geldikçe, siz de türkülerinizi daha sesli dile getiriyorsunuz. Neden aşırı baskı var, neden sert türküler?

'Sıyrılıp Gelen'in sert olmadığını söyleyenler bile haksızlık ediyorlar. 'Sıyrılıp Gelen', '87'de çıktı. '87'de öyle bir albüm çıkartmak, çok cesaret isteyen bir şey. Yani, bugünden durup, 'Sıyrılıp Gelen'e bakıyor insanlar ve o dönemden beri geçilen aşamaları sertleşme olarak yorumluyorlar. Hayır!... '87'de ülkenin içinde bulunduğu durumda, 'Sıyrılıp Gelen' gibi bir kaseti çıkarmak, kendi değerlerine göre hiçbir zaman bugünden yargılanamaz. 'Sıyrılıp Gelen', kimi kesimin nostaljik diye baktığı birşey. Halbuki, biz hiç öyle değerlendirmiyoruz. Bütün dönemler kendi içinde yargılanır, değerlendirilir. 'Sıyrılıp Gelen'in, o gün için çok önemli bir işlevi vardı. Ama o günden sonra, Türkiye'de, 12 Eylül'ün etkileri kırılmaya, devrimci eylemlilikler daha kitleselleşmeye; eylemlerin hayat içindeki yankıları değişmeye başladı. Mücadele seviyesi düşmüş mü, yükselmiş mi, o çok önemli değil. Ortada bir mücadele gerçeği ve haksızlık varsa, ivmesinin en düşük olduğu yerde bile, biz çok daha sert bir üslup kullanabiliriz. Biz, müziğimizin kitleleri ayağa kaldırma ve moral verme noktasında bir işlevi olduğunu düşünüyoruz. Araç demiyoruz özellikle, işlevi olduğunu düşünüyoruz. O nokta da, baskının en yoğun, insanların belki de en çok ezildiği süreçtir. Bizim müziğimizi daha da sertleştirmemiz çok doğaldır.

'Sıyrılıp Gelen'in ardından, 'Berivan' çıktı. "Berivan'da, grubun misyonu biraz daha netleşti. 'Berivan'la, 'Sıyrılıp Gelen'i kıyaslamalar başladı. Bir süre sonra, 'Cemo'yu bir dönüm noktası olarak görenler vardı. Şimdi, Cemo'dan öncesini olumlayan ve Cemo'dan

192 sonrasının daha geri ve daha sert olduğunu iddia eden kesim var. Bunun, bizle çok alakası yok. Biz, çizdiğimiz yere varabilmeyi hedefliyoruz. Ama biraz da, eleştirilerin, hayat tarzlarının değişmesiyle ilgili bir nedeni var sanki. Herkes, aktif bulunduğu dönemin üretimlerini olumlayıp, kendi düşünce tarzı değiştiğinde, o dönem sonrasını daha yeni buluyor. Bunun bizle çok ilgisi yok. Biz, durduğumuz yerdeyiz ve hala aynı değerleri savunuyoruz. Müzikal tarzı değişti gibi şeyler söyleniyor. Muhakkak, aynı sözleri yazmıyoruz; farklılıklar, daha sertte olabilir. Bu, çok önemli değil.

Neden kaliteli müziğinizi arka planda bırakarak, sözlere gereğinden fazla anlam yükleme çabasına giriyorsunuz?

O zaman çok kalitesiz mi anlatalım deseydik? İnsanlar, içlerine sindiremiyorlar. Bu eleştirilere çok fazla kızmıyoruz. Çünkü, yaptığımız müziğin kaliteli olduğunu biliyoruz. Birileri, bunu belirtir. Dostlarımız belirtirse seviniriz ama bir de devrimcilerin cephesinden; yapılan işin kaliteli olmasına, tahammül edemeyen bir kesim var. Bizden çok kalitesiz iş yapmamızı bekliyorlar ama biz, onları boşa çıkaracağız. Sözlerimizin de çok nitelsiz sözler olduğuna inanmıyoruz. Sadece hedefini bulan sözler olması işlerine gelmiyor. Müzik biziz, sözler de biziz. Onu yapan da biziz, bunu yapan da biziz. Yani, nasıl bizi ayırabiliyorlar? Müzikte çok inanılmazlar ama sözde çok sertler. Nasıl oluyor? O sözleri, o müzik kaldırmasa zaten çok eğreti durabilir. Geri plana attığımız falan yok bizim. Tam tersine... Son kasete ilişkin, müzik yazarlarının değişik görüşleri var. Sözler çok düştü ama müzik bunun altında eziliyor. Öbürüne kulak versek, ona göre hareket etmiş olacağız. Bizim, kulak verdiğimiz tek kesim, halktır. Ötesinin görüşlerini, saygıyla dinleriz; dönüp tartışırız ama birileri bir şey dedi diye kendi anlayışımızı tekrar tekrar gözden geçirip, sorgulama niyetinde değiliz.

Müzik yazarlarının, müziğinize yaptığı eleştirileri dikkate almıyor musunuz?

Dikkate alıyoruz, tartışıyoruz da. Üslubunda yapılmış ve dikkate alınmayı hakeden bir eleştiriyse, niye dikkate almayalım. Ama derdi, eleştirmek ve tartışmak değil, bir şekilde karalamak ise onu dikkate

almayız tabi. Bizim için, "Hep aynı şeyleri söylüyorlar." deniliyordu. Evet! Hep aynı şeyler oluyor ki, hep aynı şeyleri söylüyoruz.

Bu bizim suçumuz değil diyorsunuz...

Evet, bu bizim suçumuz değil. Bizi, monotonlukla, yavanlıkla eleştirenler, dönüp kendi hayatlarına baksınlar. Kendi hayatları bizle tartışılmayacak kadar yavan. Bu, bir haftalık sürecin içerisinde, biz de varız. Bizim düşüncelerimiz, anlayışımız var. Ölümü yaşadık, açlığı yaşadık. Bir hafta, bir yıl, on yıl da değil. Dün gördüğümüz adamın, bugün cenazesini kaldırdık.

'Feda'da, önceki albümlere oranla, daha cılız da olsa, duygusal ve politik mesajlar yine müziğin önüne geçmiş. Besteleri yaparken, müzik ile politika arasında bir ikilem yaşıyor musunuz?

Hep aynı şeyleri söylüyoruz ama yok yaşamıyoruz. Bir şey anlatmak istiyoruz. Müzikle anlatmak gerekiyorsa, müzikle anlatırız. Sıradan bir aşk öyküsünü, film olarak anlatırken bile, senarist oturur, karakterleri çıkarır. Biz de bir olayı anlatıyorsak, neyi işleyeceğimizi koyuyoruz ortaya. Öyle bir şeydir ki, oraya bir şey yazarsın, o slogan'dır ve her gün sokakta atılan bir slogandır. Ama yerli yerindedir. Bu, burada duruyor mu, durmuyor mu? Hakkını veriyor mu vermiyor mu? Biz, buna bakarız. Yoksa, hiçbir zaman şöyle bir baskılanma hissetmiyoruz. Her şarkının bir mesajı var. Bugün, bir pop şarkıcısı da şarkıyı aldığı zaman, o şarkının bir dizesi çok vurucudur, ona yüklenir. Bütün promosyonunu, tanıtımını onun üzerinden yapar. O çok ticari bir kaygıyla yapar ama herkes üretiminde, bir şeyin, onu dinleyen, izleyen insanı vurmasını ister. Bu, çok doğal bir şeydir. Aynı kaygıları, biz de yaşıyoruz. Bize, belli bir çevre tarafından, böyle bakılmasının sebebi; bizim, bu işi politik çerçevede yapmamız. Biz, insanların duygularını hedef alıyoruz. Ama dilini de kullanabileceği, gözlerini açıp etrafına bakması gereken, yani onun kendisine yönelik saygısını tekrar kazanabileceği bir misyon için, bir işlev için, insanların duygularını hedef alıyoruz. Marjinal birşey değil bizim yaptığımız. Marjinal olmak gibi bir derdimiz de yok. Yani, bizi çok elit bir çevre dinlesin; müziği bilen, politikayı bilen bir çevre dinlesin; biz onlara müzik yapalım, onlar da bizi övsünler. Bizim öyle bir derdimiz

194 yok. Bizi, okuma-yazma bilmeyen adam bile dinlesin, biz o çerçeve-
de müziğimizi yaparız. Bundan da hiç eziklik duymuyoruz. Alt sınıf-
lara müzik yapıyor, müzikten anlamayanlara müzik yapıyor, bilmem
nel... Bizim müzikal kalitemiz, birikimimiz, yaptıklarımız daha öte-
sinde de olabilir, önemli değil bizim için. Biz, bir kitleye ulaşmak is-
tiyoruz. Her çeşit eğitim düzeyinden insanı yakalayabilecek, herke-
se seslenebilecek bir müzik yapmak istiyoruz. Politik hedeflerimiz
var. Ve bu politik hedeflerimizin içerisinde faaliyet yürütüyoruz.

*Konserleriniz, birer politik gösteriye dönüşüyor. Siz, nasıl bir havada
sahneye çıkıyorsunuz?*

Politik gösteriye dönüşsün diyel... Biz, her konserimizi sadece
bir müzik ziyafeti olarak düşünmüyoruz. Her konserde, insanın çık-
madan önce, ayağının titremesi güzel bir şey. Birçoğunda da oluyor
bu. Ve biz, orada, bizi ilk defa dinlemeye gelmiş olanından, yıllardır
taniyan insanlara kadar, o salonun dışına çıktığında, aklında kalacak
birşeyler olmasını istiyoruz. Gerek müzikal anlamda, gerekse de
söylediklerimiz; şarkı aralarında sunduğumuz mesajlar anlamında...
Yani, biz iyi müzik yapmazsak, orada neyi anlatırsak anlatalım, in-
sanların aklında kalmaz. Şarkılarımızı da olabildiğince iyi sunmaya
çalışıyoruz ki, konserden çıktıklarında, insanlar haz alsın, memnun
olsun ve söylediğimiz kafasında yer edinsin. Yıllar sonra, İstanbul'da
konsere çıkacaktık. Ve biz, günler öncesinden heyecanlandığımız
için uyuyamıyorduk. İstanbul konserinde, 6-7 bin kişi vardı. Biz,
onun kat kat üstünde de insana seslendik. Ama bu kadar heyecan-
lanmamıştık. İstanbul'un yeri, yıllardır özlemi farklıydı. Gelemeyen-
ler nasıl geçti diye sorduklarında, biz; bize değil gelen birine sorun
diyorduk. Çünkü biz de o anda bilmiyorduk. Ama aldığımız tepkiler
şuydu; hayatımızın en güzel üç saatiydi. Çünkü biz orada, o konser-
in iyi geçmesi için her şeyi yaptık. Yorum'u böyle görmek, dinleyi-
ciyi de mutlu etti. Biz söylemekten çekinmediğimiz için, militan
ruhluyuz diyoruz. Konserlerimizde böyle geçiyor haliyle.

*Son albümde, ilk defa çekirdek kadro dışında sanatçılara da yer
verdiniz. Zenginlik ve kalite kattığını söyleyebiliriz, dinleyicileriniz
nasıl karşıladı?*

Olumlu karşılayan da var. Olmasaydı da, olurdu diyen de var. Ama zaten bu bizim ilk defa yaptığımız bir şey değil ki. Önceden de konuk sanatçılar vardı albümlerimizde. Bu albümde, biraz daha yoğunlar. Nedense, bu albüm biraz daha dikkat çekti. Biraz, eskiyi unutmakta becerikli bir yan var, o yüzden. 'Cemo' kaseti çıktığında, hayda(l) nerden çıktı bu Danimarka'lı grup, diyen insanları hatırlıyorum. Bugün de hayda(l) bu kadar sanatçı niye birarada, diyorlar. Haydalık bir durum yok. Bu, bizim tarzımız. Biz, zaman zaman, en azından iki kasette bir, böyle şeyler yapabiliyoruz. 'Boran Fırtınası'nda, şiirleri başka tiyatrocü arkadaşla okuttuk. Bu kasette, biraz daha farklı yan şu, bu kasette Suavi okuyor, Yasemin okuyor. Bu çok daha fazla dikkat çekiyor. Bu kasette, onların da birer parça söylemesini istedik. Altında, üstünde aranacak sebepler falan yok yani.

'Feda' albümü için, başka neler söyleyebilirsiniz? Neden yasaklandı, müzikal olarak başarılı gözüküyor, tepkiler nasıl?

'Feda', ismi nedeniyle yasaklandı. 'Feda', 'Canlı Bomba' anlamına geldiği gerekçesiyle yasaklanıyor. Denetleme Kurulu'nun yasak kararını, bir kişi hariç, diğer üyeler onaylamış. Kurul'da yıllardır demokrat olarak bilinen Ali Kocatepe'nin de ismi var. Aslında, gerekçesiz yasaklanıyor. 14 şarkı da yasaklanmaz ki. Örneğin, 'Meryem' bir Arap aşk şarkısı ve o da yasaklanan albümde yer alıyor. Yasaklanmadan sonra, kasetimizin hedefini bulduğunu düşünüyoruz. Bizce de, Grup Yorum'un susturulması gerekir. Meclisten, anayasa maddeleri geçerken, biz gülüyorduk. O yasaların işlemeyeceğini biliyorduk. Biz, hakkımızı istiyoruz. Bu politikalarla uğraşmak boynumuzun borcu.

Grup Yorum, müzik dünyasının bir fenomeni olarak kabul edilmeli. Yalnız bu ülkede değil, dünyada da, her tür etkinliği devletçe durdurulan; Türkiye'nin, sayısız il ve ilçesinde konser vermesi yasak olan, üyelerinin tamamına yakını, ağırlıklı, yaptıkları müzik ve verdikleri konserlerle gözaltına alınan, tutuklanan; uzun süre cezaevlerinde kalan bir müzik grubunun başka örneği kolay bulunmaz. Belki, bilmediğimiz, tanımadığımız bir iki istisna vardır dünyada. İşin en ilginç yanı, tüm bu baskı ve susturma politikalarına rağmen, grubun albümleri, yine her biri en az, 150 bin olmak üzere satıyor. Belli bir gençlik grubu, Yorum'u tutkuyla izlemeye, dinlemeye devam ediyor. Bazı şarkıları dillerden düşmüyor. Eski albümleri sürekli satıyor. Ve işin garip yanı, on beş yıldır demokrasiden söz eden birçok iktidar, emniyet birimleri, bu grubu, hep potansiyel bir tehlike, bir 'terör odağı' olarak düşünegeldiler. Evet, radikal bir politik tavrı temsil ettikleri, güncel toplumsal olayların, baskıcı düzenin eleştirisinin şarkıların çokça ana temaları olduğu herkesçe biliniyor. Ama sonuçta, sevsek, sevmesek, bu grubun yaptığı, özel bir müzik. Korkunun, müziğin kendisi olduğunu sanmıyorum. İktidarın asıl takıntısı, hep devrimci, militan şarkı sözleri. Ama ortaya çıkanın, sonuçta birer "şarkı" ya da 'türkü' olduğunu düşünürsek; bir demokratik düzende şarkıdan, türküden korkan yapana, baskı uygulayan iktidarların, ancak, baskıyı temsil ettiklerini düşünmemiz gerekiyor.

Bu 'tehlikeli' grup, yeni bir stüdyo albümüyle, geçen hafta tekrar gündeme geldi. Ama daha önemlisi, grubun, bu akşam, on yıllık bir yasaktan sonra, ilk kez İstanbul'da, Cemil Topuzlu Açıkhava Tiyatrosu'nda bir konser vermesi. Aynı yerde, grup tam on iki yıl önce sahneye çıkmıştı. Evet, bu grup, 1989 yılından bu yana İstanbul'da konser vermemiş. Nedeni, az önce saydığımız, sayısız baskı ve mazeretler. Bu yazıyı kaleme aldığımızda verilmiş olan bu konser izninin, yazının yayınlandığı konser günü, bir mazeretle iptal edilmemesi bizi şaşırtacak. Umarız yanılırız. Grubun müzik politikası ve politik tavrılarını birçok konuda eleştiren, benimsemeyen biri olsam da, önce onların

demokratik haklarına müdahale edilmemesini savunuyorum. Artık, dünyanın hiçbir yerinde rastlanmıyor, şarkı söylemeye, konsere müdahale etmeye.

Önce politika sonra müzik.

Grubun 1998 albümü 'Boran Fırtınası'ndan sonra, 1999 yılında, enstrümantal albümleri 'Kucaklaşma' yayınlanmıştı. Grubun şarkılarının korsan olarak derlenip Anadolu'da satılmasını önlemek için, Kalan Müzik geçen yıl, "Seçmeler 15. Yıl" adıyla, double bir koleksiyon albümü piyasaya çıkardı. Ardından, aynı yıl, 'Eylül' adıyla bir single piyasaya çıktı.

Birkaç gün önce, marketlerde yerini alan yeni albümlerinin adı, "Feda". Grup, baştan beri izlediğimiz, 'politik müzik' tavrından, yine ödün vermiyor. Albümde, biri kendilerinin olmayan 14 yeni şarkı var. Bu şarkıların hepsi, bir ana temadan hareketle yazılmış. Bu temada, bu ülkenin yüzkarası olaylarından biri olan, cezaevlerindeki tecrit politikası ve bunun uzantısı olarak, demokratik talepler için mücadele eden tutukluların direnişleri ve hala sürdürdükleri açlık grevlerinin kutsanması, bu eylemlere sahip çıkılması. Bu ciddi direnişlere, bir operasyonla müdahale eden devletin tutumunu kınama, protesto etme. Şarkıların tümü, bir duyarlılığı işleyerek yazılmış. Cezaevlerindeki her tür direniş ve demokratik mücadeleyi destekleyen şarkılar bunlar. Grup Yorum'un son yıllarda, tavırlarından ödün vermeseler de, müzik ufuklarını, teknik ve altyapılarını gitgide zenginleştirdiklerini görüyoruz. Hatta, değiştiğimiz gibi, enstrümantal bir albüm bile çıkarmışlardı. Son yıllarda katılmadığımız tek sorun ve hatta sanat sorunsalı, şarkılarına, albümlerine büyük bir işlev, politik bir rol biçmeleri. Şarkı sözleri yoluyla bir tür mesaja, bildiriye yönelmeleri. Müziğin, türkünün, şarkının, şarkıcının ve tek tek müzisyenlerin kendine ait müzikalitetlerinin öne çıkmayıp, sözlere gereğinden fazla anlam yüklemeleri. Yorum, bilinen, tüketilen bir politik söylemden hareketle şarkı sözleri yazıyor. Kendi şarkılarının dillerini, hakim kodları, dönüştürmeye hiç çabalamıyor. Bu tür sözlerle yazılan, bilinesi politik dil ve söylemin, bir dönem etki alanı yaratsa da, uzun vadede kalıcı olup, olmayacağını, tam anlamıyla sorgulamıyorlar.

"Feda" adlı yeni albümlerine, bu perspektiften yaklaşırsak, duygusal ve politik boyut ve mesajlar müziğin yine önüne geçmiş. Gerçi, bu albümde, diğerlerine oranla, müzikal özen biraz daha öne çıkmış. Erdem Sökmen, Erdiñ Şenyaylar, İsmail Soyberk, Volkan Öktem vs. birçok önemli stüdyo müzisyeni albümde ağırlıklı yer alıyor. Müzikal altyapı zenginleşmiş. Halk müziği formu ve ezgileri başta olmak üzere, makam müziği, klasik müzik ve farklı folk unsurlardan etkilerle dolu şarkılar. Adım adım, daha modern bir müzikaliteden yoğun izlere rastlanıyor. Bu boyutuyla, çok etkili şarkıları olduğu söylenebilir. Ama bu şarkıların sözlerinin tümünde değindiğimiz türden politik söylem ağırlığını koymuş. Her şarkının, ne için ve ne adına yazıldığı hemen anlaşılıyor. Müzikal boyutun zenginleştiği, başarıyla yorumlandığı parçalar arasında 'Emekçi Halayı', 'Sürmene-lim', 'Bir Mevsim Aç Olacağız', 'Feda' ve 'Ne Var û Yar' gibi şarkılara dikkat çekmekte yarar var.

'Meryem' adlı Arap halk şarkısına, grup çok anlamlı bir renk, kişilik kazandırmış. Dediğimiz gibi, eskiye oranla, şarkılar daha müzikal ve zengin. Sözlerse, anlamlı bir duyarlılığı yansıt-sa da, söylemin politik bir resmiyeti işaret ettiğini söylemek gerekir. Grubun, bireysel hatta, gerektiğinde kapalı, içe dönük şarkı sözleriyle de Otoplumsal politik tavırlarını, eleştirilerini yansıtabileceğini düşünüyorum. Çünkü, her şarkı, yalnız gürül gürül sözlerle dinleyenine ulaşamaz. İnsanın farklı ve özel ruh hallerinin de, sözlere taşınması lazım.

ORHAN KAHYAOĞLU

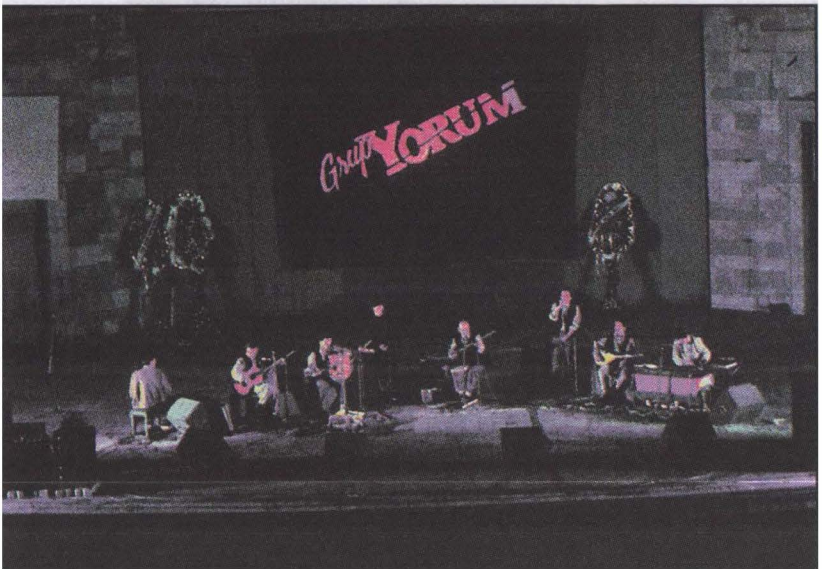
Radikal İki, 9 Eylül 2001

11. BÖLÜM

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

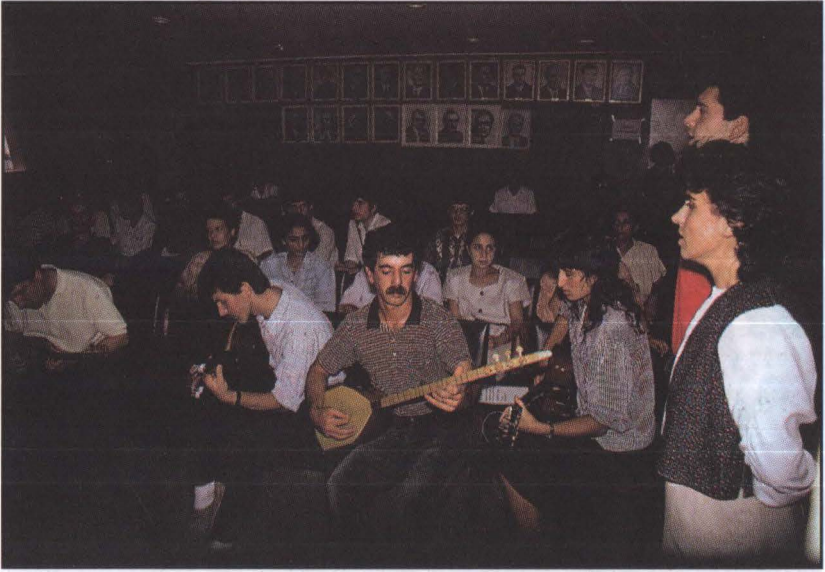

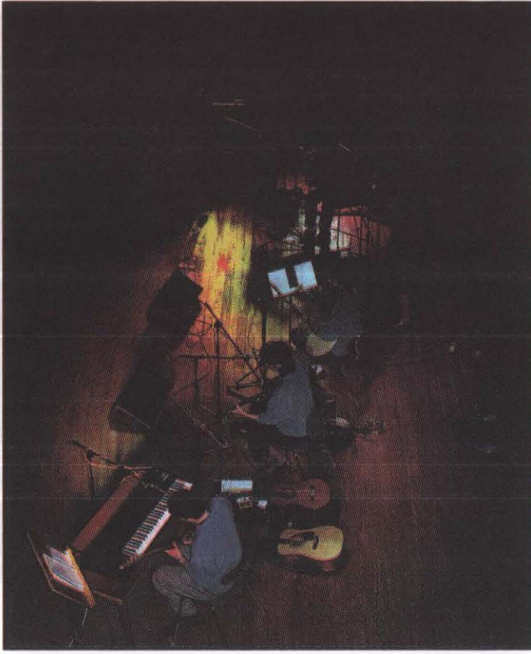

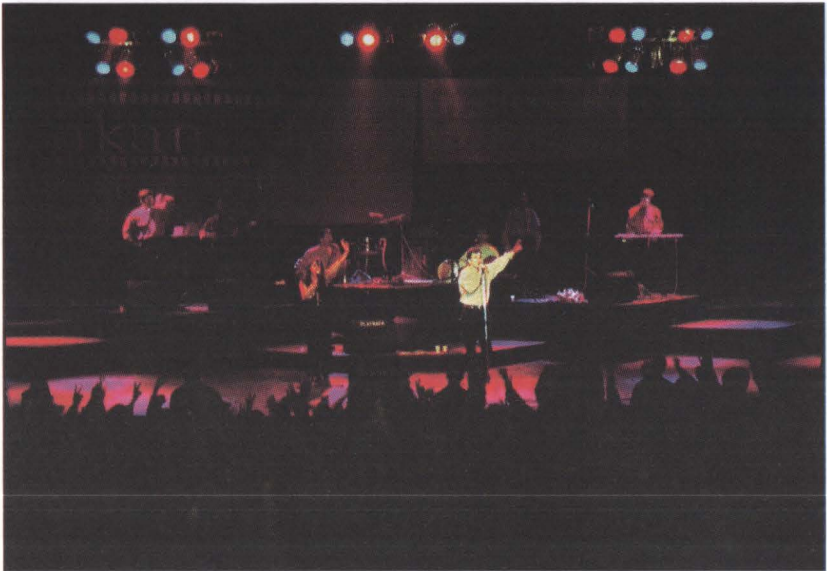

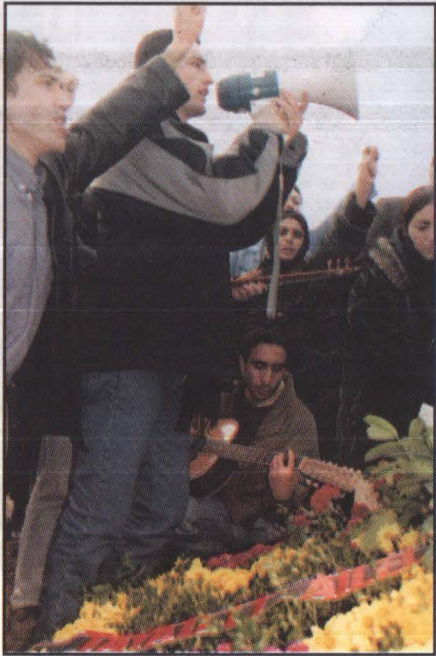

ISBN takım no: 975-6433-00-0

ISBN 975-6433-02-7

9 789756 433027